

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FOTOĞRAF VE VİDEO ANABİLİM DALI
FOTOĞRAF VE VİDEO PROGRAMI**

**ESKİ FOTOĞRAF TEKNİKLERİNİN GÜNÜMÜZDEKİ
YERİ VE YENİ SÖYLEMLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Murat Can ÜÇÜNCÜ**

**Danışmanı
Prof. Yusuf Murat ŞEN**

İstanbul – 2012

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FOTOĞRAF VE VİDEO ANABİLİM DALI
FOTOĞRAF VE VİDEO PROGRAMI**

**ESKİ FOTOĞRAF TEKNİKLERİNİN GÜNÜMÜZDEKİ
YERİ VE YENİ SÖYLEMLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Murat Can ÜÇÜNCÜ**

**Danışmanı
Prof. Yusuf Murat ŞEN**

İstanbul – 2012

ÖNSÖZ

Eski fotoğraf tekniklerinin tekrardan gün ışığına çıkarılarak yeniden yorumlanması ve izleyiciye sunulması üzerine Eski Fotoğraf Tekniklerinin Günümüzdeki Yeri Ve Yeni Söylemler isimli araştırma Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fotoğraf ve Video Anasanat dalı Yüksek Lisans Programında tez olarak hazırlanmıştır.

Araştırmanın her aşamasında desteğini esirgemeyen ve her konuda yardımcı olan danışmanım Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fotoğraf Bölümü Başkanı Prof.Yusuf Murat Şen'e şükranlarımı sunarım.

İstanbul 2012

Murat Can ÜÇÜNCÜ

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	III
İçindekiler.....	IV
Şekiller ve Fotoğraflar Listesi.....	V
Özet.....	VII
Abstract.....	VIII
Giriş.....	1
1.BÖLÜM Fotoğrafın Kısa Tarihçesi ve Teknolojik Gelişimi	
1.1Fotoğrafın İcadı.....	2
1.2Niepce İle İlk Görüntü.....	8
1.3Kimyasal ve Teknolojik Gelişmeler	
1.3.1Daguerreotype.....	9
1.3.2Calotype.....	12
1.3.3Cyanotype.....	14
1.3.4 Vandyke.....	18
1.3.5 Gum Bichromat.....	22
1.3.6Islak Kolodyon Yöntemi.....	23
1.3.6.1.Tintype.....	24
1.3.6.2Ambrotype.....	25
1.3.7 Karbon Baskı.....	26
1.3.8 Bromoil Baskı.....	28
1.3.9 Platinyum-Pladyum Baskı.....	29
1.3.10Autochrome.....	30
2.BÖLÜM	
Piktoryalizm ve Farklı Baskı Tekniklerinin Sanatsal İfade Biçimi İçinde Yer Alması	
2.1Piktoryalizm'in Sanatsal İfade Biçimi.....	32
2.2 Camera Work Dergisi.....	46
2.3Alfred Stieglitz ve Photo Secession Grubu.....	47
3.Bölüm	
Eski Baskı Tekniklerinin Günümüzdeki Yeri ve Gelişimi	
3.1Eski Baskı Tekniklerinin Gelişimi.....	50
3.2Eski Baskı Tekniklerinin Günümüzdeki Yeri.....	52
3.3Eski Baskı Tekniklerinin İfade Biçimleri.....	55
3.4Eski Baskı Tekniklerinin Türkiyedeki Yansımaları.....	62
4.bölüm	
Eski Baskı Tekniklerinin Günümüzde Tekrardan Gündeme Getiren Fotoğrafçılar	
4.1Irving Pobboravsky.....	71
4.2Jerry Spagnoli.....	72
4.3Chuck Close.....	76
4.4Jayne Hinds Bidout.....	79
4.5John Coffey.....	81
4.6Laurent Millet.....	83
4.7Lyle Rexer.....	85
4.8Mark Osterman.....	89
4.9Sally Mann.....	88
4.10Sarah Von Kauren.....	91
4.11Binh Danh.....	93
4.12Dan Estabrook.....	95
Sonuç.....	97
Kaynakça.....	98

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1 Camera Obscura Çizimi.....	2
Şekil 2 Giovanni Batista Della'nın dev Camera Obscurası.....	3
Şekil 3 Taşınabilir Camera Obscura.....	5
Şekil 4: Camera lucida.....	7
Şekil 5: Horner'in tekerlegi.....	9
Şekil 6: Pinhole.....	10
Şekil 7:Dünyanın ilk fotoğraf el kitabı	10
Şekil 8:Daguerre tarafından yazılan el kitabının kapak sayfası.....	10
Şekil 9:Talbot tarafından subat 1839'da yayınlanan kitapçığın kapak sayfası.....	13
Şekil10:Talbot tarafından elde edilmiş olan Photogenio Drawing örnekleri	13
Şekil 11: Alphonse Giroux Dagerreotype için geliştirdiği bir kamera.....	21
Şekil 12:Camerawork Dergisi Kapagi.....	46
Şekil 13:Scually&Osterman workshop ilanı.....	56

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1:Cardinal d'Amboise'nin portresi.....	7
Fotoğraf 2: J.N.Niépcé tarafından 1826'da elde edilen ilk fotoğraf.....	8
Fotoğraf 3:William Henry Fox Talbot.....	11
Fotoğraf 4:Talbot'un çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	13
Fotoğraf 5: Talbot'un çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	13
Fotoğraf 6:William Herschell'in çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	14
Fotoğraf 7:Hippolyte Bayard 'ın Portresi.....	16
Fotoğraf8: Hippolyte Bayard 'ın çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	17
Fotoğraf 9:Hippolyte Bayard'ın Çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	17
Fotoğraf 10:Van Dyke Tonlanmamış.....	18
Fotoğraf 11:Van Dyke Altın Tonlama.....	18
Fotoğraf 12:Van Dyke Selenyum Tonlama.....	19
Fotoğraf 13:Horace Vernet 'in fotoğrafı.....	21
Fotoğraf 14:Gum Bichromat yöntemi ile basılmış bir fotoğraf.....	22
Fotoğraf 15:Karbon BaskıYöntemi ile çekilmiş bir fotoğraf.....	26
Fotoğraf 16:Bromoil ile çekilmiş bir fotoğraf.....	28
Fotoğraf 17:Lumiere Kardeşlerin fotoğrafı.....	31
Fotoğraf 18:Irving Probborovsky'nin çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	50

Fotoğraf 19:Chuck Close ‘un çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	52
Fotoğraf 20:Eski fotoğraf teknikleriyle çekilmiş bir fotoğraf.....	54
Fotoğraf 21:Scually&Osterman workshop çalışmaları.....	57
Fotoğraf 22:Sally mann ‘in çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	60
Fotoğraf 23:Kate Moss.....	61
Fotoğraf 24:Defne Sesin Okay’ın çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	62
Fotoğraf 25: Melik Zafer Arıcan’ın çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	63
Fotoğraf 26: Melik Zafer Arıcan’ın çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	64
Fotoğraf 27: Loris Medici’ın çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	65
Fotoğraf 28: Loris Medici’ın çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	66
Fotoğraf 29: Yusuf Murat Şen’ın çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	67
Fotoğraf 30: Yusuf Murat Şen’ın Workshop çalışmaları.....	68
Fotoğraf 31: Yusuf Murat Şen’ın Workshop çalışmaları.....	69
Fotoğraf 32: Yusuf Murat Şen’ın sergi çalışması.....	69
Fotoğraf 33:Irving Pobboravsky’nin çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	71
Fotoğraf 34:Jerry Spagnoli’nin portre fotoğrafları.....	73
Fotoğraf 35:Jerry Spagnoli’nin portre fotoğrafları.....	73
Fotoğraf 36:Jerry Spagnoli’nin portre fotoğrafları.....	74
Fotoğraf 37:Chuck Close’un portre fotoğrafları.....	77
Fotoğraf 38:Kate Moss.....	78
Fotoğraf 39:Jayne Hinds Bidaut ‘un kelebekler serisi.....	80
Fotoğraf 40:Jayne Hinds Bidaut Animalerie serisi.....	80
Fotoğraf 41:John Coffe’ın çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	82
Fotoğraf 42:Laurent Millet’in çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	84
Fotoğraf 43:Fotoğrafın Antik Avangardı isimli kitap.....	86
Fotoğraf 44:Mark Osterman’ın çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	87
Fotoğraf 45 :Sally Mann’ın çekmiş olduğu bir fotoğraf.....	89
Fotoğraf 46 :Sally Mann’ın çekmiş olduğu portreler.....	90
Fotoğraf 47:Sarah Von Kauren’ın cyanotype bir fotoğrafı.....	91
Fotoğraf 48 :Binh Danh’ın Klorofil baskıları.....	94
Fotoğraf 49 :In 9 Systems serisi.....	96

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Murat Can Üçüncü
Anabilim Dalı : Fotoğraf ve Video
Programı : Fotoğraf ve Video
Tez Danışmanı : Prof.Yusuf Murat ŞEN
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Eylül 2012

ESKİ BASKI TEKNİKLERİNİN GÜNÜMÜZDEKİ YERİ VE YENİ SÖYLEMLER

ÖZET

Bir sanat dalı olarak fotoğraf, sanatçının anlatı biçimlerinden biridir. Genel anlamıyla, Bütün sanat dalları gibi kısıtlayıcıları vardır. Ancak Bacon'ın dediği gibi 'Sanat, doğaya eklenmiş insan demektir'. Bu nedenle sanatçı bu sınırları aşmak, orijinalliğe, biricik olmaya yönelmek ister. Bunu gerçekleştirmek için yöneldiği yollardan biri de eski fotoğraf tekniklerinin günümüze yansıtılmasıdır. Bu anlayış, Antik Avangard akım olarak adlandırılır.Bu çalışmada, eski fotoğraf tekniklerini başarıyla günümüze taşıyan sanatçıların çalışmaları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antik Avangard,Eski fotoğraf teknikleri, Güneş Baskıları, Alternatif Baskı

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Murat Can Üçüncü
Field : Photography and video
Program : Photography and video
Supervisor : Prof.Yusuf Murat ŞEN
Degree Awarded and Date : Master – September 2012

PLACE OF OLD PRINTING TECHNIQUES IN SPEECH TODAY

ABSTRACT

Photography, As a branch of art, is one of the narration of the artists. It has some limits. But Bacon says ‘Art is human added to nature’. For that reason, artist wants to pass limits and borders, to reach the originality, to be unique.

Reflecting and bringing the old printing techniques to today’s world of photography is a method of realization of his aim. This conception is called ‘Flow of ancient avant-garde’. In this working, the Works and techniques of those artists was researched

Keywords: Antiquan avant-garde, Old Printing techniques, Sun print, Alternative print

GİRİŞ

Fotoğrafın icadından sonra anı daha nitelikli olarak dondurabilmek için çeşitli teknikler geliştirmiştir. Bu tekniklerin bir kısmı oldukça başarılı olmuş, bazıları ise unutulmaya yüz tutmuş, hatta unutulmuştur.

Günümüzde hızla gelişen tüketim toplumuna ayak uydurabilmek için digital fotoğrafçılık ortaya çıkmış ve tüketim toplumuna uygun olarak hızlı çekilip hızlı basılabilen fotoğraf ve baskı makineleri üretilmiştir. Tüketim toplumuna bağlı kalmak istemeyen, kendi fikirlerini, görüşlerini, aktarımlarını daha iyi anlatmayı amaçlayan bazı fotoğrafçılar, eski fotoğraf tekniklerini kendi istedikleri tarzda daha da geliştirip izleyicilerin beğenisine sundular. Bu eski baskı teknikleri hem sanatseverler tarafından hem de ilgilenen insanlar tarafından oldukça beğenildi. Fotoğrafçılar daha çok kişiye ulaşabilmek için çeşitli kitaplar, dergiler, belgesel filmler ve workshoplar hazırladı ve Eski fotoğraf tekniklerini günümüzde kullanmak artık bir akım haline geldi. Bu akımın ismi Fotoğrafın Antik Avangardıdır.

Bu kadar çalışmanın ardından sanatçılar eski fotoğraf tekniklerini benimseyip kendileri özgün sergiler oluşturmaya başladılar.

Eski fotoğraf tekniklerini benimseyen ve bu tekniği bir sanat akımına dönüştüren insanlar, hızla tüketen günümüz toplumu için oldukça aykırı bir iş yapmalarına rağmen başarıya ulaşmışlar ve bu akımı dünyanın tanınmasını sağlamışlardır.

Fotoğrafın Kısa Tarihçesi ve Teknolojik Gelişimi

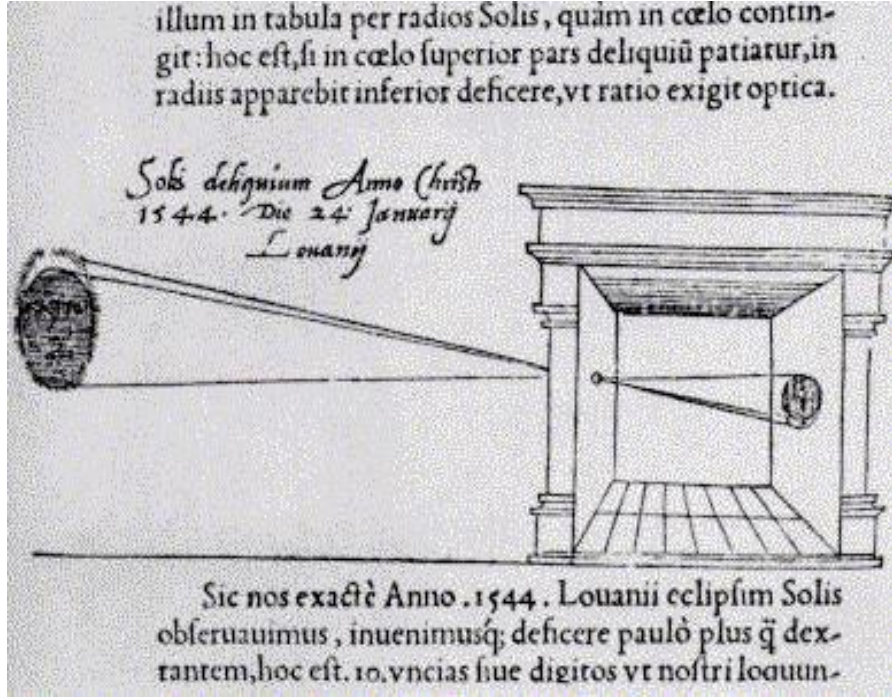
1.1 FOTOĞRAFIN İCADI

10.yy: Hasan İbn-ül Heysem (965-1038) güneş tutulmasını ilkel bir camera obscura ile izledi.

1260 : İngiliz bilim adamı ve filozof Roger Bacon (1214-1292) Arapçadan yaptığı çeviri ile camera obscurayı Avrupa'ya tanıttı. Böylece camera obscura kendisi ve daha sonraki Orta çağ astronomları tarafından kullanıldı.

1305 : İtalyan Giordano da Rivalto gözlüğün yirmi yıl önce Floransa'lı Salvino d'Armati tarafından bulunmuş olduğunu belirtti. Gözlüğün yaygınlaşması mercek yapımının gelişmesine neden oldu.

1544: Hollanda'lı hekim, astronom ve matematikçi Reiner Gemma Firisius (1508-1555) camera obscura ile güneş tutulmasını izledi ve 1545 yılında yayınladığı "De radio astronomico et geometrico liber" adlı kitabında bunun ilk çizimini verdi. (24 Ocak 1544)¹

Şekil 1 Camera Obscura Çizimi

1550: Milano'lu hekim Girolamo Cardano "De subtilitate-incelik" adlı kitabında modern fotoğraf kameralarının en ilkel tasarımı olan önüne iki tane ince kenarlı dışbükey mercek konulmuş camera obscura ile daha parlak görüntü elde edildiğini bildirdi.

¹ Madiano A. Fotoğraf Tarihine giriş 12

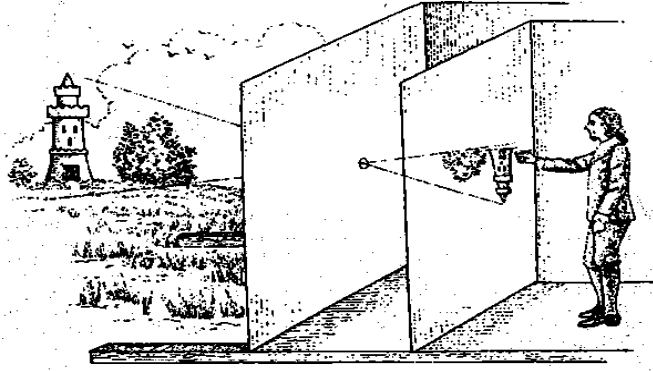
1568: Venedik’li Daniello Barbaro (1528-1615) “La Practica della perospettiva” adlı kitabında camera obscura’nın merceğinin önüne çeşitli büyüklükte diyaframlar konulduğunda görüntünün keskinleştiğini belirtti.

1573: Floransa’lı matematikçi ve astronom Egnatio Danti (1536-1586) “La prospettiva di Euclide” adlı kitabında camera obscura’ya bir çukur ayna ekleyerek ters olan görüntüyü düzelttiğini bildirdi.

1500’lü yılların sonları:

Napoli’li bilim adamı ve yazar Giovanni Batista Della Porta dev bir camera obscura inşa etti. Görüntüyü daha da keskinleştirmek için merceklerle deneyler yaptığı deneylerden birine yakın arkadaşlarını davet etti. Onları odaya, duvarın karşısına oturttu ve kapağı açtı. ²

Duvarın üstünde, dışarıda tiyatro sahnelemeleri için kiralanmış bir grubun yaptığı gösteri baş aşağı görünüyordu. Della Porte’nin konukları için bu gösteri eğlenceli olmamıştı. Küçük insan formlarının duvarda baş aşağı duran görüntüleri misafirleri oldukça ürkütmüştü. Ziyaretçilerin panik içerisinde kaçtıkları ve daha sonrada Della Porte’yi büyücülükle suçlayarak mahkemeye verdikleri bilinir. Della Porte ise çözümü ülkeden kaçmakta bulur.

Şekil 2 Giovanni Batista Della’nın dev Camera Obscurası

1568:

Venedikli bir soylu olan Daniel Barbaro çizim yapmak ve perspektifi doğru kullanmak için camera obscura’dan yararlanılabileceğini yazmıştı. 1568 yılında yayınladığı “La Practica della Perspettiva” adlı kitabında “tüm kapak ve kapıları kapayın, öyle ki ışık camera obscura’ya sadece mercekten girebilsin,

² Morell A. Camera Obscura 30

Merceğin karşısında da bir kağıt bulundurun. Daha sonra, görüntü kağıdın üzerinde tüm netliği ile belirinceye kadar kağıdı ileri veya geri hareket ettirin.³

Dışarıdaki görüntüyü kağıdın üzerinde aynen göreceksiniz. Derinliği, renkleri, gölgeleri, bulutları, suyun kıpırtısını, kısaca her şeyi. Ve eğer kağıdı kıpırdatmadan tutarsanız, bir kalemle tüm perspektifi çizebilir, gölgeleyebilir ve doğada sahip olduğu renkleri verebilirsiniz

1620:

Astronom Johannes Kepler (1571-1630) bir ince kenarlı mercek ile bir düz ayna kullanarak görüntünün çizim masası üstünde yatay olarak oluştuğu çadırli camera obscura'yı geliştirdi.

1636:

Almanya'da Altdorf Üniversitesi'nde matematik hocası olan Daniel Schwenter Camera obscura için üç mercekten oluşan bir sistem geliştirdi.

1646:

Roma'da profesör olan cizvit papazı Athanasius Kirchner (1601-1680) "Ars magna lucis et umbrae- ışık ve gölge üzerine yöntem" adlı kitabında iki kişi tarafından taşınabilen, iç içe iki kutudan oluşan ve sanatçının içine girerek çalışacağı camera obscura'nın resmini verdi. Bu buluş sanatçıların camera obscura'yı beraberlerinde her yere getirmelerini sağladı

1657:

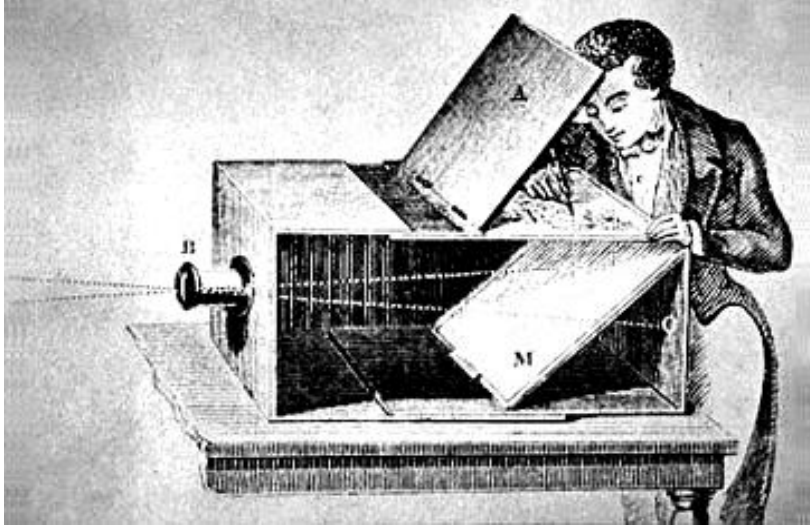
Kircher'in öğrencisi Kaspar Schott (1608-1666) önünde iki tane ince kenarlı mercek bulunan, odak uzaklığını ayarlayarak görüntüyü netleştirmek için birbirinin içinde kayabilen iki kutudan oluşan ve elde taşınacak kadar küçük olan yeni bir camera obscura'yı "Magia Optica" adlı kitabında açıkladı.

1685-86:

Johann Zahn (1641-1707) "Oculus artificialis teledioptricus" adlı kitabında taşınabilir türden çeşitli camera obscura çizimleri verdi.

---

³ <http://www.bydigi.net/genel-kultur/220018-fotograf-nedir-fotografin-tarihcesi.html>

Şekil 3 Taşınabilir Camera Obscura

1725: Almanya’da Altdorf Üniversitesi anatomi profesörü Johann Heinrich Schulze (1687-1744) gümüş tuzlarının ışık etkisi ile karardığını kanıtladı ve deneylerinin sonuçlarını 1727’de Nüremberg İmparatorluk Akademisi’nin dergisinde “Scotophorus pro Phosphoro” başlığı ile yayınladı. ⁴

Schulze, tebeşir tozunu biraz gümüş nitrattlı nitrat asidi ile ıslatıp bir şişeye koyup, şişeyi pencerenin önüne yerleştirdi. Işık alan ön kısmın morlaşmasına karşılık ışık almayan kısmın beyaz kaldığını gözledi. Gümüş miktarının artması ile kararmanın artmasını tespit etmesine karşılık çalışmalarını fotoğrafa doğru yönlendirmedi.

1777: İsveç’li kimyacı Carl Wilhelm Scheele (1742-1786) Schulze’nin deneylerini geliştirerek spektrumun menekşe bölgesinin gümüş klorürü daha hızla kararttığını saptadı ve deney sonuçlarını “Chemische Abhandlung von der Luft und dem Feuer” adlı kitabında yayınladı.

1782: Scheele’nin deneyleri üzerine çalışan Genova’lı Jean Sebenie (1742-1809) spektrumdaki renklerin her biri için gümüş klorür tuzunun kararmasının bağlı hızının farklı olduğunu ortaya koydu. (Sarı 15 sec., kırmızı 20 sec.) Ayrıca, çeşitli reçinelerin ışık etkisi altında kalmaları durumunda terebentindeki çözünürlüklerinin azaldığını gözledi ve deney sonuçlarını “Mémoires physico- chimiques sur l’influence de la lumière solaire” adlı kitabında yayınladı.

⁴ Madiano A. Fotoğraf Tarihine giriş 18

1797 Prag'lı Alois Senefelger (1771-1834) Münih'te litografik baskı yöntemini buldu. Yöntemin uygulanışını "Vollstaendigen Lehrbuch der Lithographie und Steindrucks" adı altında yayınladı.

Yöntemin adlandırılması: Yağ ve suyun birbirine karışmaması üzerine temellenen bir düz baskı yöntemi olup taş üzerine uygulandığından Yunancada lithos= taş, graphos= yazım kelimelerinden alınarak taş baskı anlamına gelen Lithographie olarak adlandırılmıştır. Günümüzdeki ofset baskı sisteminin temelidir."

Yöntemin uygulanması: özel bir kireç taşının üzeri iyice düzeltilir. Basılmak istenen resim bu yüzey üzerine yağlı bir kalem yardımı ile çizilir. Sonra yüzey nemlendirilir, çizilen yerler yağlı olduğundan ıslanmaz iken taşın boş olan yerleri ıslanır. Daha sonra taşın üzerine bir rulo ile yağlı baskı mürekkebi sürülür. Bu kez çizim olan yerler mürekkebi alırken nemli olan yerler mürekkebi almaz. En sonunda taşın üzerine kağıt konularak üzerine hafif bir baskı yapılır ve istenen görüntü elde edilir. 1802: İngiltere'de Thomas Wedgwood ve Sir Humphry Davy birlikte görüntülerin gümüş nitrat yardımıyla tespit edilmesi deneylerine başladılar.

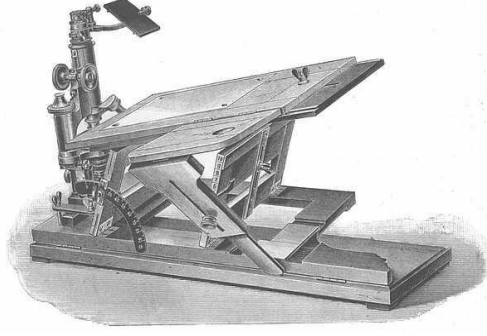
Yöntemin uygulanması: kağıt ve deri yüzeylerini gümüş nitrat ve gümüş klorür ile ışığa duyarlı hale getirip üzerlerine kağıt ve böcek kanatları koyarak pozlandırdılar. Sabitleştirme işlemi bilmedikleri için fotoğraflar ancak mum ışığı altında görülebiliyordu. H.Davy gümüş klorürün ışığa karşı gümüş nitrattan daha duyarlı olduğunu buldu ve tüm deneylerini Journal of the Royal Institution'un Haziran 1802 sayısında yayınladı.⁵

1806:

Bir çeşit çizim aleti olan "Camera lucida"nın patenti Wollaston tarafından alındı. Görüntüyü bir prizma yardımı ile kağıt üzerine düşüren bu alet 1807'de piyasaya sürüldü.

---

⁵ <http://www.msxlabs.org/forum/guzel-sanatlar/139327-baski-teknikleri-litografi-tas-baski.html>

Şekil 4: Camera lucida

1813:

Josepf Nicephore Niépce yeni bulunmuş baskı yöntemi olan Litography ile ilgilenmeye başladı. Işığa duyarlı bir vernikle kaplanmış taşların üzerine mumlayarak saydamlaştırdığı gravürleri koyarak güneş ışığı ile pozlandırdı. Daha sonra uygun bir çözücü ile ışık almayan yerlerde kalan ve bu nedenle çözünürlüğü koruyan verniği çözerek aldı. Çalışmanın amacı görüntüleri fotokimyasal yolla taş üzerine geçirmektir. Bu çalışmalar “fotolitography” yönteminin temelini oluşturdu.

Fotoğraf 1: Niépce tarafından lithography yöntemi ile basılan Cardinal d'Amboise'nin portresi 1827

1826:

J.N.Niépce pewter bir levha (kurşun kalay karışım) üzerine jüdea bitümü sürerek hazırladığı yüzeyi Paris’li optikçi Charles Chevalier’nin yaptığı camera obscura ile sekiz saat süre ile pozlandırdı. Daha sonra bunu terabentin ile developpe ederek ilk kalıcı görüntüyü elde etti.

1.2 NIEPCE İLE İLK GÖRÜNTÜ

Chalon sur Saone'deki evinin penceresinden görünen bu görüntü 8 Aralık 1827'de İngiltere'deki Royal Society'e bildirildi. Daha önce elde ettikleri bu görüntü güneş ışığı ile oluşturulduğu için, yöntem "Heliography" olarak adlandırıldı. Fotoğrafın başlangıcı geniş bir kesim tarafından 1826 yılı ve bu fotoğraf olarak kabul edilir.

Fotoğraf 2: J.N.Niepce tarafından 1826'da elde edilen ilk fotoğraf (16,5x20,5
1834:

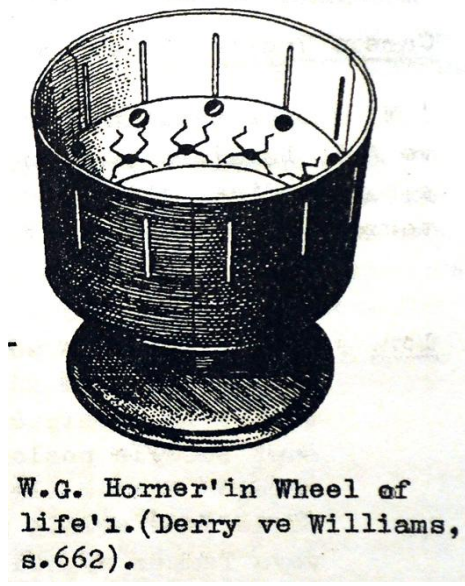
W.G.Horner Wheel of live veya Zoetrope olarak adlandırılan aletin patentini aldı. Bu alet yanlarında yarıklar bulunan düşey konumdaki içi boş bir silindir olup içine bir hareketin çeşitli aşamalarını gösteren resim şeridi yerleştirilmiştir. Silindir hızla çevrilip yarık içinden bakıldığında şerit üzerindeki resimler hareket halinde görünürler. Döneminde bir tür eğlence olarak algılanan bu buluş ileride sinemanın temel ilkesini oluşturmuştur.⁶

---

⁶ Lenman, R. *The Oxford Companion to the Photograph* 10

1.3 KİMYASAL VE TEKNOLOJİK GELİŞME

Şekil 5: Horner'in tekerleği

1.3.1 DAGUERREOTYPE

LOUIS JAQUES MANDE DAGUERRE

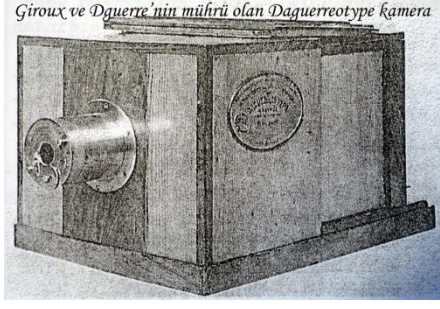
(1789-1851)

1839:

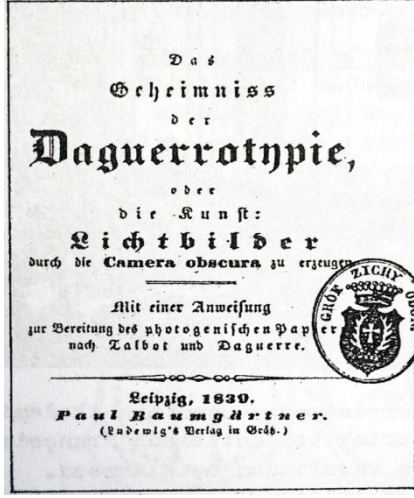
Louis Jacques Mandé Daguerre (1789-1851) 14 Aralık 1829'da Niépce ile ortak oldu ve onun ölümünden sonra da çalışmalarını sürdürdü. 1835'de gümüş bileşiği içeren bir yüzey üzerinde oluşan gizli görüntünün civa buharı ile görünür duruma geldiğini gözledi. 1837'de görüntünün sıcak sodyum klorür çözeltisi ile sabitleştirilmesi yöntemini buldu.

Böylece pozlandırma süresi yarım saatin altına inmiş oldu. Yöntemini geliştirince Daguerreotype olarak adlandırdı ve 1839 yılı başında Gazette de France'da duyurdu. Yöntem 19 Ağustos 1839'daki Fransız Bilimler Akademisi ve Güzel Sanatlar Akademisi'nin yapmış olduğu ortak toplantıda Bilimler Akademisi sekreteri François Arago tarafından "Bilimden yeni bir sanat doğdu. Bu sanat dalına fotoğraf denilecektir ve babası Louis Daguerre'dir" sözleri ile bildirildi.⁷

⁷ <http://inventors.about.com/od/dstartinventions/a/Daguerreotype.htm>

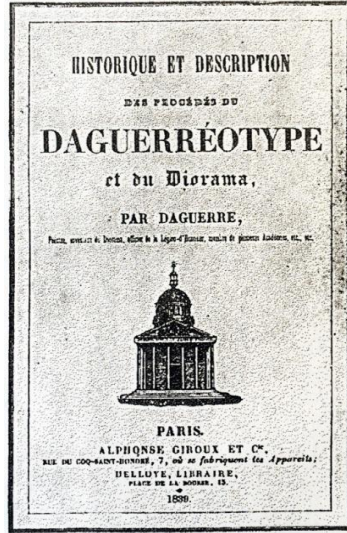

Şekil 6: Pinhole

Şekil 7: Muhtemelen Karl von Frankenstein tarafından yazılmış olan dünyanın ilk fotoğraf el kitabı

Graz, Temmuz 1839

Şekil 8: Daguerre tarafından yazılan el kitabının kapak sayfası

Paris, Eylül 1839

WILLIAM HENRY FOX TALBOT

(1800-1877)

Fotoğraf 3:William Henry Fox Talbot

1839 (Ocak):

Talbot Ekim 1833'te İtalya'daki Como gölü yakınındaki Bellagio'da Camera Obscura ile resim çizerken görüntünün kağıt üzerinde kimyasal yoldan saptanabileceğini düşünerek bu yolda çalışmalara başladı.

Şubat 1835'te tuzlu kağıt yöntemini ortaya koydu. Önceleri kağıtları gümüş nitrat çözeltisi emdirerek duyarlı hale getirirken daha sonra önce gümüş nitrat ve ardından sodyum klorür ile duyarlı hale getirilmiş kağıtlar elde etti. Bu kağıtların üzerine çeşitli cisimleri koyarak pozlandırdı.

Önceleri amonyak ve bazen de potasyum iyodür ile sabitleştirme yaparken bunların yetersiz kalması nedeniyle daha sonra sodyum klorür çözeltisi ile sabitleştirme yapmaya başladı. Elde ettiği görüntülere "Photogenic drawing" adını verdi. Daha sonra kamera kullanarak benzer görüntüler elde etti. Calotype adını verdiği buluşunu 25 Ocak 1839'da açıkladı.⁸

---

⁸ Willian.H.F Specimens And Marvels 45

1.3.2 CALOTYPE YÖNTEMİ

İyi kalitede bir kağıt seyreltik sodyum klorür çözeltisi üzerinde yüzdürülüp kurutulur. Üzerine derişik gümüş nitrat çözeltisi sürülür ve yeniden kurutulur. Güneş ışığı altında 5-10 dakika pozlandırılır. Pozlandırılmış kağıt, doymuş sodyum klorür çözeltisi ile sabitleştirilir, yıkanır ve kurutulur.(1835)

Talbot, Daguerre'nin çalışmalarından 4 yıl önce Lacock'ta küçük parmaklıkl pencerenin fotoğrafını çekmeyi başarmıştı. Fotoğraf çok küçüktü. 6 cm kadar olan bu fotoğraf negatifti.

Bu da Talbot'un modern fotoğrafçılığın babası olduğunu kanıtlar.

Talbot, kimyasal deneylerini sürdürürken, Camera obscura ile de ilgilenmeye devam ederek, kısa odaklı objektiflerden ve mikroskop merceklerinden yararlanıp küçük boyutlu fotoğraf makineleri yapmıştır. 1839'da malikanesi ve çevresinin görüntülerinden oluşan 95 fotoğrafı orijinal negatifleri ve pozitif baskılarıyla sergiledi. 1842'de ilk ticari amaçlı laboratuvarı kurdu.

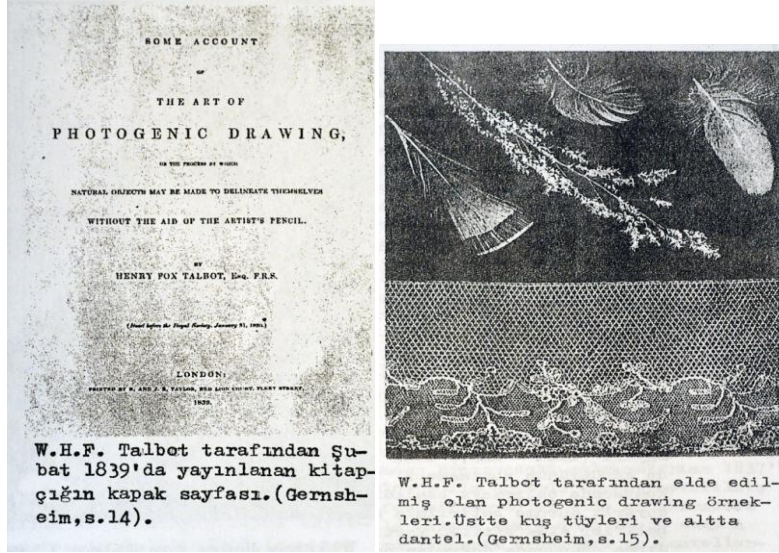
Dünyanın ilk fotoğrafçılık atölyesi 1840'da Fox Talbot tarafından Redding'te kuruldu. Atölyede kağıt negatifler güneşin altında pozlanıyordu. Atölye, Talbot'un yardımcısı Nicholaas Henneman tarafından yönetiliyordu.

Talbot'un saptanmış ilk görüntüleri, Calotype'ı anlattığı ve fotoğraflarla bezediği "The Pencil of Nature" adlı dünyanın ilk fotoğraflı kitabı 1844'de basıldı. 23 fotoğrafını içeren "Sun Pictures in London" adlı kitabını 1845'de yayınladı.

Daguerre ile aynı tarihlerde çalışmalarını sürdüren İngiliz William Henry Fox Talbot, görüntü elde etmede negatif-pozitif yöntemini ortaya çıkararak aynı görüntünün birden çok baskısının yapılmasını sağlamıştır. İcat ettiği sisteme Yunanca "Calos" (Güzel) dan gelen Calotype adını veren Talbot'un yönteminde ise kağıda gümüş nitrat çözeltisi sürülüyor, sonra kamera içine yerleştirilip bir dakika kadar pozlandırıldıktan sonra tekrar aynı eriyik içinde görüntü güçlendiriliyor ve hiposülfid içinde sabitleştiriliyordu.

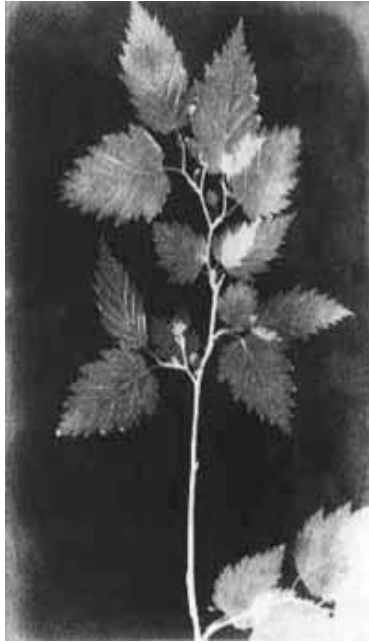
Talbot'un elde ettiği görüntü ters ve negatifti. Aynı yöntemle duyarlılaştırılan başka bir kağıda gün ışığı yardımıyla görüntü aktarılıyordu. Bu şekilde sayısız pozitif görüntü elde edilebiliyordu.

Talbot'un sistemi başlangıçta Daguerre'inkine göre daha az yaygınlaşabildi. Çünkü negatif kağıdın lif yapısı, ayrıntıyı yok ediyordu. Elde etmeyi başardığı görüntülerle sergi açmıştır Talbot, 1842 yılında da ticari amaçla çalışan ilk fotoğraf stüdyosunu kurmuştur.⁹

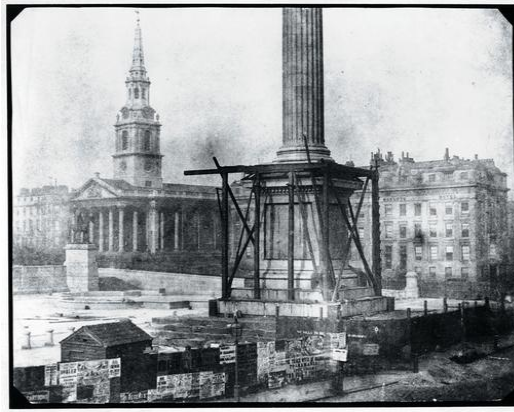

Şekil 9:Talbot tarafından Şubat 1839'da yayınlanılan kitapçığın kapak sayfası

Şekil10:Talbot tarafından elde edilmiş olan Photogenic Drawing örnekleri

Fotoğraf 4:Talbot'un çekmiş olduğu bir fotoğraf

Fotoğraf 5: Talbot'un çekmiş olduğu bir fotoğraf

⁹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Calotype>

1.3.3 CYONOTYPE YÖNTEMİ

SİR JOHN FREDERİCK WİLLİAM HERSCHELL

(1792-1871)

İngiliz Astronom Sir John Frederick William Herschell Daguerre'nin keşfini duyunca aynı konu üzerine çalışmaya başladı. Gümüş karbonat ile duyarlı hale getirdiği bir kağıt üzerine 29 Ocak 1839'da babasının teleskopunun fotoğrafını çekti ve bunu sodyum tiyosülfat ile sabitleştirmeyi başardı. Böylece sabitleştirme işleminde sodyum klörür yerine daha iyi sonuç vere sodyum tiyosülfat kullanılmaya başlandı.

Bu buluş Talbot dışında fotoğrafla uğraşan herkes tarafından kullanılmaya başlandı.

Sir Herschell buluşunu "On the Art of Photography" adlı bildiriyle 14 Mart 1839'da Royal Society'de duyurdu ve 23 adet kağıt üzerine fotoğraf sundu.

Bunlardan bir negatiften yapılmış pozitif baskı olup diğerleri kontakt baskıydı.

1839'da Sir John Herschell fotoğrafçılık için ışık yazısı anlamına gelen

"photography" sözcüğünü kullanan ilk kişi olmuştur.

Fotoğraf 6: William Herschell'in çekmiş olduğu bir fotoğraf

1839:

- İngilizce ve Almanca'da photography (photographie) terimi kullanılmaya başlandı. Bu terim Yunanca photos=ışık ve graphos=yazmak sözcüklerinden türetildi.
- Alman astronom Madler 25 Şubat 1839'da Vossische Zeitung'da yayınlanan yazısında ilk kez "Photographie" sözcüğünü kullandı.

- Sir Herschell 14 Mart 1839'da Royal Society'de yapmış olduğu sunumda “photography” sözcüğünü ilk kez kullandı.
- Yine Sir Herschel Şubat 1840'da Royal Society'de yaptığı başka bir sunumda ilk kez negatif ve pozitif terimlerini kullandı.

TUZLU KAĞIT BASKILAR

- 1839'a Talbot'un yazdığı bir kitapta Calotype adını verdiği yöntemde tuzlu kağıt kullanımından söz eder. 1836'da veteriner cerrah Prof. Friedrich Gerber'in camera obscura görüntülerini gümüş tuzlarıyla kaplanmış kağıtlar üzerine saptama çalışmaları yaptığını görmekteyiz. Deney sonuçlarını 2 Şubat 1839'da Schweizerischer Beobachter gazetesinde yayınladı. Gerber doğrudan pozitif baskılar yanında negatifler'den de pozitif baskılar elde etmiştir. Ancak bunların kaliteleri düşüktür, bundan dolayı günümüze bir örneği ulaşamamıştır.
- 1850'ye dek ilk baskılar, suda çözülmüş tuzla kaplanmış daha sonra duyarlaştırılmış kağıda yapılmaya devam ediyordu.

TUZLU KAĞIT YÖNTEMİ:

- Tuzlu kağıtlar kontakt baskılardır. Negatifle birlikte bir çerçeveye yerleştirilen tuzlu kağıt baskının gerçekleşmesi için yaklaşık yarım saat güneş ışığı altında pozlandırılıyordu. Baskının gerçekleşmesinden sonra sabitleme normal fotografik süreçle sağlanıyordu. Kağıt tuzla duyarlaştırıldığından görüntü üzerinde değil, içinde oluşuyordu. Ancak bu durumda kağıdın dokusunun da görüntü ile özleşmesi netliğin azalmasına neden olmakta, bu da yöntemin olumsuz bir yönünü oluşturmaktaydı. Ancak bir çok kişi o dönemde popülerleşen albümin kağıdın parlak dokusu yerine tuzlu kağıdın mat görüntüsünü tercih ediyordu. 1850'lerde ise yerini albümin kağıda bıraktı. 1890'lardan sonra ise tekrar kullanılmaya başlandı. Baskıda kırmızı-kahverengi bir renk verir. Baskılar ışığa karşı dayanıklıdır.¹⁰

---

¹⁰ Buttman.G, *The Shadow of the Telescope : a biography of John Herschel* 33

FOTOĞRAFIN BULUNUŞUNUN ARDINDAKİ BELİRSİZLİKLER

Fotoğrafın icadına baktığımızda ilk isim olma yolunda müthiş bir yarışma gözümüzden kaçmaz. Bu konuda akla gelen isimler sırası ile Niepce, Daguerre ve Talbot'tur. Ancak bu dönemin çeşitli karışıklıklar ve bilinmezler içerdiğinin de farkındayız. Hatta bunların bir kısmı çok yakın zamanda ortaya çıkmıştır, belki de çıkmaya devam edecektir. Bu tür gelişmelerin devamı, gelecekte belki resmi fotoğraf tarihini de değiştirmek zorunda kalacaktır.

HERCULES FLORENCE

Serüven düşkünü Nice'li bir sanatçıdır. Resim eğitimi aldıktan sonra 1820'lerde Brezilya'ya göç etmiş ve fotoğraf tarihçileri tarafından ancak 1970'lerde keşfedilmiştir.

Deney defterindeki notlarına göre, 1833'te iç bölgedeki ücra bir köyde karanlık odada oluşan görüntüleri sabitlemeyi ve bir negatif pozitif yönteminin ilk taslağının çatısını kurmayı başarmıştır. Florence'ın buluşu Ekim 1839'da Sao Paulo'da çıkan bir gazetede tanıtılmıştır.¹¹

Fotoğraf 7:Hippolyte Bayard'ın kendi portre fotoğrafı

HİPPOLYTE BAYARD (1801-1887)

1839:

Fransız Hippolyte Bayard 1837'de görüntünün saptanması çalışmalarına başladı. 5 Şubat 1839'da gümüş klörür ile duyarlı hale getirilmiş kağıt üzerinde kötü nitelikli bir görüntü elde etti. 20 Mart 1839'da kamerada 1 saat pozlandırılma sonucunda doğrudan pozitifler elde etti. Kullandığı yöntem Daguerreotype'ın kağıt üzerine uygulanmış biçimiydi. Elde ettiği fotoğraflardan 30 tanesini Haziran 1839'da sergiledi. Bu dünyada açılan ilk fotoğraf sergisi oldu. Yöntemini 24 Şubat 1840'da Académie des Sciences'ta sundu.

¹¹ *Encyclopædia Britannica Online*

Fotoğraf 8:Hippolyte Bayard 'ın çekmiş olduğu bir fotoğraf

Fotoğraf9: Hippolyte Bayard 'ın çekmiş olduğu bir fotoğraf

CAM KİLİŞE YÖNTEMİ

(Cliche verre)

Mart 1839

İngiliz William ve John Havell ile J.T.Willmore kendilerine özgü çalışma yöntemi ile oluşturdukları eserlerini Mart 1839'da sergilediler. Yönteme "Cam Kilişe Yöntemi" adı verildi. Bu yöntem daha sonra 1853'te üç Fransız fotoğrafçı Dutilleux, Guillaume ve Cuvellier tarafından yeniden kullanılmaya başlandı.

Bu yöntemde cam levha homojen olarak pozlandırılıp geliştirme banyosunda işleme tabi tutulduktan sonra, sivri uçlu kalemlerle duyar kat kazınarak üzerine desen çiziliyordu. Daha sonra elde edilen görüntü negatif olarak kullanılarak kağıt üzerine baskı alınıyordu. Yöntemin ilk aşamasının çizim olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

1.3.4 VAN DYKE BASKI

Van Dyke Brown' baskı tekniği, ressam Van Dyck tarafından kullanılan derin kahverengi renk benzerliğinden adını alır ve yapımı gayet basit ve ucuzdur. Herhangi bir emici yüzeye yapılan baskıdır. Kimyasalların (demir amonyum nitrat, tartarik asit, gümüş nitrat) su ile birleştirilmesiyle bir karışım hazırlanır. Bu karışım, dokulu bir kâğıt veya tuval üzerine güvenlik ışığı altında sürülerek baskı yapılacak yüzey elde edilir. Çekmiş olduğumuz fotoğraf kareleri kırmızı ışığa duyarlız tire film üzerine aktarılır. Böylece büyük ebatlı negatifler elde etmiş oluruz. Negatifler baskı yapacak olduğumuz yüzey üzerine yerleştirilerek güneş ışığı altında pozlandırılır. Daha sonra baskı yaptığımız yüzey yıkanır ve saptama banyosundan geçirilerek ışıktan etkilenmez hale getirilir. Ayrıca Van Dyke tekniğinde çeşitlendirme yapmak mümkündür şöyleki Van Dyke baskı ile çalışırken çeşitli kimyasallar ekleyerek tonlama elde etmemiz mümkündür. Bu da fotoğrafı renk açısından çok çeşitlendirir. Amonyum bikromat kullanılarak daha az kontrastlı baskılar elde edilirken potasyum bikromat kullanılarak daha kontrastlı baskılar elde edilir.¹²

Fotoğraf 10:Van Dyke Tonlanmamış

Fotoğraf 11:Van Dyke Altın Tonlama

¹² Nezaket k.Afsad Baskı Seminerleri

Fotoğraf 12:Van Dyke Selenyum Tonlama

SOLAR MEZOTTİNS YÖNTEMİ

Nisan 1839:

İngiltere’de astronomi ve mikroskopi alanında çalışan Josef Bancroft Reade (1801-1870) Wedgwood’un yöntemini izleyerek görüntünün saptanması konusundaki çalışmalarına 1837’de başladı. Yüzeyi gümüş korürle duyarlı duruma getirilmiş deri ve kağıt kullanarak mikro fotoğraflar elde etti. Bunları ilkin gallik asit ile işleme sokup daha sonra sodyum tiyosülfat ile sabitleştirdi. Botanik örnekleri ve dantellerden kontakt kopyalar yaptığı gibi Camera obscura ile de bazı görüntüler saptadı. Buluşlarını Nisan 1839’ da Royal Society’ e sundu ve gallik asidin developer etkisi olduğunu açıkladı.

PONTON YÖNTEMİ

Mayıs 1839:

İngiltere’de Bank of Scotland’ın sekreteri olan Mungo Ponton potasyum bikromatın ışık etkisi altında kalması durumunda sudaki çözünürlüğünün azaldığını buldu ve buluşunu 1839 Mayısında Society of Arts for Scotland’ın toplantısında açıkladı. Bu buluş daha sonra geliştirilerek pek çok yöntemin temelini oluşturdu.

Yöntem:

Üzerine potasyum bikromat çözeltisi sürülen kağıt kurutulur ve pozlandırılır. Işık alan yerlerdeki potasyum bikromat çözünmez duruma geçer. Daha sonra su ile yıkanarak ışık almayan yerlerdeki potasyum bikromat temizlenir. Elde edilen görüntü soluktur.

Haziran 1839:

Londra’lı optikçi Francis West tarafından Photogenic Drawing için ilk fotografik kamera piyasaya sürüldü

Ekim 1839:

Fransa’da Alphonse Giroux Daugerreotype için geliştirdiği bir kamerayı piyasaya sürdü. Bu kamera içiçe geçmiş iki kutudan oluşuyordu. Öndeki merceğin odaklanabilmesi için kutu ileri geri hareket ettirilerek ayarlama yapılır.¹³

---

¹³ Modiano A. Fotoğraf Tarihine giriş 25

Şekil 11: Alphonse Giroux Daugerreotype için geliştirdiği bir kamera

Ekim 1839:

Fransız sanatçı Horace Vernet Mısır, Suriye, Filistin ve İzmir'i kapsayan doğu gezisine çıktı. Bu gezisinde fotoğrafçı Frederic Goupil Fesquet kendisine katıldı. Gezi sırasında çekilmiş pek çok fotoğrafı içeren Excursion Daugerrennes adlı kitap Horace Vernet tarafından 1842'de yayınlandı. Ancak bu dönemde yarım tonları içeren resimlerin matbaa yoluyla basılması olanaksız olduğundan kitapta fotoğraflardan kopyalanarak hazırlanan gravürler kullanıldı.

Fotoğraf 13:Horace Vernet 'in fotoğrafı

Ekim 1839:

Fotoğrafın bulunuşu Osmanlı Devleti'nin resmi yayın organı olan Takvim-i Vekayi'nin 28 Ekim 1839 tarihli 186. sayısında duyuruldu. Burada hem Daugerre'nin hem de Talbot'un buluşları konusunda oldukça ayrıntılı bilgi verilmiştir. Fotoğrafı “ sanat-ı garibe ” olarak nitelendirmiş ve “ inikas-ı şua-i şems ila tersim-i eşya ” yani güneş ışınlarının yansımaları ile eşyanın resminin çıkarılması olarak tanımlanmıştır.¹⁴

¹⁴ Madiano A. Fotoğraf Tarihine giriş 29

1.3.5 GUM BİKROMAT YÖNTEMİ

1839 yılında Mungo Panton isimli bir İngiliz tarafından bulunmuştur. Çok değişik isimler altında kullanılmıştır. Potasyum bichromat çözeltisi, arapzamkı ve istenilen bir renkte sulu boyanın karıştırılmasıyla hazırlanan emülsiyon kağıda sürülerek kurutulur. Hazırlanan negatif filmle kağıt çakıştırılarak güneş ışığında pozlandırılır. Daha sonra suda 5 dakika yıkanır ve kurutulur. Bu yöntemde üst üste farklı renklerle baskı yapmak mümkündür ve kontak baskıda yapılabilir. Robert Demachy, Fred Holland ve J.Dudley Johnston gibi ustalar Gum Bichromat baskı tekniğini ilk kez geliştirip baskı yapmaya başlamışlardır. Ayrıca teknikteki gelişmeler doğrultusunda John Pouncy'nin Arap zamkına renk pigmentlerini ekleyerek elde ettiği renkli baskılarla günümüze kadar gelmiştir¹⁵

Fotoğraf 14:Gum Bichromat yöntemi ile basılmış bir fotoğraf

---

¹⁵ Saryal c. Afsad baskı seminerleri

1.3.6 ISLAK KOLODYON YÖNTEMİ

İsviçre'nin Basel kentinde kimya profsörü olan Alman Christian Friedrich Schönbein 1846 yılında selülözü nitrolayarak nitroselülözü elde etti. Pamuğun nitrolanması sonucu, kolay alevlenen ve patlayıcı bir madde olan nitroselülöz elde edildiği pamuk barutu olarak adlandırıldı.

Schönbein pamuk barutunu alkol-eter karışımında çözerek collodion'u ele etti. Collodion bir yüzeye sürüldüğünde çözücülerin buharlaşması sonucunda geriye ince bir nitroselülöz film kalır. Daha sonra collodion kafuru ile karıştırılarak ilk yapay plastik malzeme olan selüloit elde edilmiştir. Collodion'un bulunuşu yeni bir fotoğraf yönteminin ortaya çıkmasına neden olduğu gibi daha sonraki yıllarda selüloit ve film endüstrisinin temelini oluşturmuştur.

Londra'lı bir heykeltıraş olan Frederick Scott Archer Calotype yöntemi ile çalışmaya başladı. Yöntemi geliştirmek için kağıt üzerine çeşitli maddeler sürmeyi denedi. Yeni bulunmuş olan collodion'un kağıdın yerini alabileceğini düşünerek çalışmalarını bunun üzerine yoğunlaştırdı. Sonunda bulduğu Wet Collodion yöntemini the Chemist dergisinin Mart 1851 sayısında yayınladı.

Archer'ın geliştirdiği bu yöntem Daqueeretype veya Calotype'a oranla daha karmaşık olmasına karşılık en hızlı fotoğraf yöntemi idi ve ayrıntıları çok daha detayla verebiliyordu. İngiltere'de patent hakkı ile korunmayan bu yöntem özelliklerinden dolayı hızla yaygınlaştı ve 30 yıl kadar yaygın biçimde kullanıldı. Yöntem yakın zamanlara kadar kilişe yapımında kullanılıyordu.¹⁶

---

¹⁶ Buttman.G, *The Shadow of the Telescope : a biography of John Herschel*45

1.3.6.1 TINTYPE YÖNTEMİ

1853'te Alexander Martin isimli bir Fransız Ambrotype yöntemini doğrudan boyalı demir levha üze-rine denemeyi düşünmüştür. Amerika'da Kenyon Colleg'de kimya profesörü olan Hannibal L.Smith 1856'da Tintype'in patentini almıştır.

Bu yöntemde yaş collodion'daki levha yerine siyah veya çikolata rengine boyanmış ince bir demir levha kullanılır. Teneke görüntü anlamına gelen tintype buradan gelmiştir. Bu yöntemle üretilen görüntüler çok kaliteli olmayıp oldukça ucuzdu. Bundan dolayı Amerika'da çok yaygınlaştı.

Bu yöntemle sadece bir görüntü elde edildiğinden birden fazla kopya için çok objektifli kameralar kullanılmıştır.

Amerika'da özellikle iç savaşa katılan yüz binlerce asker Tintype portreler çektirmişlerdir. Tabanda demir türevi malzeme kullanıldığından dolayı bu yöntem Ferrotipe olarakta anılır.¹⁷

1861:

Renkli fotoğrafın icadı, 1861 yılında Maxvell'in buluşuna dayanır. Maxvell'in teorisi şudur; Bütün renkler üç temel rengin belirli bir uyuşum içinde karıştırılması ile elde edilir. Halen uygulanmakta olan "Trichrome" üç renk sistemi, renkli fotoğrafın esasını teşkil eder. Charles Cros ve Ducos Du Hauron adlarındaki iki Fransız 1870 yılında "Trichrome" teorisini esas alıp çok verimli tecrübeler yaptılar. Fakat bütün bu çalışmalar deney sınırlarını aşamıyordu. Renkli fotoğrafın pratik hale gelişi için, 34 yıl daha beklemek gerekti. 1904 yılında, Lumiere kardeşler, bugünkü anlamı ile renkli fotoğrafı gerçekleştirdiler.

---

¹⁷ Rinhard M.R *The American Tintype* 65

1.3.6.2 AMBROTYPE YÖNTEMİ

Islak plaka kolodyon kullanarak bir cam levha üzerine yapılan bir baskı tekniğidir. Frederick Scott Archer tarafından 1950 yıllarının başında Amerikada icat edilmiştir. Ardından Ambrotype daha çok geliştirilerek negatif ve pozitif olarak iki çeşit olarak kullanılmıştır. 1854 yılında Boston James Ambrose Ambrotype'in patentini almıştı. Bir cam levha kolodyon ile kaplanır sonra gümüş nitrat solusyonuna batırılır pozlandıktan sonra yıkanır emülsiyon kalan yerler siyahlaşırken öteki taraflar beyaz kalır. Ambrotype Daguerreotype'a benzer fakat Daguerreotype kadar parlak metalik yüzeyi yoktur bu yüzden ambrotype genellikle elle boyanarak biraz daha kontrast renkler elde edilir. Buda yapılan baskılar biraz daha renklendirilerek daha canlı daha göze hoş gelen işler ortaya çıkar.¹⁸

ALBÜMİNLI CAM

Cam üzerine fotoğraf konusunda ilk uygulanabilir yöntem olan albümin yöntemi Nicéphore Niepce'nin yeğeni olan Abel Niepce de Saint Victor tarafından 1847 de geliştirilip Haziran 1848 de yayınlandı. Bu yöntemde göre, potasyum iyodür içeren yumurta akı ile kaplanmış olan cam levha daha sonra gümüş nitrat çözeltisi ile yıkanarak duyarlılaştırılır. Pozlandırmanın ardından gallik asit ile developpe edilir ve sonra sabitleştirilir. Bu yolla hazırlanan levhalar çok ince ayrıntıları kaydedebildikleri gibi, 15 gün süreyle bekletilebiliyor ve pozlandırmanın ardından 2 hafta delopman için bekleyebiliyordu. Bütün bunlara karşılık pozlandırma süresinin 5 ila 15 dakika arasında olması portre çekilmesini engelliyor, ama manzara, sanat eseri ve bina gibi sabit objelerin çekimi için ideal oluyordu.

Albüminli camın yüksek saydamlığından yararlanan Philadelphia'lı William ve Frederick Langheim kardeşler 1849'da bunun üzerine pozitif baskı yaparak diapoziitler elde ettiler. Gene camın bu özelliğinden yararlanan C.M.Farrier 1851'de Paris'te stereoskopik fotoğraflar elde etti. Bu yöntem daha sonraları dia pozitif levhaların elde edilmesi için yaygın olarak kullanılmıştır.¹⁹

---

¹⁸ Isık G. *Alternatif Fotoğrafçılık* 25

¹⁹ <http://www.fotografcilik.info/?i=253>

1.3.7 KARBON BASKI

1864:

Karbon baskı tekniği Carbro adıyla da bilinir 1864 yılında İngiliz Joseph W.Swan tarafından tanıtılmıştır. Karbon kağıdın üzerine konarak jelatin içine yerleştirilir ve pozlanması beklenir ardından amonyum veya potasyum kullanılarak duyarlılık oluşturulur ve ardından yıkanarak görüntü elde edilir. Karbon baskı tekniğinde görüntü özellikleri çok iyidir. Renk tonları oldukça geniş bir baskı tipidir.Karbon kullanıldığı için çok gerçekçi ve net fotoğraflar elde edilir. Fotoğraf baskı teknikleri içerisinde en iyi görüntüye sahip olan baskı tekniklerinden bir tanesidir. Ayrıca karbon baskı sadece kağıt üzerine uygulanmaz cam, metal, kağıt veya sentetik yüzeylerde dahil olmak üzerine bir çok yerde uygulanabilir. Karbon baskılar aynı zamanda transfer baskı olarakta uygulanabilir ve fotoğraf baskıları içerisinde en stabil olanıdır. Karbon baskı ile çalışmak oldukça kolaydır baskı yapılırken herhangi bir yanlışlık olursa suluboya ile rtş yapmaya izin verir.²⁰

Fotoğraf 15:Karbon BaskıYntemi ile çekilmiş bir fotoğraf

²⁰ King S. *Carbon Transfer Printing* 55

1871:

İngiltere’de ünlü bir hekim ve mikroskobist olan Dr. Richard Leach Maddox colodion’un yerine gümüş bromürün jelatindeki emülsiyonun kullanılması konusundaki deneylerini 1871’in Eylül’ünde yayınladı. Hazırladığı plaklar başlangıçta ıslak collodion oranla 180 kez yavaş olmalarına karşın bu fotoğrafta çağ açan bir buluş olmuştur. Kuru levha konusundaki ilk başarılı gelişme; nitrat asiti, kadmiyum bromür ve gümüş nitrat içeren jelatin emülsiyonlarının ısıtılarak olgunlaştırılması sonucunda collodion’un 20 kat hızına ulaşılması olmuştur. Kuru levha yöntemi; John Burgess, Richard Kennett, Charles Bennett’in çalışmaları sonucunda geliştirilerek hızlandırılmıştır. Böylece fotoğrafta fabrikasyonun yolu açılmış, fotoğrafçılar kendi malzemelerini hazırlama zorunluluğundan kurtulmuşlardır.

1878 Nisan:

Dört İngiliz firması uzun süre saklanabilen jelatinli kuru levhaların üretimine başlamıştır. Bu konuda öncülüğü “Liverpool Dry Plate Company” firması yapmıştır. Kısa sürede saatte 1200 cam levha üretebilen makineler geliştirilmiştir.

1879 dan itibaren çeşitli ülkelerde kuru levhalar üreten firmaların ortaya çıktığını görmekteyiz. Poz süresinin saniyenin kesirleri düzeyine inmesi gerçek anlamda enstantane fotoğraflarının çekimine olanak sağlamıştır. Böylece, fotoğrafta “orta zekada bir kişinin üç derste usta olması” sloganı yaşama geçmiştir.

Zaman içinde kuru levhaların duyarlılığı giderek artmış ve 1900’ lerde poz süresi 1/100 saniye düzeyine küçülmüştür. Bu durum levhaların duyarlılığını artırma isteği yanında bu duyarlılığa uygun kameraların geliştirilmesi olgusunu da yaratmıştır.

1889:

George Eastman, ilk ticari şeffaf rulo filmi piyasaya sürdüğünde bunun etkisi, tüketici ve profesyonel fotoğrafçılığın ötesine yayıldı. Öncelikle, 1891’de mucit Thomas Edison’un ilk sinema filmi kamerasını geliştirmesini sağladı ve 1896’ya gelindiğinde Kodak, sinema filminde kullanım için özel olarak kaplanmış filmi piyasaya sürdü.

1.3.8 BROMOİL BASKI

1904:

1904'te uygulanmaya başlanılan bir yöntemdir. Adından anlaşıldığı gibi gümüş bromül kullanılıyor ve kullanılan gümüş bromülün duyarlı hale getirerek baskı yapılmaktaydı. Kağıt, istenen dokuyla kaplanıp, potasyum bikromatla duyarlı hale getirildikten sonra negatiften kontak baskı yapılıyordu. Pozlanmamış (sertleşmemiş) alanlar yıkandığı zaman, su çektiği için kısa uçlu bir fırçayla uygulanan pigment boya veya litograf mürekkebi, su çekmiş yerler tarafından kabul edilmiyor sadece sert jelatin tarafından emiliyordu. Bu sayede siyah ve beyaz alanlar elde ediliyordu baskı yapıldıktan sonra karakalem, suluboya, yağlıboya gibi renklendiricilerle baskıya müdahale edilebilir ve bu da baskının renklendirilmesini sağlardı. Bu da fotoğrafçıyı oldukça özgür bir biçimde fotoğraf üretmesine olanak sağladı.

Fotoğraf 16: Bromoil ile çekilmiş bir fotoğraf

1.3.9 PLATİNYUM-PALADYUM BASKI

Platinyum ve Paladyum baskılarında kullanılan kimyasallar aynı olsa bile gösterdiği etkiler oldukça farklıdır. Platinyum daha koyu tonlar ve koyu bir görüntü elde ederken Paladyum baskıda daha açık tonlar ve daha açık bir görüntü elde edilir bu da uzun bir pozlama aralığı sağlayacağı için yeni başlayan kişilere daha uygun bir tekniktir. Platinyum ve Paladyum baskının renk özellikleri oldukça iyidir. Çeşitli kimyasallarla taba-kahverengi tonlardan mavi tonlara, mavi tonlardan ise siyah tonlara geniş bir renk skalasına sahiptir. Her iki yöntemde amonyum kullanılır. Amonyum kağıda sürülür ve 40 derecede bekletilir. Ardından yıkanarak görüntü sabitlenir. Bu teknikteki önemli sorun renk kontrolünü doğru yapmak ve demir bileşen kimyasallara dikkat etmektir. Her ne olursa olsun bu teknik fotoğrafçı için oldukça iyi bir tekniktir. Şöyle ki, fotoğrafçı geniş bir renk skalası kullanarak istediği fotoğrafı oluşturur. Bu da fotoğrafta anlatmak ve vurgulamak istediği şeyi daha iyi yapmasına olanak tanır; fotoğrafçıyı oldukça özgürleştirir.²¹

---

²¹Ware.M *An Investigation of Platinum and Palladium Printing* 5

1.3.10 AUTOCHROME

Fransız LUMIERE KARDEŞLER ilk pratik renkli fotoğraf cam tabaka süreci olan Autochrome'u tanıttı. Autochrome büyük bir hızla Avrupa'da tanınmaya başlandı ve birkaç yıl içinde de ABD'de tanındı.

Cam plakaların üzerine çok ufak mozaik parçaları şeklinde kırmızı, yeşil ve mavi boyalı patates nişastası ile kaplanarak işleme başlanıyordu. Kullanılan bu nişastaların ana görevi emulsiyon üzerinde ışığa duyarlı filtre görevi görmeleriydi.

İşlem süresince hazırlanan emulsiyon tabakası ilk olarak siyah-beyaz pozitif bir görüntüye dönüşürdü. Daha sonra renklendirme işlemine başlanırdı. Autochrome ile renklendirme işlemi 1930'lu yıllara kadar devam etti ve bu yıllarda renkli filmlerin ve baskıların çıkmasıyla son buldu.

Tipik olarak Autochrome baskı tekniğinin özellikleri noktasal bir renklenmeye sahip olması, fotoğrafın genelinde oluşan yumuşak bir görüntü vermesi, renklerin solgun görünmesi ve pastel tonlardaki görüntüsüyle karakterizedir.

Lumiere Kardeşler, buluşları olan pratik renkli cam tabaka autochrome'u tanıtmak dışında ayrıca, sinemanın ortaya çıkış sürecinde Autochrome'u sinema tekniklerinde kullanılabileceğine olanak sağlamışlardır. Hem kamera hem gösterici hem de baskı makinesi olarak kullanılan, saniyede on altı kare esasına dayalı ve tırnak itişli düzeneğe sahip bir aygıt olan Sinematograf, bugünkü sinema teknolojilerinin atasıdır. Elle kurulabilmesi ve hafifliği sayesinde rahatlıkla taşınabildiği için çağdaşlarına oranla daha çok tercih edilen Sinematograf kitlelere film izleme olanağı sunmuştur. Lumiere kardeşler Sinematograf'ın patentini 1895 yılında almışlardır.

Fotoğraf 17:Lumiere Kardeşlerin fotoğrafı

Fotoğraftan gelen Lumiere'lerin filmleri gerçek görüntülerden oluşan ve tek çekimli filmlerdi. (Kendilerine ait olan, fotoğraf malzemeleri üreten fabrikadan çıkan işçiler gibi) Sinemayı gerçekliği yeniden üretmenin bir aracı olarak görüyorlardı.

Lumiere Kardeşler, 28 Aralık 1895 günü Paris'teki Capucines Bulvarı 14 numaradaki Grand Cafe'nin zemin katındaki egzotik dekorasyonlu Hint Salonu'nda 1 frank karşılığı ilk genel gösterimi yaptılar. Gösterdikleri ilk film Paris'teki Ciotat İstasyonu'na giriş yapan bir trenin çekimiydi.'Cinema' (sinema) sözcüğünün yaratıcısı olan Lumiere'ler sinemanın isim babası olarak kabul edilirler.²²

---

²² http://en.wikipedia.org/wiki/Autochrome_Lumi%C3%A8re

Piktoryalizm ve Farklı Baskı Tekniklerinin Sanatsal İfade Biçimi İçinde Yer Alması

2.1 PİKTORYALİZMİN SANATSAL İFADE BİÇİMİ

PİKTORYALİST DÖNEM

“Fotoğraf, geleneksel anlamı ile nesnelere üzerinden yansıyan ışığın, mercekler dizisinden süzülüp duyar kat üzerine saptanması işi olarak tanımlanır. Kendi üretim sürecinde yöntemleri ve sonucu kestirilebilen, kendi sınırlarına sıkı sıkıya bağlı teknolojik bir yoldur”. Ancak geleneksel tanımı, günümüzde fotoğrafı açıklamada yetersiz kalır.

19.yy. farklı sanat birliktelikleri bağlamında önemli bir dönüm noktasıdır. Yaşanan kültürel, endüstriyel gelişmeler sürekliliği de tetiklemektedir. 19.yy tetikleyen en önemli güçlerden biri de fotoğraf endüstrisi olur. Fotoğrafın resim sanatı ile ilişkisi de bu dönemde başlar.

Günümüzde fotoğrafı, ‘aktarılmak istenen düşüncenin görselleştirilmesi yolunda bir yanılsama gibi kurgulayarak ve bilgisayar müdahalesi ile işin düşünsel içeriğini ya da yeni teknolojinin olanaklarını vurgulamak şeklinde açıklayabiliriz. Bazı sanatçılar “renkli dijital baskılarında fotoğrafı salt bir araç ya da malzeme olarak kullanarak esas olarak aktarmak istediği alıntıyı görselleştiriyor. Fotoğrafik imgeye müdahalede bulunarak yapıtlarını belli kavramlar dahilinde sunuyor. Fotoğrafı salt belgesel yönüyle kullanmak, düşünceyi belirgin kılmak için fotoğrafik malzemeden yararlanmak, metinlerle desteklenen hikayeler yaratmak, son dönem sanatçıların sıkça başvurdukları bir yöntem. Bu sanatçıların yapıtlarında fotoğraf, birer hazır nesne işlevi görüyor”.

1839 yılında devrim niteliği taşıyan Camera Obscura’nın icadının dünyaya duyurulması ile birlikte ressamalarda kendi içinde ikiye bölünmüştür. Büyük çoğunluğu bu icadı şeytanın aracı olarak ilan etmişlerdir. Paul Delaroche ve John Ruskin ‘in de aralarında bulunduğu yirmi altı sanatçı bir araya gelip bir bildiri yayınlamaları bu olaya şiddetle karşı çıkmışlardır. Fakat fotoğrafı benimseyen sanatçılar tarafından da bir süre sonra ticari atölyeler açılarak portre çekimleri başlamıştır.²³

²³ Modiano A. Fotoğraf Tarihine Giriş 18

Fotoğrafın yaygınlaşması ile birlikte giderek portre fotoğraflarında artış gözlenmiştir. Bu durumda ressamlar fotoğrafı meslek edinmeye başladılar. 1854' e gelindiğinde ise atölyeler hızla çoğalmıştır.

Önceleri fotoğrafa karşı çıkmalarına rağmen yine de dönemin ilk fotoğrafçıları ressamlar olmuştur. 1874' lerde ise izlenimci ressamlar da fotoğraftan faydalanmaya başlamışlardır.

“ Yüzyılın değişimi fotoğraf cephesinde ABD’ de Pictorializm’ in doğuşunu görmüştür. Pictorialist fotoğraf temelini Empresyonizm’ den almıştır.

Kökeni Henry Beach Robinson’ un 1869 yılında yazdığı ‘ Fotoğrafla Resimsel Etki’ adlı kitabın yayımlanmasına kadar uzanan Pictorializm etkin olarak 1890’lı yıllarda başlayıp 1920’ lere kadar sürmüştür.” .

Alfred Stieglitz, ABD’ de öncüler içinde en etkili isimlerden biridir. Hatta resimselcilik sonrası döneme daha sonraları “Stieglitz-sonrası” denilmektedir. Tarihsel açıdan incelendiğinde, 1839 yılında fotoğrafın icadıyla birlikte, ilk ilişki kurduğu alan resim sanatı olmuştur. Bu bağlamda resim sanatını etkilemesi kaçınılmaz olmuştur. Fotoğraf konusunun açımları incelendiğinde; sanatla ilişkisi, kavramsal olarak ve teknik çoğaltım olanakları açısından, modernist ya da postmodernist anlamda zengin bir alan sunmaktadır.

19. yüzyılda gerçekleşen Endüstriyel Devrim insanın artık makineye bağlı bir geçiş dönemi olarak da nitelendirilebilen bir süreçtir.

1839 yılında fotoğrafın icadıyla başlayan, fotoğraf ve resim sanatı ilişkisi, teknolojideki ilerlemeler ve sanatsal gelişmelerle beraber modern sanatın oluşum sürecinde önemli bir role sahiptir.

“17.yüzyılda Avrupa’ da başlayan ve sonraları neredeyse bütün dünyayı etkisi altına alan toplumsal yaşam ve örgütlenme biçimlerine işaret eder. Bu yaklaşım modernliği belirli bir zaman süreci ve coğrafi çıkış noktasıyla ilişkilendirir. 17. yüzyıla baktığımızda da tüm dünyayı etkileyen dönüşümlerin yaşandığını görebiliriz: Fransız Devrimi gerçekleşmiş ve endüstrileşme süreci başlamıştır. İletişim olanaklarını arttıran yeni buluşların yanında görsel imgelerin saptanmasında eşsiz bir buluş olan fotoğraf, artık doğanın derinliklerine inmede yeni bir boyut olarak ortaya çıkmıştır. Modernizm bir yandan geçmişin süreksizliğini yaratırken, fotoğrafla süreklilik mümkün olmuştur. Kültürel yapıda büyük değişiklikler oluşturan fotoğraf, estetik ve sanat alanında büyük etkilenmelere yol açmış ve uzun bir tartışma süreci başlatmıştır”.

I. Dünya Savaşı yıllarında savaş psikolojisinde olan sanatçıların ‘yıkıcı’ tavrını yansıtan “Dada” karşıt bir hareket olarak ortaya çıkmıştır.²⁴

Bu yıllarda da Dadaistler geleneksel resim sanatının aksine günlük yaşamda kullanılan nesnelere, mesela gazete, kumaş parçaları ve ya fotoğrafı bir araya getirerek “fotomontaj” olarak adlandırmışlardır. Aslında burada da görüyoruz ki fotoğrafın hazır malzeme olarak kullanılması 1914’lere dayanmaktadır. Dada akımı kısa bir aradan sonra Sürrealizm ile birlikte yeni etkilerle tekrar ortaya çıkmıştır. Örneğin Marcel Duchamp’ın hazır yapıtları ve kolajlar gibi.

Endüstrinin de gelişmesi ile birlikte artık hareket ve hız insan yaşamına egemen olmuştur. Ekonomik güç, sanatın günlük hayatın bir parçası olmasına neden olmuştur. Bu dönem içinde sanatçılar giderek her şeyin hızlı tüketim nesnesine dönüşmesine tepki göstermiştir. Ve tüketim toplumuna ait olan Pop sanat akımı doğmuştur. Fotoğraf pop sanatın en önemli malzemelerinden biri olmuştur. Andy Warhol, Robert Rauschenberg gibi sanatçılar serigrafi baskı tekniği ile fotoğrafları tuvale aktarmışlardır. Warhol günlük hayatı da tüketim aracı olarak görmüştür ve tüm yapıtlarını fotoğraftan yola çıkarak üretmiştir. Bu dönem içinde çoğu sanatçı fotoğrafı çoğaltım özelliğinden dolayı tercih etmiş ve bir başka çoğaltım özelliği olan serigrafi ile tuvallerine yansıtmışlardır.

İkinci dünya savaşından sonra ise siyasal parçalanmaların üzerine 1960’ların sonunda sanatta da disiplinler arası sınırlar kalkmıştır. Üretilen işlerde kavramın ortaya konulabilmesi için “fotoğraf” en önemli araç haline gelmiştir.

Yapılan araştırmalar da gösteriyor ki; her çağda gerçekliği algılama ve yorumlama biçimleri endüstriyel ve kültürel anlamdaki gelişmelerin etkisiyle belirlenmiştir.

Andy Grundberg’ in de ifadesiyle:

“1962 yılında Andy Warhol ile Robert Rauschenberg ayrı ayrı ama neredeyse eşzamanlı olarak fotoğrafları tuvale geçirmek için serigrafi baskı tekniğini kullanmaya başladılar.”²⁵

New York’ taki Sidney Janis Sanat Galerisi “Yeni Gerçekçiler” adlı bir sergi düzenleyerek Warhol, Roy Lichtenstein ve James Rosenquist’ in çalışmalarını sergiler; bu sergi kısa bir süre içinde Pop Art olarak bilinen akımın doğmasını sağlar.

²⁴ Modiano A. Fotoğraf Tarihine Giriş 19

²⁵ <http://www.edebiyatsahili.com/fotograf-teknikleri-piktoryalizm-surrealizm-popart-postmodernizm-yamuk-bakis/#&panel1-5>

Los Angeles' ta Ed Ruscha tarafından yayınlanan '26 Benzin İstasyonu' kulak verenlere Kavramsal sanatın gelişini bildiren, donuk fotoğraflardan oluşan bir sanat kitabıdır".

19. yüzyılda fotoğrafın icadından sonra, gerçekliği algılama, yorumlama ve resim sanatında kullanma biçimleri çeşitlilik göstermektedir. Asiltürk' ün de ifade ettiği gibi;

“ Bütün bunlardan yola çıkarak, fotoğrafın resim sanatında bir dönüm noktası olduğu ve sanatın tarihsel gelişim sürecinde, fotoğraf ve resim ilişkisinin kendini şartlara göre yeniden ve yeniden biçimlendirdiği söylenebilir. 1839' larda ressamların kafasını kurcalayan 'fotoğrafın resmin sonunu hazırladığı' düşüncesinin 21. yüzyılın gelindiğinde hala gerçekleşmemiş olduğu görülmektedir.

Bunun en önemli nedenlerinde biri, fotoğrafın ressamları sınırsız bir betimleme olanağına kavuşturmasıdır” .²⁶

Kavramsal Sanat ve fotoğraf arasında sıkı bir bağ vardır. Lyton bunu Sol LeWitt' in sözleri ile şöyle ifade etmiştir:

Kavramsal sanat, yalnızca fikir iyi olduğu zaman iyidir'. Kavramsal Sanat, geniş anlamdaki sanat fikrine, sanatın özel bir tür obje ve özel bir yerle sınırlanamayacağı fikrini getirir. Ancak, Kavramsal Sanatı oluşturan hareket türlerine şu örnekler verilebilir: Davranış şekilleri; insanların birbiri ile ilişki kurma biçimleri; tedirgin edici, ısrarlı hareketler ya da yalnızca bikerelik veya keyfi hareketler, kendi kendini yaralama gibi zararlı hareketler; yer aldığı mekan ve orada toplanan seyircilerin beklentileri doğrultusunda anlamın oluşturulduğu gösteriler; açık havada politik konuşmalar ve tartışmalar; doğada, insanın yarattığı kent ortamında, halka yapılan değişiklikleri fotoğraflarla, teyplerle, alınan örneklerle, notlara kaydetmek. Belge nitelikli fotoğrafın yapıta dönüşmesi 1960' lı ve 1970' li yıllarda gerçekleşir. Kavramsal Sanat, Performans Sanatı gibi sanatların bir anlatım aracı olarak karşımıza çıkar. Genellikle sanatçı, halkın önünde bir eylem gerçekleştirir ve bunu da fotoğraf ile belgeler. Fotoğraf bu açıdan yapıtın gerçekleştiğini belgeler ve var olduğunun kanıtıdır.

Bu bağlamda Kavramsal sanat ve fotoğraf arasındaki ilişkiyi daha iyi anlayabiliyoruz.

---

²⁶ Bonitzer P. *Kör alan ve dekadrajlar* 31

Sanatçıya yapıtını belgeleme ve gerçeği olduğu gibi kaydetme imkanını sunan ve bunu en iyi şekilde gerçekleştiren yöntemlerin başında gelen fotoğraf, çağdaş sanat içerisinde hemen yerini almıştır.

Bütün sanat türlerinin özünde olduğu gibi kavramsal sanatında temelinde, bize kendi tepkilerimizin ve hareketlerimizin bilincine varma yetisini yansıtmak yatar. Fotoğraf bir araç görevini üstlenerek bu yansımayı bize tekrar yansıtır.

Szarkowski' nin 'Bir Başka Sanat' yazısında da bahsettiği gibi; ressam olarak başlayıp daha sonra resimsel olmayan sanat biçimlerine karşı yönlerini çeviren çağdaş sanatçılar arasında (happeningler, kavramsal sanat, vb.) insan deneyimlerinin sonsuz renkliliğini anında ve mükemmel bir şekilde kaydedebilen fotoğraf düşüncesi hemen kabul görmüştür. 1970' lerin ortalarında, medium geleneğinin dışında yer alan sanatçılar, saf imgelem aracı olarak değerlendirdikleri fotoğrafı yoğun bir şekilde kullanmışlardır. Bu sanatçılardan bazıları kurgusal hikayeler yaratmayı seçerken, bazıları fotografik anlamı sözcüklerle genişletmeye, kimileri de içinde buldukları sanat ortamının belgesel açıdan eksiklerini fotoğraf ile kapatmaya çalışmışlardır. Fotoğrafla düşünceleri iletme konusundaki bu eğilim sadece Amerika ile sınırlı kalmamış, Avrupa' daki sanatçılar da bu aracı modernist yaklaşımlar için kullanmaya başlamışlardır. Özellikle fotoğraftaki bu yeni arayışlar ve dönüşüm biçimleri Man Ray' de göze çarpmaktadır. Man Ray' e göre fotoğrafın amacı, rastlantısal olanı ve yaşamın doğaçlama yönlerini yakalamaktır".²⁷

Fotoğrafın salt kendisinin yapıt olarak sunulması 1950' lerin başında ortaya çıkar. Fotoğraf artık, bir sanat olarak sanatçının hayal gücünün dışında bireysel ifadesini de yansıtmaktadır. Fotoğraf, teknolojinin de yardımı ile sanatın, yani çağdaş sanatın merkezinde önemli bir eleman olarak yerini alır. 1970' li yılların son yarısından itibaren Ahu Antmen' in deyimiyle "fotoğraf temelli işler üretenler" giderek artar. Bu sanatçılar arasında özellikle dikkat çeken isimlerden birisi, Cindy Sherman' dır. "Cindy Sherman şöhretine, kendi siyah beyaz portrelerinden oluşan ve 1980 yılında yayımladığı 'İsimsiz Film Kareleri' adlı yapıyla kavuşmuştur. Bu yapıtta 1950' li ve 1960' lı yılların film karelerinde onun, genellikle karasız, tehlike altında, süpheci ifadeler taşıyan kahramanların kimliğinde görürüz. Bu yapıtlarda Sherman toplumda kadının yerini kontrol ve tarif eden geçerli ideolojiyi sorgulamaktadır.

---

²⁷ <http://tr.scribd.com/doc/44551524/Erken-Donem-Sanat-Foto%C4%9Fraf%C4%B1-I-doc>

1985 yılındaki ‘Peri Masalları’ 1986 yılı sonrası ‘Felaketler’ ile Sherman gitgide otoportrelerini yabancılaştırmıştır”.

Fotoğraf temelli iş üreten sanatçılardan biri de Gregory Crewdson ‘dur. Türk sanatçılardan başka bir örnekte Nazif Topçuoğlu’ dur,
“ Türkiye’deki yerleşik fotoğraf kültüründen ayrılan yönlerini ortaya koyarken, bu ayrımın salt ‘an yakalamak’ ve ‘an kurgulamak’ bağlamında olmadığını da gündeme getirir.

Sanatçının yapıtlarında, anlamın salt görüntünün kendisiyle değil, yerleştiği çerçeve içinde kurulduğunu söyleyebiliriz. Son dönemde özellikle genç kız modelleri kullanarak gerçek üstü bir etki bırakan resimsel iç mekan görüntüleri üzerine odaklanan Nazif Topçuoğlu’nun 17. yüzyıl portrelerini akla getiren ve ‘başyapıtlara yaraşır’ bir çerçeve içine yerleştirilmiş ‘Sığır Başı’ portresi bu bağlamda yerinde bir örnek oluşturur.

Fotoğrafi, anlatımı oluşturan göstergelerden biri olarak kullanan sanatçılarımızdan biri de Ahmet Elhan’ dır. Ahmet Elhan 1990’lı yıllardan bu yana gerçekleştirdiği fotoğraf temelli işlerinde, fotoğrafı salt bir malzeme ya da ifade biçimi değil, anlatımı oluşturan göstergelerden biri olarak kullanan nesne/özne dizilerinde toplumun içine sinmiş sınıflandırma sistemlerini gözler önüne seriyor. Elhan’ın işlerinde çok net biçimde belgesel kullanımıyla gündeme gelen fotoğrafik imge, belli nesnelere öznelerin özdeşleştirilişi, sınıflandırılışı, bir bilgi haline gelişini de aynı nitelikte sorguluyor; Elhan kimi zaman da fotoğrafik imgenin sunduğu teknik olanaklarından yararlanarak ve grafik unsurlar kullanarak, örtük şiddet, nesneleşme, ben yitimi, sahte benlik oluşumu, parçalanma gibi çeşitli hallere göndermede bulunuyor.

Kavramsal sanatın doğuşuyla birlikte disiplinler arası sınırların kalkmasıyla, teknikler ve üsluplar arasında da sınırlar kalkmış ve bir dönüşüm yaşanmıştır. Çağdaş sanatta, fotoğrafın sergilenmesi ve eleştirel olarak algılanması giderek o kadar yaygınlaşmıştır ki, artık fotoğraflar salt fotoğraf olarak görülmez. Bir aktarım aracı olarak çok farklı açılardan algılanmaktadır.

Artık fotoğraf günümüz sanatında yeni bir boyuta ulaşmıştır. Fotoğraf, görünenin ardındakini sorgulama hali ile karşımızdadır.²⁸

²⁸ <http://feminalamia.blogspot.com/2012/01/edward-steichen-objektifinden-kareler.html>

Günümüz çağdaş sanatında Dünya’da ve Türkiye’de de bu kadar sıklıkla kullanılan bir ifade aracı olan fotoğraf, felsefi ve sosyolojik olarak ele alındığında kaynak bakımından çok sıkıntılı ve sorgulanması gereken bir durumdadır. Göz ardı edilen teknik ayrıntılar ve profesyonel fotoğrafçı kullanımına önem verilmemesi sorunun farklı boyutlarını oluşturur. Bunlara rağmen fotoğraf günümüz sanatında önemli bir yer tutar.

Pictorializm (resimsellik) estetiğin içerikten, fotoğraf içindeki uyum ve dengenin gerçeklikten daha önemli olduğu, resimsel ifadeyi ön plana çıkarmış bir akımdır. 1880’lerden 1930’lara kadar etkili olmuştur. Fotoğraflarda yumuşak tonlamalar ve ışık oyunları ile elde edilen dramatik ve şiirsel çalışmalar, bu anlayışın önemli bir özelliği olmuştur.

Pictorialistler, fotoğrafın güzel sanatların kendi kuralları olan bir dalı olduğunu savunmuşlardır. Pictorializm, natüralizm ve empresyonizm gibi çeşitli kavram ve disiplinleri içeren kapsamlı bir akım olarak kendini ispat etmiştir . Resimin, gerçeğin ipuçlarını yakalayabileceği doğru bir belge olarak fotoğrafı kullanması gibi, fotoğraf da kendini bir sanat olarak kabul ettirebilmek için resmin estetik ve görsel özelliklerini kullanmıştır.

Fotoğrafta renk, çizgilerin dengesi, içerik ve estetik önemli hale gelirken, konu seçimi, gerçek görüntülerden yola çıkarak fotoğrafik öğeler arasında yaratılan uyum, çekim ve baskı aşamasında kullanılan teknik ve estetik müdahale yöntemleri resimsel ifadeyi kuvvetlendirmiştir.

Piktoyalistler, gerçek sanatın amacının, gerçeğin ve doğanın yeniden üretilmesi olduğunu, gerçekte oldukları gibi değil, insan gözünün algıladığı gibi sanat ürünlerinde verilmesi gerektiğini söyleyerek bu akımın mantığını açıklamışlardır. Katı geleneksel kuralları kullanmaktan çok, kişisel ifade biçimlerini ve yeteneklerini ortaya koymuşlar, bu şekilde, ortaya başkaldırıcı bir hareket çıkarmışlardır.

Modernizm, kendisini tüm sanatsal sorunlardan hiç kimsenin şüphesinin olmadığı en son çözüm olarak sunduğu için, ondan sonra bir şey gelebileceği fikri devrimcidir.

O halde bu iki akımın birbirleriyle alıp veremediği nedir?

“Fotoğraf tarihi bir anlamda, onun geçerliliğini savunanların mücadelesi şeklinde anlaşılabilir. Bunun sonucunda iki ayrı yol doğmuştur: Sade, düz fotoğraf ve izleyicilerin görüntüleri keşfedeceği, ressamlar gibi “yapan” fotoğraf. Medya tarihi boyunca, fotoğrafı yapanlara veya geleneksel araç - gereçleri kullanmayanlara “gelenekten sapanlar” gözüyle bakılmıştır.”

Postmodernizm ve benzerlerini “gelenekten sapma” olarak nitelendirmek son derece yanlıştır. Çünkü, her sanatın teorik bir temeli vardır.

Bu teorik temelden sapmalar sanat tarihi içinde izlendiği zaman o sanata hayır getirmemiştir gibi bir ifadeden anlaşılacak şey, “fotoğrafın belgesel olarak doğduğu” “günümüze kadar belgesel olarak geldiği” ve bundan kısa bir süre önce yolundan saptığıdır.. Fotoğraf tarihine kısa bir bakış, fotoğrafın ortaya çıkışından kısa bir süre sonra kurgu fotoğrafın atası olan foto-montajın sergi salonlarında boy göstermeye başladığını bize gösterecektir.

İngiliz piktoryal fotoğrafında, 1850'lerden itibaren, değişik koşullarda çekilmiş fotoğrafları birleştirerek tek kare elde etmek olağandı. Oscar G.Rejlander (1813-1875), Henry Peach Robinson (1830-1901) ve William Lake Price (1810-1896) foto montajın öncüleri arasında yer alırlar. Özellikle Rejlander'in bu yeni estetiğin öncülüğünü yapan Two Ways of Life (1857) adlı fotoğrafı “ahlaka mugayir” olan sol tarafı örtülerek sergilenmiştir. Bu fotoğrafın bir kopyası, daha sonra Kraliyet Ailesi tarafından satın alınacaktır. Fotomontaja tepki ise çok gecikmez.

Fransız Photographic Society üyelerini “bu yolla yapılmış fotoğrafları sergilemekten men ederken” Prens-Albert da bu tür “Üçkağıtçılara” karşı bir yönetmelik çıkartacaktır.

Robinson ise, ustası Rejlander'i geçerek işin tekniğini daha da mükemmelleştirecek ve daha ince yapıtlar ortaya koyacaktır. Fading Away (1855) bunların en ünlüsüdür. “Son yıllarda Robinson'nın yapıtlarının “fotoğrafik” olmadığı şeklinde bir tepki gelişti. Görüntüleri birleştirmenin fotoğrafik olduğunu reddetmek, bu medyanın sınırlarını daraltmaktır. ²⁹

²⁹ <http://feminalamia.blogspot.com/2012/01/edward-steichen-objektifinden-kareler.html>

Benzer türde montaj teknikleri kullanan çağdaş bir fotoğrafçı da Jerry Uelsmann'dır. Uelsmann, bir keresinde çağdaş fotoğrafçıların sloganının "Yaşasın Robinsan ve Rejlander!" olması gerektiğini söylemişti. Uelsmann'ın tezi "fotoğrafın temel özelliklerini yadsımadan, negatifler banyo edildikten sonra görüntü ile oynanabileceği"dir. Bu, fotoğraf bir baskı medyası olarak görüldüğü takdirde geçerlidir.

Kurgu ve piktoryal geleneğinin anti-tezi niteliğindeki modern fotoğraf ise 20.yüzyılın ilk çeyreğinde harekete geçecektir. Modern veya düz fotoğrafın ne olup ne olmadığına değinmeden önce Piktoryalizm'den söz etmek yerinde olacaktır. Bugüne kadar ağır eleştirilere hedef olmuş ve postmodern'in atası niteliğindeki piktoryalizmin "konularını tekniğini ve formunu meydana getiren entelektüel ortam, yakın zamana kadar incelenmemiştir."

Bilindiği gibi fotoğraf , icadından hemen sonra, resimle sıkı bir karşılıklı etkileşim içine girmiştir. Fotoğrafın, resmin bir sonraki aşaması olma niteliği düşünülürse bu ilişki çok doğaldır. Kimi fotoğrafçılar, bu ilişkiyi, fotoğrafın "üstünlüğünü" vurgulamak için tek yönlü alma eğiliminde olsalar da (yani sadece fotoğrafın resmi etkilediği,

buna karşılık resimden etkilenmediği savı) 19.yüzyıl sonlarında ve 20.yüzyıl başlarında resimden kesinlikle ayırt edilemeyecek fotoğraflar yapılmış olması, bu etkileşimin ne derecede olduğunu bize gösterir.

Piktoryalizmin önemli isimlerinden Edward Steichen'in yüzyılın hemen başlangıcında çektiği portreler ve çıplaklar bu açıdan görmeye değerdir. İnsan, bu fotoğraflarda açıkça "firça izlerini" görebilir. Kelime karşılığı olarak "resimsellik" diyebileceğimiz piktoryalizm, en geniş anlamıyla "resmin etkisi altındaki fotoğraf" veya "resme benzeyen fotoğraf" olarak tanımlanabilir. Tabii burada, o devrin resim (ve dolayısıyla sanat) anlayışını dikkate almakda kaçınılmazdır:

Piktoryalistler, sade fotoğrafçılar tarafından, soft-focus çalışma, ressam taklidi olma ve fotoğrafın amaçlarını saptırma gerekçesiyle dışlanmışlardır. Aslında, (Stieglitz'in deyişiyle) "fotoğrafi yaptıkları" için onları böyle suçlamak yanlıştır. Bunun anlamı, doğanın doğrudan kaydedilmesinin sanatın amaçları için yeterli olmadığıdır, 1890'larda ve 20.yüzyılın başlarında sanatın amacı artık öğretici, ahlakçı ve anlatımcı değildi. Tersine dekoratif, sembolik ve şiirseldi.

Fotoğrafın, icadından sonra büyük bir “sanat olma savaşı” verdiği göz önünde tutulur ve sanatın en büyük temsilcisinin de resim olduğu düşünülürse “henüz kimliksiz olan” ve “tablolarla benzemesi beklenen” fotoğrafın “sanat olduğunu” kanıtlayabilmesi için resme öykünmesi, başka bir deyişle ondan “fazlaca” etkilenmesi kaçınılmazdır.

(Fotoğrafın resimle ve diğer plastik sanat dalları ile olan ilişkisi çok daha karmaşıktır ve başka bir incelemenin konusudur)

Piktoryalistlerin sanat olarak fotoğrafın en büyük destekleyicisi oldukları fikri 19.yüzyılda büyük nefretle karşılanmıştır. Bu tepki günümüze dek devam ederek, piktoryalistlerin diğer amaçlarının göz ardı edilmesine neden oldu. Temel eleştiri piktoryalizmin yeni çıkan her tekniğe ve yönteme dört elle sarılarak, tıpkı resim ve grafik sanatlarda olduğu gibi baskıların “el emeği” içermeleri şeklindeydi. Gum bikromat, kağıt negatif, negatif’in çizilmesi ve lekelenmesi ve benzeri birçok teknik şu mesajı verdiği sürece işlerini görüyordu: Piktoryalistler, sanatçı olarak, bir makine olmadıkları iddasındaydılar;. Kamera, onların hizmetindeydi.

Görüldüğü gibi piktoryalizm ile postmodern fotoğraf arasında kan bağı vardır. İkisi de fotoğrafın “çekilmesine” değil “yapılmasına” dayanmaktadır.

1900'lerin başlarında, büyük yaratıcı fotoğrafçılar, gerçeklerden, kaçma teşebbüslerinin genellikle başka sanatların yüzeysel etkilerini taklitle sonuçlandığını algılamışlardı. Bunlar, birer birer piktoryalizmden ayrılarak bağımsız olarak çalışmaya başladılar.

20.yüzyılın başlangıcında, Alfred Stieglitz ve Paul Strand, soft-focus, kasvetli ışık ve tonlama tekniklerini “artistik etki” sağlamak amacıyla kullanan piktoryalizmi bırakarak doğrudan ve süssüz bir dünyayı kucakladılar.³⁰

Modernist (Grup f/64'ün tanımladığı şekliyle “düz”) fotoğraf, keskin ve siyah-beyaz görüntülerin önemini vurguluyordu. Fotoğraflar mevcut ışıkla çekilecek ve hiçbir aşamada müdahale görmeyecekti.

Piktoryalizmin anti-tezi niteliğinde ortaya çıkan modernist fotoğraf akımı ise bugün Grup f/64 ile özdeşleştirilmiş durumda. Secessionist'lerin “çete reisi” Stieglitz'den farklı olarak, Ansel Adams grubun “manevi lideri”dir.

---

³⁰ <http://www.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?id=51,23,0,0,1,0>

Grubun, Ansel Adams, Edward Weston ve Imogen Cunningham dışındaki dört üyesinin adları nedense pek bilinmez. Aslında Türkiye'de f/64 denince akla gelen tek isim Ansel Adams'dır . 1931 yılının bir ilkbahar sabahına kadar Ansel Adams da kendini piktoryalistlerden biri sayıyordu.

Müzik ile fotoğraf arasına sıkışmış, hangisini seçeceğine bir türlü karar veremiyordu. İşte, her şey o sabah oldu. Ansel, bir çeşit hayal içinde uyandı. “İlahi bir haber gibiydi! Birden fotoğrafın ne olabileceğini gördüm.

Müzikten sonra fotoğraf, ona zayıf ve zor anlaşılır bir medya gibi gelmişti. Şimdi ise, fotoğrafın sınırlarını kabul ederek, bunları mantıklı şekilde yorumlamakla çok güçlü ve sade bir sanat üslubu meydana getirebileceğini görmüştü. 1931 baharında, o zamana kadar yaptıklarının anlatımsal boşluğunu farketmesi Ansel'i birdenbire sığ ve geleneksel standartlardan koparmaya yetti.

Elbette modern fotoğrafın başlangıcı olarak Ansel'e inen “vahiy”i göstermek istemiyorum. “Modern fotoğraf 1915'de Paul Strand ile başlayıp [f/64'den sonra da] Aaron Siskind ve Harry Callahan ile devam etmiştir.

Ansel, “herşeye yeniden başlamalıyım!” dedikten sonra yaptığı ilk şey Golden Gate'i fotoğraflamak oldu. Fotoğrafa ta en başından başlıyordu.

“O sonbahar San Francisco'da Ansel, fotoğrafa karşı duyduğu heyecanın başkaları tarafından da paylaşıldığını gördü. Fotoğraf her yerdeydi.

İçine piktoryalizm ve ticaret karışmamış bir fotoğraf medyasının neler yapabileceğini gösterecek bir grup kurmayı düşünüyordu.

Bu sırada Körfez Bölgesi'nde çıkmakta olan The Forthnightly adlı bir sanat dergisinden fotoğraf sütunu yapması için teklif aldı. Hemen kabul etti. 18 Aralık 1931 günü yazdığı yazıda şöyle diyordu: Fotoğrafın, kendinden öncekilerden en az barındıran bir medya ve sade bir sanat üslubu olarak, bugünkü standartları, hergün karşılaştığımız reklamcılık, habercilik, anı fotoğrafı ve “kamera-sanatı” ürünleriyle serseme çevirilmiştir. Sanat olarak fotoğrafın sefaletinden dem vuruyordu yani. Hem de fotoğraf türlerinin tamamen iç içe geçmediği bir zamanda. Yaşasaydı kimbilir 1980'ler fotoğrafı için ne derdi?

“Vahiy” indikten sonraki yıl Ansel için düşünme ve deneme yılı olarak geçti. Sıra grup projesini gerçekleştirmeye gelmişti. Edward Weston, 8 Kasım 1932 tarihli güncesinde şöyle diyor: Birkaç hafta önce biz San Francisco'dayken Willard'in evinde, daha çok fotoğrafçılar için bir parti verilmişti. Bir araya gelip şarap ve fotoğraf muhabbetine katılanlar ben, Imogen, John Paul, Ansel, Sonya ve Willard idi. Başkaları da vardı ama yukarıda saydığım 6 kişi, gerçek fotoğrafa ilgi uyandırmak ve yeni yetenekleri cesaretlendirmek amacıyla bir grup kurduk. Henry Swift bize sonradan katıldı. Grubun ismi ise, piktoryalizmin buğulu ve kasvetli havasına tepki olarak, film üzerinde netsiz hiçbir yer- bırakmayan en kısık diyafram açıklığından esinlenilmişti. f/64 katı manifestolar yayınlamadı, hiçbir sınırlama getirmedi, hiçbir zaman başkanı olmadı ve hiçbir prosedüre bağlı kalmadı. Yeni görüş açlarına ise açıktı. Gruptakiler sadece fotoğraf ürettiler. Her seferinde farklı 2-3 fotoğrafçıyı da yanlarına alarak sergiler açtılar. Birkaç yıl sonra da sessizce dağıldılar.

“Hem Amerika'da hem de Avrupa'da “sade fotoğraf hareketi” hızla büyüyordu. Fakat, düzensizlik de hüküm sürmekte idi. Geçen yüzyılın olaylara dayanan fotoğrafına bir dönüşmüydü bu? Sanat mertebesine yükselebilecek miydi? Olayın berraklaşması ve sonuçlanması zamanı gelmişti. Herşey Grup f/64 ile başladı.

Modern fotoğraf elbette f/64'den ibaret değildi. Onlar sadece bir simgeydi, bir başlangıçtı. Grubun dağılmasından sonra, modern fotoğrafın hızla reçeteleştirilerek yozlaşması için ilk adımlar atıldı. Bugün adını bildiğimiz - bilmediğimiz binlerce fotoğrafçı bu ekol içinde yer aldılar.³¹

Bunların kimisi artık yaşamıyor, kimisi emekli olmuş, kimisi de “dekoratif” çalışıyor. Yeni kuşak ise hiçbir “fotoğrafik formalizme” bulaşmadan “özgür takılıyor” artık. Ne diyelim?

---

³¹ <http://www.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?id=51,23,0,0,1,0>

Zamanla, modernizmin tutuculukları yerini yaratıcı serbestliklere bıraktı. Taşınabilir kameralar, agrandisman, grenli görüntüler, yamuk çerçeveleme, pozlanmamış gölgeler, netsizlik, kadraj, geniş açı distorsiyonu yüksek kontrast baskı, flaş kullanımı- ve son olarak da renk -fotoğraf dilinin parçaları haline geldi. Renk, modern fotoğrafla birlikte kısmen terkedildikten sonra tekrar evine dönüyordu. Sontag, renkli film teknolojisinin hızla gelişmesiyle fikir değiştiren Cartier – Bresson’dan sözediyor. Bresson önceleri, düşük hızlı olduğu için alan derinliğini azaltan renkli filmlere karşı iken, renkli filmlerin hız kazanmasıyla birlikte fotoğrafçıların “prensipte olarak” renkten vazgeçtiklerini söylüyor. Bresson'a göre resim ve fotoğraf arasında bir sınır vardı ve renk resme aitti.

Bu dairenin 3 odasını galeri olarak kiralayabileceklerini kullanabileceklerini düşüncelerinin üstüne Ekim 1905'te Photo-Secession'un bütün üyelerine bir mektup gönderildi. Mektupta satışlardan elde edilecek gelirin %15'inin de Photo-Secession'a bırakılmasından da söz ediliyordu.

Bu konu Steiglit 'le Steichen arasında anlaşmazlık konusu olduysa da Little Galleries of the Photo Secession 24 Kasım 1905'te resmi olarak kapılarını açtı. New York'ta yaşayan pek çok sanatçı Stieglitz'in 100 civarında fotoğraf baskısından oluşan ilk sergiye katıldı. Bu sergiyi 1906 Ocağında aralarında Robert Demachy, Constant Puyo and René Le Bégue gibi isimlerin de olduğu Fransız sanatçıların gum biyokromat çalışmaları izledi. Ardından Gertrude Käsebier and Clarence H. White'in çalışmaları geldi ve aynı yıl galeride İngiliz, Alman, Avusturyalı sanatçıların da yer aldığı 4 sergi daha gerçekleşti.

Başarılı geçen ilk yılın sonunda ikili fotoğraf için düşündükleri şeyi kısmen gerçekleştirebildiklerini düşündüler ve bu yönde olumlu eleştiriler aldılar. Aslında Photo Secession'ın oluşturulma amacı pictorial photography (resimsel fotoğraf) idi. Ama Steiglitz aksi yönde bir şey yaptıklarını hissetmeye başlamıştı.

Steichen'in doğallaşmış tutuculuğundan da o zamana dek rahatsız olmuştu. Steichen'in Paris'e taşınmaya karar vermesiyle, Steiglitz de daha köklü iyileştirmeler yapmaya başladı. Ardından daha sarsıcı bir şeyler yapmaya karar verdi ve 1907 Ocak ayında ilk “non-photography” sergisini açtı. Bu sergi Amerika'da modern sanatın oluşumunda da önemli bir nokta oldu ve Steiglitz'i öncü konumuna da taşıdı.

Pamela Coleman Smith'in çizimlerinden oluşan sergi başlangıçta çok ilgi çekmediyse de sonradan belirgin bir şekilde övgü aldı ve kıymetli eserlerin çoğu satıldı, hatta sergi sekiz gün daha uzatıldı.

Stieglitz bunun üzerine aralarında Adolf de Meyer, Alvin Langdon Coburn gibi fotoğrafçıların ve Photo Secession üyelerinin de eserleriyle yeni “non-photography” sergiler planladı. Stieglitz, Paris'teyken Rodin'le de tanışmıştı ve 1908 yılında “Drawings by Auguste Rodin” başlığıyla Amerika'da ilk kez Rodin'in eserlerini sergiledi.

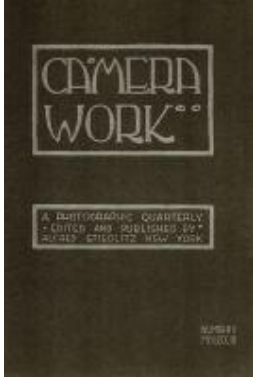
Bu gösterinin ardından mülk sahibinin kirayı iki katına çıkardığı ve 4 yıllık kirayı peşin istediği haberi geldi. Oluşumdaki insan sayısı çok değildi ve zaten satışlardan alınması umulan yüzde planı da gerçekleşmemişti.³²

Stieglitz galeriyi boşaltmak durumunda kaldı ve galeri boşaltılmasının ardından hemen bir bayan terzisine kiralandı.

---

³² Hommer .W.I *Stieglitz and the Photo-Secession* 49

2.2 CAMERA WORK DERGİSİ

Şekil 12:Camera work Dergisi Kapagı

Pictorializm'in gelişmesindeki en önemli yayınlardan birisi Alfred Stieglitz'in 1903-1917 yılları arasında "Camera Work" dergisidir.Derginin her sayısında Fotogravür, Halftone ve Colotype olmak üzere 12 farklı tabakanın reproduksiyonlarını içermekteydi.

Dergide çalışmaları ile yer alan fotoğrafçılar fotoğrafı sanat olarak devam ettiren "photo-secession" üyeleri idi. Linked Ring gibi topluluklar the Photo-Club of Paris, the Trifolium of Austria, ve Almanya ve İtalya'da da oluştu. Piktoryalizm, naturalizm ve empresyonizm gibi çeşitli kavram ve disiplinleri içeren kapsamlı bir akım olarak fotoğraf sanatındaki yerini sağlamlaştırdı.

2.3 ALFRED STIEGLITZ VE PHOTO SECESSION GRUBU

Alfred Stieglitz (1864-1946)

Stieglitz hayatında hiç fotoğraf çekmeseydi bile, 2.Dünya Savaşı öncesinde Amerikan kültür hayatındaki en önemli figürlerden biri olurdu. Fotoğraf üretmek dışında gerçekleştirdiği çalışmalara bakıldığında bunu söylemek pek de asılsız bir iddia değildir. Sanat fotoğrafının en önemli yapı taşlarından "Camera Work" Dergisi editörlüğü, New York'un en önemli modern sanat galerisi olan "291 Galerisi" yöneticiliği bu çalışmalarına örnek olarak gösterilebilir. Stieglitz bu iki girişimi ile Avrupa ve Amerikan avant-garde'ını, yaptığı yayınlar ve açtığı sergiler ile Amerikan kamuoyuna tanıtan önemli bir isim olmuştur.

"291 Galerisi"nde hem fotoğrafçılara hem de diğer sanat alanlarına ayırdığı yer 20. yüzyılın sanat hayatının çeşitlenmesini sağlamıştır.

Stieglitz'in elli yıllık kariyeri tek başına, 19.yy ve 20.yy fotoğraf tarzları arasındaki köprü olarak görülebilir. Biyografisine baktığımızda bu süreci izlerini görmemiz mümkündür. Alman göçmeni bir ailenin çocuğu olarak Hoboken, New Jersey'de doğmuştur. Babasının isteği doğrultusunda Berlin, Almanya'da mühendislik eğitimi görmüştür. Stieglitz eğitimi sırasında, ilk başta mühendislik çalışmaları için kullandığı fotoğrafla Berlin'de tanışmıştır. 1880'li yıllarda neredeyse tüm Avrupa'yı gezerek fotoğraflar çekmiştir. Henüz 24 yaşındayken Londra'da, jüri başkanlığını Naturalist Fotoğraf kavramının yaratıcısı P.H. Emerson'un yaptığı bir yarışmada ilk ödülünü alır. Stieglitz bu ödülün ardından hayatı boyunca yaklaşık yüz elli ödül daha alacaktır.

1889 yılında New York'a dönerek burada resimsel fotoğraf akımıyla ilgili çalışmalar yapmaya ve yazılar yazmaya başlamıştır. Stieglitz'in bu yıllarda yazdığı metinlere bakıldığında Resimsel Fotoğraf olduğu göze çarpmaktadır. Bu tarz aynı zamanda tüm fotoğraf uygulamalarına da yansımıştır.

Resimsel Fotoğraf İngiltere ve Fransa'da kurulan The Linked Ring adlı topluluğun ortaya attığı bir kavramdır. Bu topluluğa göre Yüksek Sanat Fotoğrafi ancak ve ancak fotoğraf resme benzediği sürece gerçekleştirilebilir.

Bu bağlamda topluluk, yumuşak odak, baskı sırasında müdahale gibi tekniklerden yararlanarak fotoğrafta resimsel etkiler oluşturmayı hedeflemiştir. 1902 yılında Stieglitz The Linked Ring'in etkisinde ve çizgisinde Photo-Secession topluluğunu kurmuştur.³³

Topluluk gerçekleştirdiği sergilerle, resimsel akımın güzel sanatlardan ödünç aldığı estetik ve sembolist tarzların fotoğraf alanında yaygınlaşmasını sağlar.

Aynı yıl 1917 yılına kadar yayınlanacak olan Camera Work dergisini yayınlamaya başlar.

Dergi resimsel fotoğraflara, eleştirilere ve avant-garde sanatçıların eserlerine yer vermiştir. 1908 yılında ise 291 galerisini açarak Matisse, Cezanne, Rodin, Braque, O'Keeffe, gibi dönemin önemli ressam ve heykeltıraşlarının eserlerini sergiler.

Stieglitz 1910 ların sonlarına doğru öncülüğünü yaptığı müdahaleye dayalı bu tarzı reddeder. 1917 yılında Camera Work'un 50. ve son sayısında, Paul Strand'ın doğrudan ve müdahalesiz fotoğraflarına yer ayırması bunun en önemli kanıtıdır. Stieglitz bu dönemki yaklaşımını

"Amacım artan bir biçimde, fotoğrafa daha çok benzeyen (resme ya da gravüre benzemeyen) fotoğraflar üretmek, öyle fotoğraflar ki dana önceden görülmemiş ve bakıldığında asla unutulmayacak" biçiminde açıklamaktadır. 1922 yılındaki bu sözlerinin ardından Stieglitz "Equivalent-Eşdeğerlilik" adlı bulut fotoğraflarından oluşan serisine başlar. Stieglitz bu çalışması için "Bu fotoğraflar temel hayat felsefemin eşdeğerleridir" demiştir.³⁴

PHOTO SECESSION

Alfred Stieglitz'in önderliğinde, 1902-1917 yılları arasında, Amerika'dan ve yurtdışından pek çok fotoğrafçının da içinde yer aldığı "photo-secession" oluşumuna mekânlık etmiş ve New York'ta 5. caddede bulunan (291 numarada) ünlü bir galeridir. Giderek uluslararası düzeyde oluşumun adı da Galeri 291 olarak anılmaya başlamıştır. Başlangıçtaki ve orijinal adı *Little Galleries of the Photo-Secession* olarak bilinmektedir.

Galeri iki nedenden dolayı ün kazanmıştır. Birincisi, burada açılan sergiler sayesinde Amerika'da fotoğraf sanatı da heykel ve resim sanatı kadar itibar kazanmıştır.

³³ Hommer .W.I Stieglitz and the Photo-Secession 58

³⁴ Hommer .W.I Stieglitz and the Photo-Secession 61

Stieglitz'in yanı sıra Edward Steichen, Alvin Langdon Coburn, Gertrude Kasebier, Clarence H. White gibi sanatçılar da bu işe öncülük etmişlerdir.

Aynı ölçüde dönemin bazı Avrupalı avantgard sanatçıları da (Henri Matisse, August Rodin, Henri Rousseau, Paul Cézanne, Pablo Picasso, Constant Brancusi, Francis Picabia ve Marcel Duchamp gibi) galeriyle bağlantılı olmuşlardır³⁵.

20. Yüzyılın başlarında fotoğraf sanatının yeri bugün olduğu kadar belirli değildi. Fotoğrafçılar neredeyse “gerçek” sanatçı bile kabul edilmiyorlardı. Buna rağmen pek çok ünlü fotoğrafçı, uluslararası sergi açıyor ve ödüller alıyordu. Oluşumun öncüsü Alfred Stieglitz de aynı şekilde yüzlerce ödül almıştı.

Stieglitz'in 1900 yılında resim eğitimi almış olan ama fotoğraf da çeken Edward Steichen'le tanışması ve Steichen'in onun coşkusu ve arzusunu paylaşması bir ilk adım gibiydi. Bütün istenen fotoğrafın sanatlar arasındaki pozisyonun değiştirilmesi ve hak ettiği yeri almasıydı. Bu amaçla ertesi yıl büyük bir fotoğraf sergisi tasarlandı ve mekân olarak da yine New York'taki ” National Arts Club” seçildi. 1903'te Galeri 291'e ve oluşuma süreç boyunca eşlik edecek olan, yine Stieglitz'in öncülüğünde Joseph Keiley'le birlikte çıkaracağı Camera Work yayın hayatına başladı. 1917 yılına dek yayımlanmasına devam edilen dergide oldukça kaliteli photogravürler ve önemli fotoğrafçıların eserlerine, metinlerine yer verildi.

1904 yılında American Federation of Photography'nin “The First American Photographic Salon” adıyla New York'ta Clausen Galleries'de seçkin Amerikalı ressamların danışmanlığında düzenlediği sergi, Stieglitz ve arkadaşlarına açıkça bir meydan okuma gibiydi.

Bunun üzerine Stieglitz oradaki fotoğrafçılardan destek almak için Londra'ya gitti. Yine önemli bir oluşum olan “The Linked Ring” grubuyla tanıştı. Aynı dönemde oyun yazarı olan ama fotoğrafla da ilgilenen George Bernard Shaw'la da tanışmıştı.

Ne var ki hastalandı ve geriye dönmek zorunda kaldı.

---

³⁵ Hommer .W.I Stieglitz and the Photo-Secession 55

Eski Baskı Tekniklerinin Günümüzdeki Yeri Ve Gelişimi

3.1ESKİ BASKI TEKNİKLERİNİN GELİŞİMİ

Fotoğraftaki gelişmeler ve teknolojiler doğrultusunda fotoğrafçılar yeni düzen ile hareket edip yeni fotoğraflar oluşturmaya devam eder.Tabii hızlanan dünyada fotoğrafın da yavaş kalması mümkün değildir. Bu yüzden digital olarak çekilen veya digital ortamda oluşturulan fotoğraflar oldukça artmıştır. Tabii bu hızlı gelişme ve hızlı üretim fotoğrafı daha da basitleştirmekte ve değerinin azalmasına hatta kaybolmasına neden olmaktadır.

Fakat bu hızlanan dünyada hala bazı fotoğrafçılar eski fotoğraf baskılarıyla fotoğraf oluşturmaya devam etmektedirler.Genelde bu fotoğrafçılar fotoğrafçılık eğitimi almış fakat güncel tekniklerle yetinmeyip, farklı bir şeyler üretmek isteyen insanlardır. Onlar Fotoğraflarını ileri karanlık oda teknikleri ve piktoryalizm akımı ile harmanlayarak oluştururlar. Oluşturdukları fotoğraflarda farklı teknikler ve farklı mağzemeler kullanırlar. Bu yüzden de her fotoğrafın anlatmak istediği, vurgulamak istediği farklı şeylerdir.

Çünkü her teknik kendi içerisinde farklılaşır. Mesela daha kalıcı işler için tintypelar kullanılıyorsa, maviyi veya kahverengini vermek için başka teknikler kullanırlar. Bu aynı dijital dünyadaki photoshop'a benzer.

Eski baskı tekniklerini günümüze kullanan ve bu işin öncülerinden olan Irving Probborovsky 40 yıldır neden daguerreotype işler yaptığını şöyle açıklıyor 'Birincisi ve en önemlisi güzel kareler üretmek ve süreci tam anlamıyla takip etmek için burada sürecinde çok önemli olduğunu vurgulamak, çünkü siz bir fotoğraf çekersiniz ancak fotoğrafı basarkenki süreç o fotoğrafı çok daha başka yerlere taşıyabilir. Bu yüzden süreci beklemek ve fotoğrafı gün ışığına çıkarıp izleyenleri meydan okurcasına hem akıllarına hemde zevklerine hükmedebilmek sürecin potansiyel güzelliğidir.³⁶

Fotoğraf 18:Irving Probborovsky'nın çekmiş olduğu bir fotoğraf

³⁶ <http://cwfp.biz/pobboravsky/>

Eski fotoğraf tekniklerinin kullanılmasındaki amaç, fotoğrafçının kendi istediği şekilde anlatabilmesi, düşüncelerini daha rahat aktarabilmesi yani daha özgür olabilmesidir. Sanatçı bu teknikler sayesinde fotoğrafa daha çok gölge, renk yada boyut kazandırabilir. Ayrıca bu eski teknikler onları, kendi dünyalarında sonsuz fotoğraf üretmeye zorlar. Çünkü fotoğraf üretirken kendi fikirlerini, düşüncelerini açığa çıkarırlar. Bu fotoğrafların, izleyicileri ortamdaki koparak fotoğrafın içerisinde adeta kaybolmuşçasına bir yolculuğa çıkarılması amaçlanır.

Anlatmak istedikleri genellikle kendilerinde etki bırakan olaylar ya da yaşamış oldukları şeylerdir mesela Chuck Close bir ressamdır ve portre resimleri yapmaktadır. Fakat zamanla bu resimleri biraz daha gerçeğe taşıyabilmek için eski baskı tekniklerini kullanır. Eski baskı tekniklerini portre fotoğrafı çekmek için kullanır. Çünkü eski baskı teknikleriyle çektiği portre fotoğraflarını daha gerçekçi bir hal alır bu da izleyicileri aynaya bakıyormuşçasına içine alan bir şeydir. Zaten Chuck Close bunu başarmak için eski fotoğraf tekniklerinden faydalanır ve istediği şeyi de başarılı bir şekilde seyirciye sunar. Eski tekniklerle fotoğraf üretmek fotoğrafçının anlatmak istediğini çok daha kolay bir şekilde izleyiciye aktarmasıdır. Ama sözkonusu kolaylık, fotoğrafçının mesajını çok daha gerçekçi, çarpıcı ve istediği biçimde vermesinin getirdiği kolaylıktır. Oysa bu fotoğrafları üretmek ve özgünlüğünü vurgulamak hiç de kolay değildir. Bir fotoğrafı bile bazen saatler hatta günlerce sürebilir. Çünkü sadece basçek ve yayımla mantığı yoktur. Yani süreç dıgital fotoğraf çeker gibi hızla ilerlemez. Bir fotoğrafı çekmek için tekniğine göre değişiklik göstere genelde özel kağıtlar ve sıvılar kullanılır. Bazı tekniklerde ise metal plakalar kullanılır. Fotoğrafi durağan kılabilmek için bile fotoğrafçı saatlerini harcar zaten bu yüzden eski fotoğraf teknikleriyle yapılan işler dıgital fotoğrafçılığa göre kat kat daha değerlidir.

3.2ESKİ BASKI TEKNİKLERİNİN GÜNÜMÜZDEKİ YERİ

Fotoğraf 19:Chuck Close 'un çekmiş olduğu bir fotoğraf

Yurtdışındaki sanat severler eski fotoğraf baskılarının değerini oldukça iyi bilmektedirler. Şöyle ki fotoğrafçıların yaptıkları işlerin büyük bir çoğunluğu müzelerde tutulmaktadır. Burada sergilenirler. Ayrıca ünlü sanat galeride, eski fotoğraf baskı teknikleriyle oluşturulmuş fotoğrafları değerlendirir ve onlara yer verirler. Ayrıca yurtdışında ilgilenen insanlarda oldukça fazladır bu yüzden kalabalık organizasyonlarla sergiler düzenlenir. Mesela Mark Scually Osterman'ın düzenlemiş olduğu daguerreotype'ın 150. yıl etkinliklerinde katılım oldukça fazla olmuştur. Bu etkinlikler kapsamındaki, organizasyonlar ve sergilerin birkaç gün sonra yayımlanan yüksek tirajlı gazetelerde yer aldığı görülebilir.³⁷

Eski baskı teknikleri kullanan fotoğrafçılar kimyasalları hazırlamak ve fotoğrafları basmak için karanlık oda kullanırlar hatta kimi zaman fotoğrafçılar kendi karanlık odalarını hazırlarlar ve atölyelerini bir öğrenim kurumuna çevirirler.

Bazı fotoğrafçılarda karanlık odalarını yanların da taşırlar. Mesela Sally Mann çektiği ölü fotoğrafları serisinde daha hızlı olabilmek ve zaman kaybetmemek için karanlık odasını yanında taşır.

Peki insanlar bir fotoğrafı çekmek için bu kadar uğraşırlarken dıjital fotoğrafçılıkta durum nedir. Dijital ortamdaki son gelişmelerin fotoğrafın özüne dönülmesine neden olmaktadır.

³⁷ <http://www.collodion.org/gallery.html>

Nasıl fotoğraf icat edildiğinde arık resim öldü diyenler, televizyon icat edildiğinde sinema öldü diyenler yanıldılarsa, sayısal fotoğraf üreilmeye başlandığında artık kimyasal fotoğraf öldü diyenler de yanılmakta.

Nasıl fotoğrafın icadı, o güne kadar doğanın birebir kopyası olan resim sanatının kendine yeni bir yol bulmasına neden olduysa, sayısal fotoğraf da, fotoğrafın ilk yıllarında kullanılan fotografik baskı tekniklerinin tekrar gündeme gelmesine neden olmuştur. Bu teknikler daha da gelişerek, sanatsal alanda etkilerini göstereceklerdir. Günümüzde, özellikle Avrupa’da, bazı fotoğraf sanatçıları fotoğraflarını bu baskı teknikleriyle insanlara sunmaktadırlar.

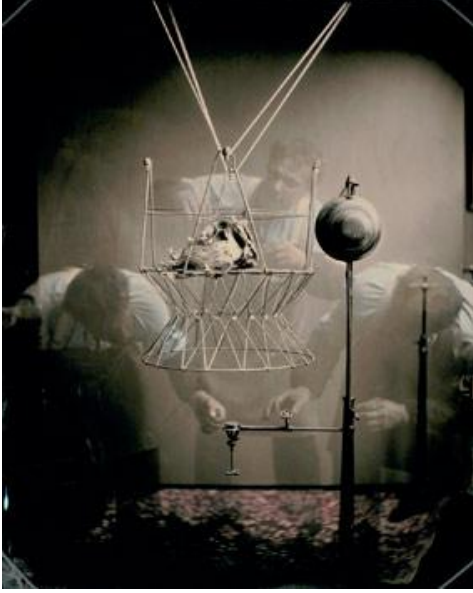
Bu tekniklerin bazıları “güneş baskısı” da denilen, Kallitype, Cynotype, Gumbicromat, Van Dyke, Palladium-Platinum, Daguerreotype, Tintype gibi tekniklerdir. Ayrıca pigment transfer baskı ve fotogravür de günümüzde kullanılan baskı tekniklerindedir.

Kullanılan her tekniğin amacı sunumu ve izleyicide bıraktığı duygu birbirinden farklı olur. Bu nedenle de fotoğrafçılar izleyicilere ne vermek istiyorsa ya da akıllarından ne geçiyorsa kendileri yorumlayıp en uygun tekniği seçer ve izleyiciye en iyi şekilde aktarma yollarını ararlar. Fotoğraf üzerinde ekstra boyama etkileri yada gölgelendirmeler uygularlar. Bazı fotoğrafçılar yaptığı fotoğrafların çevrelerini yakmak gibi özgün uygulamalara başvururlar. Genelde fotoğrafçılar aktarmak istedikleri şeyi daha kaliteli yapabilmek için kullandıkları teknikleri geliştirirler. Farklı renk tonları üretebilmek, fotoğrafı daha canlı hale getirmek için daha parlak renkler oluşturmak yada daha çok matlaştırmak veya yeni renk formlar ve gölgeler oluşturmak için, kullandıkları tekniklerde uygulanan farklı kimyasalların arayışına girerler. Ortaya daha renkli, daha canlı fotoğraflar çıkar. Mesela Sarah Von Kauren Cynotype Gumbicromat tekniklerini kullanır. Bu teknikleri kullanırken mavi, kırmızı, sarı ve siyah rengini kat olarak uygular her fotoğraf için bu dört renkli işlemi kullanır. Bu işlemler fotoğrafa esneklik ve renk katar bu da hem fotoğrafçının istediği tonu, gölgeleri ve derinliği vermesini kolaylaştırır.

Uygulama ayrıca, izleyen için daha renkli daha perspektifli bir fotoğraf izlemesine olanak sağlar. Bazı fotoğrafçılar da izleyicilerde daha güzel etkiler bırakabilmek için kullandıkları eski fotoğraf tekniklerini büyük boy olarak üretirler. Fotoğrafın bu derece büyük olması izleyicide keyifli ve samimi bir etki bırakır.

Eski fotoğraf tekniklerini kullanan bazı fotoğrafçılar aynı zamanda eski tip makinalar ve eski tip objektifler kullanmaktadırlar.

Bu eski tip makineleri kullananlarken söyledikleri şey birbirini tam anlamıyla tamamlıyor şeklindedir. Çünkü yeni tip makine kullanırlarsa istedikleri yumuşak ve güzel görüntüyü veremediklerini belirtirler. Bu yüzden de eğer bir fotoğrafçı eski bir baskı tekniği ile fotoğraf çekecekse eski tip makine kullanmalıdır ki uygulamalar birbirini tamamlasın. Tabiki her fotoğrafçı aynı değildir. Bazıları eski tip makinelerle çalışmalarına devam etseler de, bazıları yeni tip makinelerle çektikleri fotoğrafları eski baskı teknikleriyle yorumlayıp izleyiciye sunarlar.

Fotoğraf 20:Eski fotoğraf teknikleriyle çekilmiş bir fotoğraf

Eski fotoğraf tekniklerini günümüzde tekrardan gün ışığına çıkarıp fotoğraflar üretmeye başlayan insanlar eski formları da günümüze uyarladılar. İnsanların bilmediklerini ya da unutulmuş eski fotoğraf tekniklerini yeniden yorumladılar ve 1970 yıllarında bir grup fotoğrafçı bir araya gelerek bunu insanların secekleri ve ilgilenecekleri bir akım haline getirme çabalarında bulundular. Bu akımın ismi 'Fotoğrafın Antik Avangardıdır'. Bu akım için fotoğrafçılar bir araya gelerek yaptığı işler hakkında aralarında konuşmaya ve bilgi paylaşmaya başladılar. Birçoğu zaten eski fotoğraf teknikleriyle fotoğraf çekmeye önceden başlamıştır. Ayrıca içlerinde amatör fotoğrafçılarda bulunur.

3.3ESKİ BASKI TEKNİKLERİNİN İFADE BİÇİMLERİ

Kullandıkları eski fotoğraf tekniklerini geliştirip ve düzenleyip izleyicilere aktarmak isterler zamanda fotoğrafçılar eski fotoğraf teknikleri fotoğrafları ile sergiler açar ve çalışmalarına devam eder. İzleyiciler açılan sergilerle ve yapılan işlerle zamanla eski baskı teknikleriyle çekilen fotoğraflarla ilgilenmeye başlarlar artık eski fotoğraf teknikleri günümüzde bilinen bir sanat dalı haline gelir.

1988 yılında Harvard Üniversitesinde daguerreotype derneği kurulmuştur. Bu derneğin amacı tüm fotoğrafçılık tarihi boyunca bir ortak çıkarı ile birleşmiş dünyanın dört bir yanından insanları bir araya getiriyor.

Derneğin üyeleri arasında öğrenciler, öğretmenler, bilim adamları, profesörler, sanatçılar ve fotoğrafçılar gibi kendini fotoğraf sanatına adanmış kişilerden oluşmaktadır. Dernekte sadece fotoğraf eğitimlerinin yanı sıra sergiler, fuarlar ve sempozyumlar düzenlenmektedir ve her yıl halka açık şekilde olan toplantıları vardır. Toplantılarda eski fotoğraf teknikleri üzerine konuşmalar, sergiler ve fotoğraf satışları düzenlenmektedirler. En son sergi 2011 yılında ST.Petersburg Florida'da 27-30 Ekim tarihleri arasında olmuştur.

1970 yılında Fotoğrafın Antik Avangard akımının başlamasından yıllar sonra bir araya gelen kalabalık bir grup fotoğrafçı, daha geniş kitlelere ulaşabilmek için yaptıkları işleri içeren bir kitapta hazırladılar Fotoğrafın Antik Avangardı isimli bu kitap 1992'de yayımlandı.

Lyle Rexer'in yazmış olduğu bu kitapta, son 20 yılda var olan eski fotoğraf baskı tekniklerini kullanan eski ve yeni fotoğrafçılara yer verilmişti. Ayrıca kitabın başında Chuck Close'un eski fotoğraf baskı teknikleri üzerine düşüncelerine yer verilmiştir.³⁸

---

³⁸ Rexer, L. *Photography's Antiquarian Avant-Garde* 23

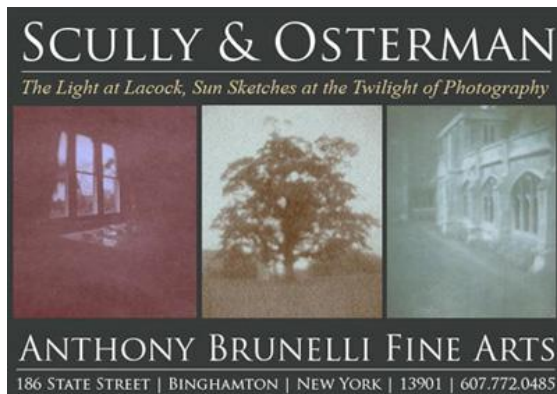
Artık izleyiciler ve meraklı sanat severler eski fotoğraf tekniği kitabını satınalma yada ona kütüphanelerde ulaşma şansına sahiptirler. Bu durum Zamanla İnsanlar eski fotoğraf teknikleriyle daha çok ilgilenmeye başlamaları, Antik Avangard akımının gelişmesi ve eski fotoğraf tekniklerinin duyulması sonucunu doğurdu.³⁹

Eski tekniklerin yeniden yorumlanması ve fotoğrafçıların bu eski teknikleri günümüz koşullarından yeniden ele alması ve yöntemlerini değiştirmesi hem fotoğraf kalitesi olarak hem de izleyici kitlesi olarak oldukça başarılı olmuştur.

Bazı fotoğrafçılar bu konuyla ilgilenenlerin sayısının artması ve yeni fotoğrafçıların ortaya çıkmasıyla eski fotoğraf teknikleri ile ilgili tanıtımlara ve workshoplara başladılar. Bunların en başarılı ve ünlü isimlerinden biri Mark Scually Osterman 1995 yılında evinde kurduğu stüdyoda eski fotoğraf teknikleriyle ilgili workshoplar hazırlamış ve sunmuştur.

Bu workshoplar o kadar iyi öğrenim yaptıkları ilerde yetiştirdiği insanlar bu eski teknikleri kullanarak hem sergiler açmaya başladılar hem de kitaplar yazmaya başlamışlardır.

Workshoplara katılan kişilerin bazıları fotoğraf konusunda o kadar çok ilerlediki gelecek yıllarda Lyle Rexer'in yazmış olduğu Fotoğrafın Antik Avangardı isimli kıtaba ayrıca Artists&Alcemists isimli belgesel filme konu olmuşlardır ve fotoğraflarını izleyicilerle paylaşmışlardır. Bu durumda Mark Scually Osterman ailesinin vermiş olduğu workshopların oldukça kaliteli bir eğitim verdiğini bir kez daha ortaya koymuştur. Mesela Jerry Spagnoli eski fotoğraf teknikleri eğitimini Mark Scually Osterman' ın kurduğu stüdyoda ve verdiği workshoplardan almıştır.

Şekil 13: Scually&Osterman workshop ilanı

³⁹Rexer.L *Photography's Antiquarian Avant-Garde* 26

Günümüzde hala workshoplarına devam eden onlarca fotoğrafçı vardır. Hatta bazı fotoğrafçıların yapmış oldukları workshoplara 2 yıl sonraki tarihlere bile yer bulmak mümkün değildir.

Fotoğraf 21: Scually&Osterman workshop çalışmaları

Fotoğrafçıların böyle workshoplar yapması, eski fotoğraf tekniklerinin intanına ve sevilmesine katkı sağladı. Bu da 1970 lerden beri süregelen Antik Avangard akımının gelişmesine yol açtı. Yaptıkları tanıtım, ücretsiz eğitimler ve workshopların dışında bazı fotoğrafçılar workshoplara ve eğitimlere gelemeyen ve zamanı olmayan insanlar için evlerinde hem dinleyip hemde izleyebilecekleri DVD ler hazırladılar. Bu dvd ler hem anlatım olarak oldukça başarılı hem de kolay anlaşılabilir oldukları için izleyen insanların çok daha çabuk bir şekilde kavramasına olanak sağlamıştır. Eski fotoğraf akımı yeniden geliştirmek ve gün ışığına çıkarıp izleyicilere sunmak isteyen fotoğrafçıların istediklerini başarmış olmaları izleyicileri memnun etti böylece izleyiciler öğrendikleri ve yapmaya çalıştıkları eski fotoğraf tekniklerini oldukça beğendi ve sahip çıktı bu nedenle de gayet başarılı işler ortaya çıktı. Lyle Rexer'ın yazmış olduğu kitap oldukça beğenilmiştir.

Mesela Lyle Rexer'ın fotoğrafçıları toplayarak yazmış olduğu *Fotoğrafın Antik Avangardı* isimli kitap için 'kalitesi çok iyi bir kaynak kitaptır sanat kaygısı olan herkesin kesinlikle bakması lazım olan ender kitaplardan biridir merakla ikincisini bekliyoruz' demiştir.⁴⁰

Bu kaynağın ardından eski fotoğraf baskı teknikleri gelişmeye devam etmiştir bu işle ilgilenen insanlar sergilerine workshoplarına ve kitap yazmaya devam etmişlerdir. Genelde yazılan kitaplar yazarların ilgilendikleri ve çektikleri konularla alakalı kitaplar yazarlar mesela Sally Mann ölü beden fotoğrafları çeker ve çektiği fotoğrafları *Et ve Ruh* isimindeki kitabında izleyicilere ve okuyuculara sunar Mark Osterman Uluslararası Fotoğraf Müzesinde Frederick Scott Archer'ın bulup geliştirdiği ıslak Collodion sürecinin 150. Yıl dönümü münasebetiyle sergi düzenlemiş olup katılım oldukça fazla olmuştur ve basın tarafından ilgi görmüştür. Hatta bu yılki son kutlama *The New York Times* gazetesine konu olmuştur. Gazete kutlama hakkında bilgi vermiş ve fotoğraflarını yayımlamıştır.

2003 yılında Lyle Rexer'ın yazmış olduğu *Fotoğrafın Antik Avangardı* isimli kitabın devamı niteliğinde Sally Mann, Chuck Close, Adam Fuss ve Mark Scually Osterman bir araya gelerek bir belgesel film yapmaya karar verdiler. Bu belgesel filmde fotoğrafçıların Antik Avangard akımına uygun olarak yapmış olduğu eski fotoğraf tekniklerine değinir aynı zamanda bu teknikleri kullanarak fotoğraf üreten insanların hayatları yaşam şekilleri ve yaptıkları işlerle ilgili bir belgesel filmidir. Filmde 10 tane fotoğraf sanatçısı ile Ayrıca bu filmde fotoğrafçıların eski baskı tekniklerine katkıları ve bu teknikleri nasıl geliştirdiklerini gösterirler.

Bu kitabın çıkış noktası olan ve eski fotoğraf tekniklerinin babası olarak kabul edilen Irving Pobboravsky'den oldukça yararlanılmıştır. Bu belgesel film 2003 yılına kadar yapılmış Antik avangard akımı için bir ilk olmuştur.

---

⁴⁰Rexer.L *Photography's Antiquarian Avant-Garde* 27

Mark Kessel bu kitap için

‘Küçük bir grup ama çok coşkulu’ şeklinde söylemiştir. Bu belgeselden sonra eski fotoğraf baskı teknikleriyle ilgilenenlerin sayısı bir hayli artmıştır. Hatta bu belgesel sadece televizyonlarda yayımlanırken daha sonrasında internette de izlenebilir.⁴¹ Eski baskı teknikleri iyi yapılan sanat çalışmalarıyla oldukça başarılı olmuş ve tanınmıştır fakat bu gelişmeleri internet ortamından takip edenlerin sayısında oldukça fazladır bu nedenle eski fotoğraf teknikleri üzerine yazılmış internet siteleri ayrıca sanatçıların yapmış olduğu çalışmalarla ilgili fotoğraflarını paylaştığı online galeriler mevcuttur. Bu online galerileri internetten hiçbir ücret talep etmeden izleyebilmektedir. Ayrıca bazı sanatçıların yaptığı eğitim ve workshopları internetten belli bir katılım ücretiyle seyredip bir şeyler öğrenmeniz mümkün. Fotoğraftaki bu Antik Avangard akımı diğer sanatlarda da öncü olmuştur ve daha sonradan diğer sanat dallarında Antik Avangard akımı başlamasına neden olmuştur. Fotoğraftan sonra ilk başta resimde ve ardından dansa Antik Avangard akımına katkı sağlamak amacıyla çeşitli işler yapılmaya başlamıştır.

Fotoğraftaki Antik Avangard akımının bu kadar gelişmesi doğrultusunda insanların artık tamamiyle benimsedikleri bir akım olmuştur ve beğenilerinin ötesinde bazı kolay teknikleri gerek internetten gerekse de katıldıkları workshoplar sayesinde evlerinde hazırlayıp yapmaya başlamışlardır. Bu yüzden eski fotoğraf teknikleri dünyanın dört bir yanında takip edilen bir sanat akımı haline gelmiştir.

Fotoğraftaki eski baskı tekniklerinin gelişmesi doğrultusunda Sally Mann 2009 yılında GAGOSIAN galerisinde 2009 yılına kadar düzenlenmiş en büyük sergilerinden bir tanesini açmıştır. Proud Flesh isimli bu sergide çocuk, aile, kardeş, insan, doğa gibi temalar kullanmıştır. Sally Mann sergisindeki yer alan görüntüleri elde ederken ıslak kolodyon plaka negatifler ile yapmıştır. Fotoğraflarda daha yüksek kontrast ve daha zengin bir renk tonu elde etmek için eter bazlı kolodyon ve gümüş nitrat kullanmıştır. Bu da fotoğraftaki gerçekçiliği arttırmıştır. Bu sergi günümüze kadar yapılmış en büyük ıslak kolodyon sergilerinden biridir.

Bu sergi The Times gazetesine konu olmuştur. Gazete Sally Mann’ın sergisi için ‘oldukça gerçekçi çekilmiş ıslak kolodyon fotoğraflardan oluşan bir sergi olmuş, izleyenler fotoğraflara bakarken adeta kendilerini baktıkları fotoğraflarla konuşurken bulur ve kendilerini kaptırırlar’ demiştir.

---

⁴¹ Ekstein .S *Resurrecting antique Method's in Modern Photography* 89

Fotoğraf 22:Sally Mann 'ın çekmiş olduğu bir fotoğraf

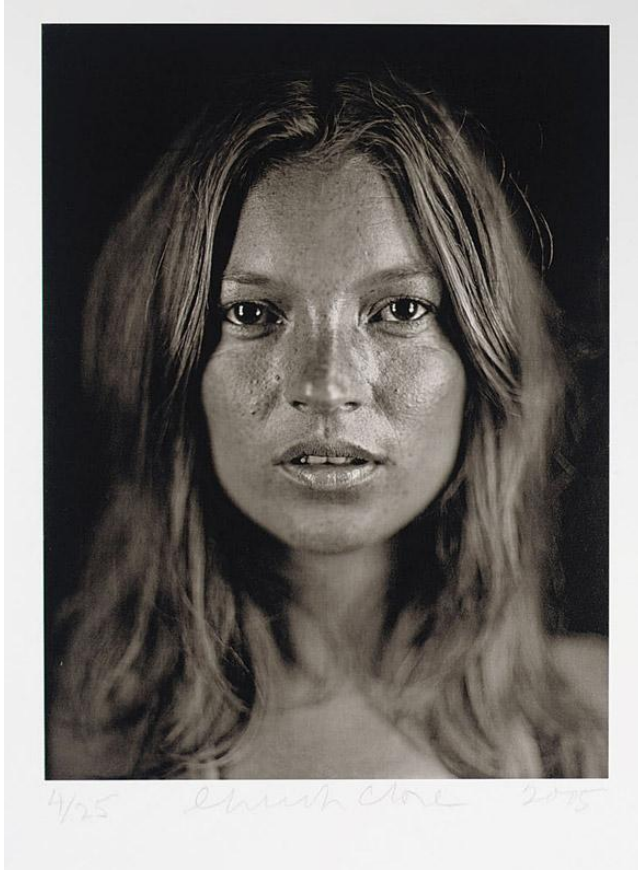
Chuck Close ile Jerry Spagnoli hem Lyle Rexer 'in yazmış olduğu kitapta hem de Artists&Alcemists belgesel filmde bir araya gelmiştir ve iyi arkadaş olmuşlardır. Çalışmalarına beraber devam ederler ve birlikte daguerreotype işler yaparlar.2006 yılında Chuck Close'un yazdığı A Couple of Ways of Doing Something kitabına Jerry Spagnoli'de yardım etmiştir.Bu kitapta Chuck Close arkadaşlarını fotoğraflamıştır.Fotoğraflarken büyük boy hazırlanmış daguerreotype işlerden oluşmuştur.Fotoğraflarda özellikle biraz daha canlandırmak ve gölge katmak için üzerinden boyama tekniği ile hazırlanmıştır.Fotoğraflarda Laurie Anderson, Lyle Ashton Harris, Cecily Brown, Gregory Crewdson, Carroll Dunham, Ellen Gallagher, Philip Glass, Bob Holman, Elizabeth Murray, Elizabeth Peyton, Andres Serrano, Cindy Sherman, James Siena, Lorna Simpson, Kiki Smith, James Turrell, Robert Wilson, Terry Winters, Lisa Yuskavage isimli 19 kişiden oluşur.⁴²

Bu fotoğraflarla 2006 yılında Aperture galeride bir sergi açmıştır.Bu sergiden sonra Chuck Close bu fotoğrafları diyafram gazetesinde yayımlamıştır.Chuck Close sanat çevreleri arasında sevilen bir sanatçıdır.

---

⁴² Ekstein .S *Resurrecting antique Method's in Modern Photography* 100

Bu nedenle ünlülerle çalışması oldukça kolaydır mesela Brad Pitt'i büyük boy daguerreotype olarak fotoğraflarını çekmiştir ayrıca Kate Moss 'u çıplak olarak yine büyük boy daguerreotype fotoğraflarını çekmiştir.Kate Moss 'un fotoğraflarına bakarken insanın ilk algıladığı şey makyajsız oluşu ve bu makyajı Chuck Close daguerreotype ile gölgelendirerek vermesidir.Aynı zamanda fotoğrafta inanılmaz bir derinlik söz konusudur yüzünün ve saçının bir kısmının dışındaki yerler tamamiyle fludur.Bu nedenle fotoğrafa baktığımızda sanki Kate Moss ile kendinizi konuşurken bulabilirsiniz.

Fotoğraf 23:Kate Moss

3.4 ESKİ BASKI TEKNİKLERİNİN TÜRKİYEDEKİ YASNSIMALARI

Türkiye’de eski baskı tekniklerini kullanan fotoğrafçılar bu tekniğin gelişmesi için çeşitli sergiler ve workshoplar yapmışlardır. Defne Sesin Okay’ın 2011 yılında G-mall’da açmış olduğu ‘Ay sustu’ sergisinde Vandyke ve Cyanotype tekniklerini kullanarak fotoğraflar üretmiştir.

‘Nefes, geçmişle gelecek arasında gidip geliyorsa, yolculuktan söz etmek mümkündür... Yolculuk, geçmişle gelecek arasındaki nefestir... Yolculuktaki her nefes, Ay ’ın sustuğu zamandır. Sessizliğin ve Ay ’ın rengidir mavi... Mavide kaybolmak, Ay’da kaybolmaktır. “Ay Sustu”, sessizliğe tanıklık, ağaçların da buna tanıklığıdır’.

Fotoğraf 24:Defne Sesin Okay’ın çekmiş olduğu bir fotoğraf

Yaşamda yoğunlukla karşılaşılan, benzerlerinden pek farklı olmayan, kısacası sıradan olan her şeye “herhangi...” diyoruz. Günümüzün “dijital kolaylıklı fotoğraf” dünyasında “fotoğraf”, herhangileşmiş bir nesne haline dönüşüyor.

Herhangi bir şeyin, “herhangi” olarak kalması, ya da “herhangi”likten kurtulması, tümüyle, onun çabasına bağlıdır. Sanatçı Defne Sesin Okay, doğal olandan kültürel olana yolculuğunda, hem düşünsel hem de teknik olarak harcadığı çabasıyla fotoğrafı herhangilikten kurtarıyor. Sergide yer alan kağıt üzerindeki imajlar, 19. Yüzyılın ikinci yarısında, özellikle piktoryalistler tarafından çok yaygın olarak kullanılan güneş baskısı yöntemlerinden, Van Dyke ve Cyanotype teknikleriyle gerçekleştirilmiştir.⁴³

⁴³ Seçer.N *The Epoc Times Türkiye*

Kağıtlar, muz ağacı yaprağı ve Philippine gampi adı verilen organik malzemeden, Defne Sesin Okay tarafından üretilmiştir.

Üretim, tamamen el işçiliği ile gerçekleştirilmektedir. Yukarıda sözü edilen organik malzemelerin kaynatılarak yumuşaması sağlanır. Ardından taşla ya da tokmakla dövülür. Kağıdın dokusu için istenilen etkiye bağlı olarak gerekirse mikserden geçirilir.

Elde edilen 'pulp' ya da diğer bir deyişle 'hamur', belli oranda su ile karıştırılarak elekten geçirilir ve ıslak bir zemine aktarılır. Hidrolik pres ya da laminat gibi malzemelerle prese sokularak, suyun taşıyıcı zemin üzerinden akması sağlanır. Daha sonra da kurutulur. Ortaya çıkan "şey" artık herhangi bir fotoğraf değildir

İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi Fotoğraf ve Video Bölüm Başkanı ve fotoğrafçı Melih Zafer Arıcan'ın cyanotype tekniğiyle yaptığı çalışmalardan oluşan "Mavi Düşler" başlıklı sergisi, Letonya'nın başkenti Riga'da 5-19 temmuz 2011 tarihinde sergilenmiştir.

Fotoğraf 25: Melik Zafer Arıcan'ın çekmiş olduğu bir fotoğraf

Özel bir uygulamayla suluboya kağıdına aktardığı görüntülerden oluşturduğu "Mavi Düşler" sergisinin 15 yıllık bir birikimin sonucu olduğunu belirten Arıcan, cyanotype yöntemini kullanmasının amacını, "sayısal teknolojinin egemen olduğu postmodern çağımızda, giderek artan yaşam hızında ıskaladığımız güzelliklere dikkati çekmek" olarak tanımlamaktadır.

Sayısal fotoğraf makinelerinin insanları daha hızlı fotoğraf çekmeye, gelişen ulaşım araçlarının da fotoğraf çekmeye meraklı insanları sürekli yer değiştirmeye yönlendirdiğini ifade eden Arıcan, "Bir başkaldırı olarak, 'Mavi Düşler'imde evimin en fazla 5 kilometre uzağında çektiğim fotoğrafları, kendi el yapımım kağıtların üzerine basarak izleyicilere sunuyorum" demektedir.⁴⁴

⁴⁴ <http://www.milligazete.com.tr/haber/-mavi-dusler-letonya-da-206186.htm>

Fotoğraf 26: Melik Zafer Arıcan'ın çekmiş olduğu bir fotoğraf

Türkiye'de alternatif tekniklerle ilgili çalışmaların yetersizliği sonucu Loris Medici, 2003 Ocak ayında başlayan ilgisini tatmin etmek adına kitaplara ve internetteki kaynaklara başvurur ve alternatif teknikler hakkındaki çoğu bilgilerini bu yolla temin eder. Altı aylık teorik çalışmaların ardından kendisini baskı yapmak için hazır hisseden Medici, önce Amerika'dan ihtiyacı olan kimyasalları getirir, UV pozlama cihazı yaptırır.

Gerekli malzemelerin tamamlanmasının ardından sıra fotoğraf baskılarını yapmaya gelmiştir. Önce kimyasalları en az tehlikeli olan, cyanotype metodu ile baskılar yapmaya karar verir. Bunu vandyke, gum bichromat, gibi diğer baskı teknikleri takip eder.

Loris Medici, bu teknikler arasında en çok cyanotype ve vandyke'ı tekniğini uygulamaktadır. Cyanotype, bilinen en kalıcı baskı yöntemlerinden biri. Platin baskıya başlayacak olan Medici, bu yöntemin en pahalı ve en kalıcı yöntem olduğunu dile getirmektedir. Platin-palladyum baskılar, koleksiyonerler arasında da çok rağbet görmektedir.

Sadece platin baskılar değil, diğer alternatif baskılar da koleksiyonerler tarafından çok değerli bulunmuştur.

Çünkü üretilen baskılar tamamen el emeğidir ve yapılan baskının aynısını yapmak mümkün değil. Baskıların, normal baskılara nazaran çok daha uzun ömre sahip olması ise bu baskıları daha cazip kılmaktadır. Örneğin cyanotype baskılar, 160 sene önce yapılmış olsa bile bugün yapılmış gibi görünmekte, baskı yüzeyi korunduğu ölçüde fotoğraf korunmaktadır. Adeta bir karakter veren bu yöntemler, standart yöntemlerle karşılaştırıldığında hem daha çok vakit hem de sabır gerekmektedir. Bazı tekniklerde bir fotoğrafın baskısı için 10 saat harcanması gerekebiliyor. Bu baskılar yapılırken, karanlık odanın ısısının, neminin ve bunun dışındaki bütün koşulların uygun olması gerekmektedir.

Farklı yüzeylere yapılabilen baskı teknikleri ile fotoğrafa farklı bir ruh kattığından ötürü iyi tanımak gerekiyor. Medici, bu kimyasalların içerikleri ile ilgili bilgi edinmekle kalmıyor karanlık odada bir laborant hassasiyetiyle çalışmaktadır. Bu zorluk onu fotoğraf çekerken de daha titiz çalışmaya sevk etmektedir: "Baskı aşamasının bu kadar zahmetli olması beni fotoğrafların hem çekilme hem de seçilme aşamasında daha özenli olmaya zorluyor" diye ifade etmektedir..

Fotoğraf 27: Loris Medici'nin çekmiş olduğu bir fotoğraf

Mesleği bilgisayar yazılımcılığı olan Loris Medici, gün içinde teknoloji sınırları içinde gezerken, atölyesinde yaptığı çalışmalarla bir nevi zamanı geçmişe kurarak yaşanan hıza karşı bir duruş sergilemektedir. Bunu şu şekilde ifade etmektedir: "Bu yavaşlık sizi düşünmeye sevk ediyor. Fotoğraf çekerken de daha yavaş ve özenli çekmeye başlıyorsunuz. Günümüzde her şey daha hızlı, daha çabuk, daha kolay. Halbuki düşünmeye ihtiyacımız var, çarkların arasında kıştırılmış dönmekteyiz, bu yavaşlık benim için bir karşı duruş değeri taşıyor.

Benim asıl mesleğim bilgisayar, gün içinde teknolojinin üst sınırlarında geziyorum. Alternatif teknikler benim için çok iyi bir sığınak vazifesi görüyor."

Fotoğraf 28: Loris Medici'ın çekmiş olduğu bir fotoğraf

Loris Medici, alternatif tekniklerle bu çarkların arasından sıyrılırken fotoğrafı da daha değerli kılabilmenin yollarını arıyor. "Türkiye'de fotoğraf imge olarak değerli olsa da obje olarak değerli değil. Ben fotoğrafı obje ve imge olarak değerli kılmanın yollarını arıyorum, onun için bu tekniklerle uğraşıyorum. Türkiye'de bu tür baskılarla sürekli ilgilenen kimse yok.

Yurt dışında da bu tekniklerle ciddi manada ilgilenen az kişi var. Dijital makinelerle her şey çok kolay, aslında bu makinelerle de kaliteli fotoğraflar çekmek mümkün. Fakat çoğu zaman bu kolaylık, düşünmeden fotoğraflar çekilmesine neden oluyor. Nicelik her zaman nitelik getirmiyor, hatta bazen niteliğin azalmasına neden oluyor. Ben binlerce sıradan fotoğrafın yerine iyi olan bir fotoğrafı tercih ederim. Bunun için zahmetine rağmen zamanımı bu nitelik uğruna harcıyorum."

1992 yılında fotoğrafın antik avangardı bağlamında Türkiye'deki ilk fotoğraf sergisini Yusuf Murat Şen açmıştır. Çağdaş fotoğraf sanatındaki yeni eğilimlere koşut olarak bilgilenip öğrendiği Van Dyke ve Cyanotype tekniklerinden Van Dyke yöntemini kullanarak sergisini oluşturur. Sergi direkt olarak mekân ile ilişkilidir. Sonradan lüks bir otel haline dönüştürülen Sultanahmet eski cezaevinin mahkum görüş salonunu kullanarak yaptığı enstalasyonda yaşam ölçeğinde Van Dyke fotogram baskıları sergilemiştir. Görüş salonunda üretilen çalışmalar daha sonra yine aynı mekânda sergilenir. Mekândaki yaşanmışlıklara ve paylaşılmış konsantre duygulara dikkat etmeye çalışan Şen sergisini "Mekâna Özgü" adı altında sunmuştur. Yusuf Murat Şen deneyimlerini öğrencileriyle de paylaşır ve 1993 yılından bu yana MSGSÜ Fotoğraf Bölümü'nde eski fotoğraf tekniklerini öğretir.

Fotoğraf 29: Yusuf Murat Şen'in çekmiş olduğu bir fotoğraf

2007 yılında Akdeniz Sanat Okulları Buluşması kapsamında Şam'da eski baskı yöntemleri üzerine bir atölye çalışması yürütür. Atölye sonunda çıkan çalışmalardan bir sergi açılır.

Fotoğraf 30: Yusuf Murat Şen'in Workshop çalışmaları

2008 yılında Girit'te Çevresel Sanat Sempozyumu'na davetli sanatçı olarak katılır. Yaptığı çalışmada Girit'in yaşlı köylülerini model olarak kullanarak Van Dyke ve Cyanotype fotogramlar yapar. Girit kültürü ve binlerce yıllık Akdeniz Medeniyetleri geçmişine gönderme yapılan çalışmada bir yandan yaşlı insanların fotogram portreleri oluşturulurken diğer yandan kendileri için değerli ve özel eşyalarının iz düşümü oluşturulur. En sonunda tüm bu ikili grup fotogramlar büyük bir pano şeklinde birlikte sergilenir.

Fotoğraf 31: Yusuf Murat Şen'in Workshop çalışmaları

Fotoğraf 32: Yusuf Murat Şen'in sergi çalışması

Eski Baskı Tekniklerinin Günümüzde Tekrardan Gündeme Getiren Fotoğrafçılar

Bu bölümde yer alan fotoğrafçılar Lyle Rexer in yazmış olduğu Fotoğrafın antik Avangardı ‘ isimli kitap ile Artists&Alcemists belgesel filminden alınmıştır.Bu kitaba ve filme tabii ki çok daha fazla ekleme yapılabilir fakat fotoğrafta Antik Avangard akımının temsilcileri olan bu iki filmi ve kitabı seçip ve içerisindeki fotoğrafçılar incelenmiştir. Bu bölümde yer alan fotoğrafçılar eski baskı tekniklerini kullanan fotoğrafçılardan en önemli olanıdır tabii bu fotoğrafçılara daha çok isim eklenebilir fakat en önemli olanlar ve en başarılı işler çıkaran fotoğrafçılara yer verilmiştir.

Burada yer alamayan fakat oldukça güzel işler ortaya çıkartan Barbara Kasten’den söz edebiliriz. Barbara Kasten 30 yıldan beri soyut Cyanotype işler yapmaktadır. Ayrıca pigment baskılarla uğraşmaktadır. Barbara Kasten’nin yazmış olduğu Cyanotype üzerine bir kitabıda bulunmaktadır.

2011 yılında ölen David Prifti 15 yıl boyunca Islak Kolodyon işler yapmıştır. David Prifti uzun yıllar boyunca fotoğraf eğitmenliği yapmıştır. David Priftinin yapmış olduğu çalışmalar New Yorktaki Modern Sanatlar Müzesinde koleksiyonlarda yer almaktadır.

Eski fotoğraf tekniklerini yeniden gündeme getiren fotoğrafçılara çok daha fazla isim eklenebilir fakat eski fotoğraf tekniklerini kullanıp kitap ve dergilere konu olmuş en önemli isimlerden yararlanılmıştır.

4.1 IRVING POBBORAVSKY

Irving Pobboravsky 19 yaşındayken Rochester Institute üniversitesinde okumuştur. Bu okulda Fotoğraf Bilimi üzerine yüksek lisans yapmıştır ayrıca Görüntülenme Bilimlerinde dereceler kazanmıştır. Okulu bitirdikten sonra 3 yıl Amerikan ordusunda görev yapmıştır. Görevi bittikten sonra 1960 yılında daguerreotype ile ilgilenmeye başlamıştır. 1971 yılında Daguerreotype ile tabaklar üzerine baskı yapmıştır. 1989 yılında Paris'te Carnavalet müzesinde kendi çalışmalarını toplayarak müzede bir sergi açmıştır. Ayrıca fotoğrafçı George Eastman 'in açmış olduğu stüdyoda Daguerreotype workshoplar hazırlamış ve ilgili kişilerle birlikte çalışmıştır. Fotoğrafçının Rochester N.Y'de bir evde kendi kurmuş olduğu stüdyoda daguerreotype baskıları ve workshopları hazırlamıştır.

Irving Pobboravsky Daguerreotype baskıların öncülerindendir ve Artists&Alcemist filmine konu olmuştur. Bu filmde yaptığı çalışmalardan bahsetmiştir. Irving Pobboravsky Daguerreotype baskı teknikleri için söyle demiştir. Bence eski baskı teknikleriyle yapılan işlerle çok farklı çalışmalar ortaya çıkıyor söyleki hem baskıyı yapmak hemde süre takip ederek fotoğrafın oluşmasını beklemek gerçekten çok güzel bir şey'demiştir.⁴⁵

Fotoğraf 33: Irving Pobboravsky'nin çekmiş olduğu bir fotoğraf

⁴⁵ Rexer.L.(2002) *Photography's Antiquarian Avant-Garde* 11

4.2 JERRY SPAGNOLİ

Jerry Spagnoli 1956 yılında New York'ta doğmuştur. Eğitimini San Francisco Sanat Enstitüsünde almıştır. 1970'ten beri fotoğrafçılık yapmaktadır.

Jerry Spagnoli dünyadaki önde gelen daguerreotypistlerden biridir. 1994 yılında San Franciscoda daguerreotype araştırmalarına başlamıştır. 1995 yılında 20. yüzyılın son büyük daguerreotypistleri başlıklı araştırması ve hala devam eden bir diziyeye başlamıştır. Bu dizide Chuck Close'la beraber yapmışlardır. 1998 yılında 'Doğu Kıyısına Döndükten Sonra' adlı bir sergi açmıştır. Ayrıca Dünya Ticaret Merkezinin yıkılması, John F. Kennedy jr in kaybolması nöbeti ve gece yarısı Times Square gibi tarihsel açıdan önemli olan olaylar görüntülemiştir

Jerry Spagnoli daguerreotype'lerinde mistik bir atmosfer kullanır ve dramatik olarak kasıtlı ve aşırı yalın sepya kullanır. Bir rüya güzelliği taşıyan, gökdelenler, Central Park veya Doğu Nehri'ni fotoğraflar. Fotoğraflarında lacivert ve kobalt mavisi tonlar kullanır. Bu etki, vurdumduymaz mimarisi ve konu katı geometri ayrıca mavi ışık içinde en iyi şekilde geçiş yapar bu fotoğrafçılığın başlangıcı ve postmodern proje arasında kesintisiz bir bağlantı yapar.

Jerry Spagnoli'nin çalışmaları Modern Art, Chicago Sanat Enstitüsü, Getty Müzesi, Hallmark Fotoğraf Koleksiyonu ve New York Şehir Müzesi Müzesi koleksiyonlarında yer almaktadır. Ayrıca Boston Üniversitesi Sanat Galerisi ve George Eastman Evi'nde sergileri açmaktadır.

Jerry Spagnolinin 2006 ve 2010 yıllarında yayınlanmış olduğu kitapları bulunmaktadır.⁴⁶

Jerry Spagnoli ile yapılan bir röportajda görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir.

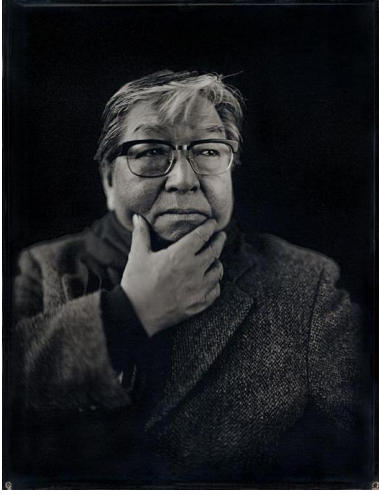
S:Daguerreotype süreci nasıl başladı?

C:Ben ilk daguerreotype i 1979 yılında bit pazarında dolaşırken gördüm ve bu şimdiye kadar gördüğüm en güzel fotoğraftı diyebilirim ve bu fotoğrafı gördükten sonra bende kendime neden yapmıyorum ki dedim ve başlamış oldum.

---

⁴⁶ Spagnoli,J.Daguerreotypes 28

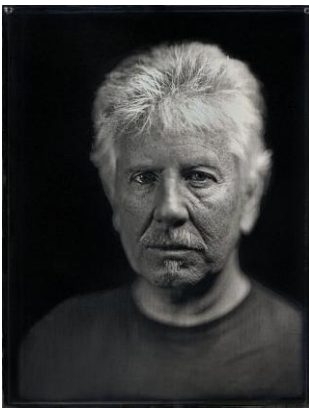
Fotoğraf 34:Jerry Spagnoli'nin portre fotoğrafları

S:Bütün fotoğrafçılık yıllarınız boyunca daguerreotype ne kadar zamanınızı aldı?

C:Bütün yıllarım boyunca hayatımın yarısından fazlasını ayırdım şu anda bile zamanımın yarısını daguerreotype projelerine ayırmış durumdayım.

S:Hangi ekipmanlarla daguerreotype projelerini oluşturmaktasınız?

C:Benim 8x10 bir kameram var ayrıca modern ve eski tip çeşitli lensler kullanmaktayım ve tabii bu iş için gerekli olan ve kendi yaptığım bir karanlık odam bulunmaktadır.⁴⁷

Fotoğraf 35:Jerry Spagnoli'nin portre fotoğrafları

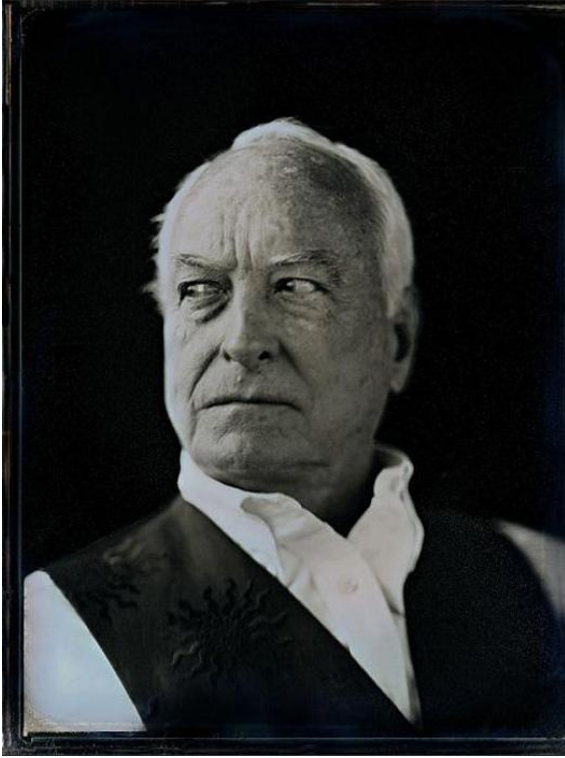
⁴⁷<http://feminalamia.blogspot.com>

S:Çalışmalarınızda daguerreotype ile dijital fotoğrafçılığı birleştiriyorsunuz?

C:Ben yapmış olduğum daguerreotypeleri sadece dijital olarak tarıyorum arşivlemek için onun dışında diğer çalışmalarım ve projelerimde tabii ki dijital fotoğrafçılıktan yararlanıyorum.

S:Diğer fotoğraf süreçleri ile karşılaştırıldığında daguerreotype'ın avantajları ve dezavantajları nelerdir?

C:Daguerreotype diğer fotoğraf süreçlerinin arasında benzersiz ve çok daha güçlü bir varlığı vardır ama daguerreotype süreci diğer süreçlerden daha zordur daha çok zaman alır ve karanlık odaya ihtiyacınız vardır.⁴⁸

Fotoğraf 36:Jerry Spagnoli'nin portre fotoğrafları

---

⁴⁸<http://feminalamia.blogspot.com>

S: Sizce iyi bir daguerreotype temel özellikleri nelerdir?

C:Daguerreotype zenginlik renk tonu ve açıklıklığı benim için temel özelliklerindedir.

S:Daguerreotype sürecinin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

C:Dıgital fotoğrafçılığın gelişmesiyle fotoğraf üretmek artık daha kolay bir hale geldi bu yüzden eski fotoğraf baskı teknikleri ile uğraşan yok çünkü çok daha zorlu bir süreci var ama daguerreotype işler bir dıgital fotoğraftan çok daha keyiflidir. İlerleyen dönemde insanlar bu işe daha çok zaman ayırabilse çok daha zenginleşeceğini ve yaygınlaşacağını düşünüyorum. Ama günümüzde insanlar kolayca kaçmakta bu yüzdende gelişmesi için zamana ihtiyacı var.

S: Daguerreotype yapmak isteyen genç fotoğrafçılar için herhangi bir tavsiye var mı?

C:Genç fotoğrafçılar için benim tavsiyem sabırlı, dikkatli ve azimli olmaları gerekmektedir zaten bu tavsiyelerime uyan fotoğrafçılardan çok güzel işler çıkartacağına inanıyorum.⁴⁹

---

⁴⁹<http://feminalamia.blogspot.com>

4.3 CHUCK CLOSE

5 Haziran 1940, Washington, A.B.D. doğumlu, büyük boyutlardaki portre çalışmalarıyla tanınan Amerika'lı ressam ve fotoğrafçıdır. Seattle üniversitesinde sanat mimarisi okumuştur ardından Yale Üniversitesinde yüksek lisans yapmıştır.

Chuck Close ilk başlarda resimle ilgilenmeye başlamıştır. Kafasındaki olanları resme daha iyi aktarabilmek için kurgulayıp daha gerçekçi olsun diye ilk başta fotoğrafını çekip daha sonra resme aktarmaktadır fakat zamanla araştırmaları doğrultusunda fotoğrafta daha çok gerçekçiliği ve daha çok ayrıntıyı yakalayabilmek için büyük format dagerreotype işler yapmaya başlamıştır. Portre fotoğrafçılığıyla ilgilidir.

Portre fotoğraflarında sadeliği tercih eder ve kullandığı modeller genellikle kendi tanıdığı insanlardan ailesinden ve arkadaşlarından seçer. Fotoğraf detaylarında deri, boyun, saç ve arka plan ile ilişkisi oldukça kuvvetlidir. Genelde fotoğraflarında uzun sakallar, kırışıklıklar, gözenekler, deri hastalıkları, benekler ve burun kıllarını oldukça fazla kullanır. Ayrıca renk dengesi ve siyahla olan ilişkisi çok iyidir. Bunu yapabilmek için kullandığı büyük format kameranın içerisine kalın bir cam tabaka koyar ve bu cam tabakaya dalgalı şekilde emülsiyon sürer bu nedenle de oluşturduğu fotoğraflarda gerçekçilik ve ayrıntı oldukça fazladır. Bir izleyici Chuck Close ‘un fotoğraflarına bakarken adeta kendisini karşısındaki bir insanla sohbet ederken bulur bu da fotoğrafçının fotoğrafa istediği şekilde gerçekçiliği fazlaca kattığını söyleyebiliriz. Ayrıca Chuck Close kendi fotoğrafları için şöyle demiştir ‘Ben yüz gibi sembolik bir şeyi daha ilginç ve önemli yapmaya çalışıyorum’

Fotoğraflarında aynı zamanda boyama tekniğinden de faydalanır. Parmakla boyama yöntemini kullanarak çektiği fotoğrafları soyutlayarak işler yapar ama aşırı soyutlamadan her zaman kaçınır. Soyutladığı fotoğraflarda bile bir insan portresi olduğunu hatta bu portredeki kırışıkları yüz hatlarını görmek mümkündür.⁵⁰

---

⁵⁰ Chuck, C. Chuck Close 19

Fotoğraf 37:Chuck Close'un portre fotoğrafları

Chuck Close 1988 yılında geçirdiği bir omurilik hastalığı nedeniyle felç kalmıştır. Bu nedenle bu tarihten sonra insanları daha kibirli şekilde fotoğraflar. İnsan yüzünün ana özelliklerini bulanık bırakarak sorunlu ve kötü gözükten yerlerini net yapar bu da bizi bir insan yüzüne baktığımızda alışkın olduğumuz kısımların yerine yüzün başka yerlerine doğru hareket etmemizi sağlar.

Chuck Close geçirdiği bu hastalık nedeniyle kollarını ve bacaklarını kullanamaz duruma gelir belirli bir süre resim yapabilmek için fırçayı ağızıyla tutar belli bir zaman sonra tek elini kullanabilecek duruma gelir ve tek eliyle hem fotoğraf çekmeye hem de resim yapmaya devam eder.

1999 yılında Jerry Spagnoli'nin New York'taki stüdyosunda beraber çalışmaya başlamışlardır. Hem daguerreotype işler yaparlar hem de ilgili kişilere daguerreotype workshoplar hazırlarlar. Bu workshoplara ilgi oldukça fazladır ve yoğun talep vardır. Chuck Close 2000 yılında yaptığı çalışmalardan dolayı Ulusal Sanat Madalyası almaya hak kazanmıştır.

Chuck Close'un çalışmaları Washington Ulusal Sanat Galerisi, New York Modern Sanatlar Müzesi, New York Gugenheim Müzesi ve Londra Tate Galeri'sinde sergilenmektedir.⁵¹

---

⁵¹ Chuck, C. Chuck Close 15

Chuck Close'un aynı zamanda kendi yaptığı işlerden oluşan bir kitabı ayrıca kendisinin yazmış olduğu Face Book isimli kendi biyografisinin ve yapmış olduğu portre çalışmalarından oluşan kitabı bulunmaktadır. Bu kitap 2012 Boston Globe'da ödül almaya hak kazanmıştır.

Chuck Close aynı zamanda ünlülerin de fotoğraflarını çekmektedir. Ünlülerin fotoğraflarını çekerken 19.yy baskı tekniği olan daguerreotype yöntemini kullanır. Fotoğrafını çektiği kişiler arasında Kate Moss, Brad Pitt gibi çok ünlü kişilerde vardır.

Fotoğraf 38:Kate Moss

Chuck Close aynı zamanda Lyle Rexer ile birlikte fotoğrafın antik avangardı isimli kitaba hem önsöz yazmış olup hem de yaptığı çeşitli daguerreotype işlerde bazılarını vermiştir. Fotoğrafçı aynı zamanda Artists&Alcemists filmine konu olmuştur. Burada hem hayatından bahseder hem de yaptığı işlerden bir kesit sunar.⁵²

---

⁵² Rexer,L. *Photography's Antiquarian Avant-Garde* 24

4.4 JAYNE HINDS BIDOUT

Jayne Hinds Bidout 1965 yılında Texas'ta doğmuş fotoğrafçıdır. TCU Sanat ve Fotoğrafçılık eğitimleri almıştır ayrıca Tintype üzerine master yapmıştır.

Fotoğrafçılığa ilgisi üzerine NewYork kentine taşınmıştır.

Jayne Hinds Bidout böcekler ve hayvanlar üzerine fotoğraflar çeker bu fotoğrafları çekerken amacı insan'ın üzerindeki böceklerin etkisini göstermek isteğiştir çünkü fotoğrafçıya göre böcekler insanların yaşaması büyümesi ve gelişimi için bir parçadır hatta insan öldüğünde bile yanında böcekler vardır diye söyler ve bu böcek ve hayvan fotoğraflarını Tintype baskı tekniği ile çeker. Çünkü Tintype uzun ömürlü bir tekniktir aynı böceklerin insanın yaşamına dağılışı gibi ayrıca fotoğrafçı Tintype fotoğraflar için renklerin kahverengi tonunda olması müthiş bir aura yarattığını düşünmektedir. Tintype fotoğraflar renklerinin dışında alacakaranlığın çerisindeki gölgeleri de çok güzel gösterdiğini ve bu nedenle bu tarz bir konu ile bu tekniği seçtiğini söylemektedir. Ayrıca bazı fotoğraflar çalışmalarında insanlarla böcekleri çektiği işleri de vardır.

Şekiller, Böcekler ve stereoscopic nü adında insanlar tarafından çok fazla takıp edilen ve izlenen sergiler yapmıştır. Ayrıca ticaret için satılan hayvanları ile ilgili bu fotoğrafları tintype olarak çekmiştir. Nedeni ise kafese kapatılmış hayvanların ömürlerinin uzun olmasını istediği ve o hayvanların insanlarla iç içe durması gerekirken bir kafese kapatıp hayvanların hayatlarını hiçe saymak ve karanlık dünyasına en azından kahverengi gölgeler ile de olsa biraz ışık tutabilmek için çektiğini söylemiştir.

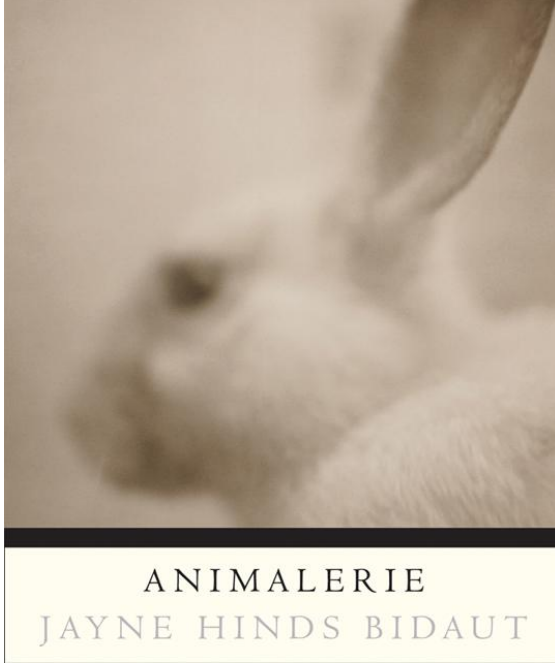
Çektiği fotoğraflar geniş kitleler tarafından beğenilmiştir. Ayrıca fotoğrafları Boston Güzel Sanatlar, Cleveland Sanat Müzesi, Chicago Sanat Enstitüsü, Los Angeles Contry Müzesi ve wittliff Koleksiyonlarında yer almaktadır.⁵³

Fotoğraf 39:Jayne Hinds Bidaut 'un kelebekler serisi

⁵³ Bidaut,J.H.*Tintypes*110

İlk kitabı Jayne Hinds Bidaut Tintypesdir. kitap fotoğrafçının yapmış olduğu işler ve tintype ile ilgilidir ayrıca bu kitap Antik Avant Garde sanat hareketinin oluşmasını sağlamıştır. Son çıkardığı hayvanlar konulu Animelera adında kitabı bulunmaktadır.Yaptığı işlerle ilgili olarak George Eastman ile çalışmıştır. Ayrıca Artists&Alcemists adlı filmde hayatını yaptığı işleri ve neden yaptığını anlatmıştır.

Fotoğraf 40:Jayne Hinds Bidaut Animalerie serisi

Jayne Hinds Bidout birçok sanat programına ve yardım programlarına katılmıştır. Son olarak Jayne Kageno Çocuk Sanat ve Kültürel programına katılmıştır. Burada ücretsiz olarak yoksul ve ilgili çocuklara dersler vermektedir. Fotoğrafçı yardım programları için katılmaktan oldukça keyif aldığı bir şey. Sonuçta herkesin bir şeyler öğrenmeye ihtiyacı vardır. Bu yüzden ben keyif alarak istekli insanlara ücretsiz olarak ders veriyorum demiştir.⁵⁴

---

⁵⁴ Bidaut,J.H.*Tintypes*115

4.5 JOHN COFFER

John Coffe 1952 yılında Amerikada doğmuş fotoğraf sanatçısıdır. John Coffe fotoğrafçılığa 1978 yılında başlamıştır. Fotoğrafa başladıktan sonra cam plaka negatifleri ve tintage baskılar üzerine yoğunlaşmıştır. Yıllar geçtikten sonra 19.yy teknikleriyle çekilen fotoğraf üzerine oldukça uğraşmış ve deneyim kazanmıştır. Tarihi arşivlerden bilgi toplamış ve farklı kaynaklardan gerekli kimyasalları toplayarak kendi istediği şekilde ıslak kolodyon plaka baskıları yapmaktadır. Islak kolodyon baskılar yapmak için yıllar boyunca arazi, çiftlikler ve küçük kasabaları dolaşarak fotoğraf çeker. Bu tarz sessiz ve sakin yerleri seçmesinin sebebi olarak doğayı sevdiğini ve fotoğraf çekerken sessizlik istediğini söylemiştir.

19.yy baskı sürecini yapmaya devam ederken kendi çiftliğine taşınmıştır ve kendi çiftliğinde istekli insanlara 19.yy baskı tekniklerini öğretmeye başlamıştır. Fakat belli bir zaman sonra ilgi oldukça artmıştır ve talepleri karşılakta zorlanmıştır. Bu yüzden 1996 yılında Camp Tintage adında bir eğitim merkezi kurmuştur. Bu kurduğu eğitim merkezi yıllar sonra dünyanın Islak Plaka Kolodyon fotoğrafçılığı için en iyi bilinen ve en uzun soluklu eğitim merkezi haline gelmiştir. Bu eğitim merkezinde Islak Kolodyon, Cam plaka ve Ambrotype süreçlerini öğretmeye başlamıştır ve burada yeni başlayanlara veya detaylı şekilde öğrenmek isteyenlere eğitimler ve workshoplar vermektedir. Zamanla bu eğitim ve workshopları bile karşılamak için zorlanır şöyleki 2013 yılına kadar bütün workshopları ve eğitimleri doludur. Aynı zamanda parası olmayanlar için ücretsiz workshoplar hazırlamaktadır. Eğitim merkezinin dışında kendisinin hazırlamış olduğu Islak Plaka sürecini anlatan dvd'lerinde bulunmaktadır. Bu dvd'ler dünya üzerinde bulunan en iyi Islak Plaka süreçlerini anlatan görsel dvd'lerdir.⁵⁵

---

⁵⁵ Ekstein .S *Resurrecting antique Method's in Modern Photography* 110

Fotoğraf 41:John Coffe'ın çekmiş olduğu bir fotoğraf

John Coffe verdiği eğitim ve workshoplarla ilgili olarak 19.yy dönemi Islak Plaka işleri yapıyoruz bu işleri yaparken 20.yy kameraları ve 20.yy Islak Plaka lensleri kullanıyoruz. Bizim bu kameraları ve lensleri kullanmamızın amacı şudur; Neredeyse herkesin bu kamera ve lensleri attığını gördüm bu çalışmalarla benim demek istediğim teknoloji ne kadar ilerlerse ilerlesin insanlar eski renklerin doygunlukları severler çünkü bilirlerki bu eski yapılan işlerde hala bir fotoğraf oluşturmak için bile saatlerce emek verildiğidir. Bu yüzden eski tekniklerle ve eski kameralarla bile sanatın yapılabileceği ve bu yapılan sanatın izleyiciler üzerinde hala çok güzel etkiler bırakabileceğini ve çok beğeneceklerini göstermektedir. John Coffe bir çok sergi açmıştır televizyon programları ve radyolarda boy göstermiş ve bu eski fotoğraf baskı süreçlerini insanlara duyurmayı ve sevdirmeyi başarmıştır. Ayrıca Artists&Alcemists filmine kendisine yer verilmiştir burada Islak Kolodyon sürecini anlatır ve yaptığı işlerle ve yaptığı workshop ve eğitimlerden bahseder.⁵⁶

⁵⁶ Ekstein .S *Resurrecting antique Method's in Modern Photoğrap*112

4.6 LAURENT MİLLET

Laurent Millet 1968 Roanne, Fransa doğumlu fotoğraf sanatçısı ve heykeltıraştır. Fotoğrafa küçük yaşlarda ilgi duymuştur ve eğitimini fotoğraf üzerine yapmıştır. Okulu bitirdikten sonra eski fotoğraf baskı tekniklerine ilgi duymuş ve araştırmaya başlamıştır.

Araştırmalarında kağıt negatiften gümüş bromür baskılar üzerine yoğunlaşır. Bu tekniği araştırmasının sebebi fotoğraflarda daha soyut görüntüler elde etmek ayrıca bu teknikle var olan ya da sonradan oluşturulacak gölgelerin fotoğrafa 3. boyutu katabilmek için daha uygun olduğu için bu tekniği seçmiştir. Zaman içerisinde bu tekniği geliştirir kendisinden de bir şeyler katarak daha da başarılı olmak için çalışır ve ilk sergisini 1999 yılında Robert Mann galerisinde açar bu sergi o kadar beğenilirki The New York Times gazetesine konu olur yazar Laurent Millet sergisi için ' İnsan ve doğa arasında düşük teknolojili büyülü etkileşimleri oldukça fazla ayrıca izleyiciyi tamamen ortamdaki uzaklaştırıp fotoğrafın içine sokabiliyor diye' yazmıştır.

Laurent Millet 2010 yılında 4.kişisel sergisi olan İmmanuel Kant'ın son günleri isimli sergisinde izleyicilerin görsel dünyasına saydam ve renk ile dokunan bunlardan ipuçları sağlayıp uzayda soyutlama konulu işler yapmıştır bu işlerinde boyama ve gölgelerden faydalanmış ayrıca gümüş baskı olarak çalışmıştır.

Laurent Millet zamanla kullandığı tekniğe yeni şeyler katmayı da imal etmemiştir ve 2002 yılında Lyle Rexer tarafından yayımlanan Photography's Antiquarian Avant-Garde isimli ,içeriği 19 yy tekniklerini günümüzde kullanılan fotoğrafçılar olan kitapta yer verilmiştir ve fotoğrafları kullanılmıştır.

Laurent Millet fotoğraflarında doğal ortamı kendi atölyesinde inşa eder. Nesnelere yaşadığı hayali bir bölüm oluştur fotoğraflarında genelde 3. boyutu elde etmek için sopa, tel gibi karışık ve cisimler kullanır. Genelde fotoğraflarını izleyen seyirciler kendilerini deniz kenarında gökyüzü ile tamamlayan doğal bir ortama bakarken bulurlar. Ayrıca fotoğraflarında boyutu daha iyi gösterebilmek için gölgeler katmak ve izleyicileri ortamdaki koparabilmek için boya kullanır fotoğrafa bakan izleyiciler genellikle boya kullanıldığını farkına varmazlar sanki fotoğrafı çekerken oluştuğuna inanırlar ama böyle değildir.⁵⁷

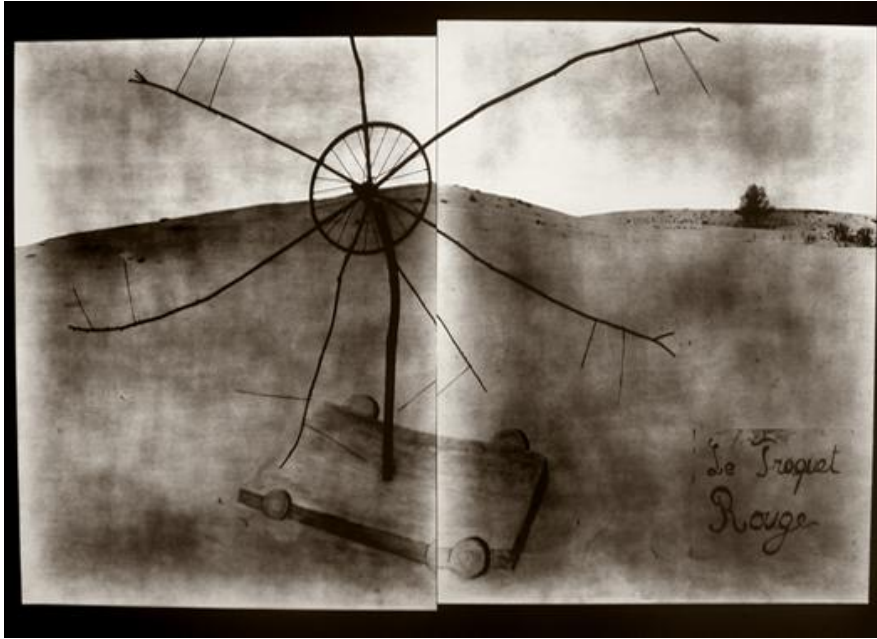
---

⁵⁷ Wilson,M.The Last Days of İmmanuel Kant 23

Yani fotoğrafçı asıl başarmak istediğini çok iyi şekilde izleyicilere sunmuştur ki bu gölgelerdeki boyaları anlamak mümkün değildir.

Sanatçı 19.yy baskı teknikleriyle yaptığı çalışmalarını 2006 yılında Whyte'deki evinde izleyicileriyle paylaşmış ve açık arttırma ile satmıştır. Bu açık arttırmada 'BULL' ismindeki oldukça meşhur olan boğa heykelini de satmıştır.

Laurent Millet eserleri Fransa ve ABD'de kamu koleksiyonlarında bulunmaktadır. Ayrıca Chicago Sanat Enstitüsünde ve Los Angles Country Museum'de çalışmalarına yer vermiştir.Santiago De Compostelo İspanyada Hotel Des Arts, Taulen ve Lectoure ve Fransa festivali sanatçının en önemli sergileri arasındadır. Ve toplamda 42 adet sergisi bulunmaktadır.

Fotoğraf 42:Laurent Millet'in çekmiş olduğu bir fotoğraf

Laurent Millet yaptığı işlerden de anlaşıldığı üzere sanatını insanların başka bir boyuta taşımak ve buldukları yerle ilişkisini kesmek amacıyla eserler üretir. Ürettiği gümüş bromür baskı eserlerinde renk olarak farklı ton kullanır ve kağıtları gerek birbirinin üzerine yapıştırarak gerekse de birbirine ekleyerek daha çok boyut kazandırmak ister.⁵⁸

⁵⁸ Wilson,M.The Last Days of İmmanuel Kant 35

4.7 LYLE REXER

Lyle Rexer 1951 yılında Amerikada doğmuş fotoğrafçı ve yazardır. Michigan, Columbia ve Oxford Üniversitelerini bitirmiştir. Rhodes'te akedemisyenlik yapmıştır. Yazılarında çekici öyküleri karmaşık ve soyut olarak okuyucuya sunar. Fotoğrafçıdır ve eski fotoğraf teknikleriyle ilgilenir ve aynı zamanda yazarda olduğu için eski fotoğraf tekniklerini günümüzdeki yapan sanatçılarla birlikte Photography's Antiquarian Avant-Garde isimli bir kitap çıkarır. Bu kitapta eski tekniklerini günümüz fotoğrafçılarıyla ve günümüz olaylarıyla yeniden yorumlar ve okuyucuya sunar. Yazar aynı zamanda eski fotoğraf teknikleriyle ilgili Artists & Alchemists filminde yazmış olduğu kitaptan bahsedilmektedir. Yazar ayrıca The New York Times, Vogue, Amerika Sanat, Metropolis ve Diyafram'da dahil olmak üzere bir çok dergi ve gazetelerde yazılar yazmış ve röportajlar vermiştir.

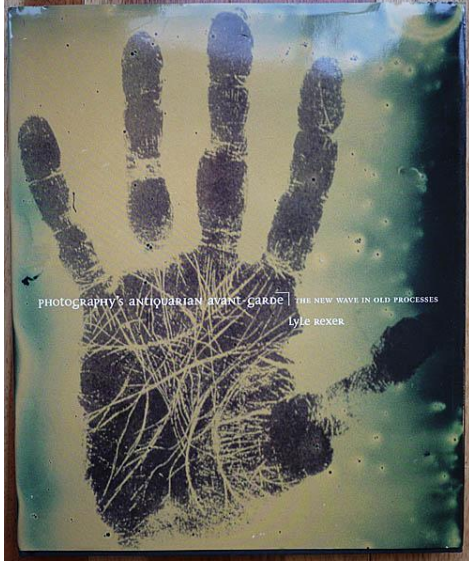
PHOTOGRAPHY'S ANTIQUARIAN AVANT-GARDE

Bu kitabın çıkış noktası fotoğrafı gözden geçirerek ve fiziksel gerçekleri bütünleştirerek ondokuzuncu yüzyılda kullanılan fotoğrafik yöntemleri ve bu yöntemlerin dijital fotoğraf ve onların geri dönüşüne karşı çağdaş fotoğrafçılarla eski baskı teknikleri tekrar gün ışığına çıkartmak. Tarihi ve teknik bilgiler ve görsel sanatlardan ilham alarak yaptığı işler ve bu işlerin yeniden gelişmesi ve seyirciye sunulması.

Eski fotoğraf tekniklerini tekrar gün ışığına çıkartmak bir grup sanatçı ile 1970 lerde başladı. 1980'de ateşli bir hareket haline dönüştü ve şimdi ilk kez bir kitap haline getirilmiştir. Bu kitapta Adam Fuss'un Cibachrome fotoğrafları, Jayne Hinds Bidout'un Tintypes fotoğrafları, Jerry Spagnoli'nin Dagerreotype fotoğrafları ve Laurent Millet'in Gümüş baskı fotoğrafları vardır. Kitabın başında 19. yy tekniklerinin günümüzdeki yorumu hakkında Chuck Close'un yazısı vardır ve Sally Mann'in röportajı ile başlar. Kitapta ondokuzuncu yüzyıl baskı tekniklerini okuyucuya tanıtır ve sanatçıların yaratıcı süreçlerle ilgili fotoğraf işleri bulunmaktadır. Kitap her sürecin teknik yönlerini okuyucunun anlayışını geliştirmek için teknik terimler sözlüğü ile tamamlanmıştır.⁵⁹

---

⁵⁹ Rexer, L. *Photography's Antiquarian Avant-Garde* 12

Fotoğraf 43:Fotoğrafın Antik Avangardı isimli kitap

4.8 MARK OSTERMAN

Mark Osterman müzisyen, tarihçi ve fotoğrafçıdır. Pennsylvania da büyümüştür burası sanatçılar yazarlar ve ressamlar için bir cennettir, çünkü tarih doludur. Babası yazardır annesi ise ressamdır bu yüzden Sanatla ilgilenmeye küçük yaşlarda başlar 1970 yılında Kansas City Sanat Enstitüsüne devam ederken tarihi fotoğraf tekniklerine ilgi duymaya başlar ve araştırmalara katılır.20 yıl boyunca George School,Newton ve Pa'da sanat fotoğrafçılığı üzerine dersler verir ayrıca New York George Eastman House uluslar arası müzesinde fotoğrafçılığın teknik evrimini öğretir.

Osterman'ın fotoğrafları Güzel Sanatlar, Houston, Nelson-Atkins Müzesi, Kansas City, Fotoğraf George Eastman House Uluslararası Müzesi, Texas Üniversitesi Harry Ransom Merkezi, Virginia Batı Müzesi, Roanoke, Michener Müzesi koleksiyonlarında yer almaktadır.

Mark Osterman 1978'den beri Islak kolodyon ile fotoğraflar üretir. Aynı zamanda karısı France Scully Osterman ile 1991 yılında Scully&Osterman adında bir stüdyo ve fotoğraf eğitim merkezi açarlar. Burada karısı ile birlikte Collodion Negatif,Ambrotype üzerine dersler verirler.Ayrıca karısı ile birlikte 1995-2002 yılları arasında üç ayda bir yayımlanan Collodion dergisi çıkarmışlardır.

Eserleri John Barnier, Christopher James Alternatif Fotoğrafik Süreçlerinin Kitabı (Her iki sürümleri), Photographie Le Vocabulaire Tekniği ile 'Odak Fotoğrafçılık' Avant-Garde, Lyle Rexer tarafından Eski Süreci Fotoğrafçılık New Wave, yer Been ETTİ Anne Cartier-Bresson (2008) ve Robert Hirsch (2008) kitaplarında yer alır.

Fotoğraf 44:Mark Osterman'ın çekmiş olduğu bir fotoğraf

Eylül 2001 yılında George Eastman House, Mark Osterman ve France Scully Osterman 'ın işbirliğiyle Uluslararası Fotoğraf Müzesinde Frederick Scott Archer'ın bulup geliştirdiği ıslak Collodion sürecinin 150. Yıl dönümü münasebetiyle sergi düzenlemiş olup katılım oldukça fazla olmuştur ve basın tarafından ilgi görmüştür.

Amerika, Kanada, Meksika, Japonya ve Avrupa'nın değişik ülkelerinde konferanslar, gösteriler ve workshoplar yapmaktadırlar. Tarihi fotoğraf süreçleri konusunda Fotoğrafçılık Odak Ansiklopedisi'nde 2007 tarihinde Jelatin Emilsiyon bölümünü hazırlamıştır. Yazmış olduğu iki bölümden oluşan Alternatif Fotoğraf Süreçleri adında kitapları bulunmaktadır.⁶⁰

Mark Osterman'a göre yaptığı kolodyon işlerde seyirciler fotoğrafı izlerken bir rüyayı hatırladıkları ve burada pozitif düşünceler var olduklarını bu yüzdende seyircilerin beklentileri olmadan hareketsiz bir şekilde baktıklarını söylemiştir. Mark Osterman 'The Light At Lacock' sergisinin çıkış noktasını da şöyle anlatıyor. 'Karımla beraber yukarı doğru baktığımızda Obbey duvarları ve çevresindeki alanlarda ağaçları çevreleyen gökyüzündeki karabulutlar ve ardından şiddetli bir yağmur zaman kaybetmeden fotoğraflamaya başladık. Işık, kırılıp yere düşmüş ağaç dalları, gökyüzünün hareketleri ve renkler bunlar sonuçta gerçek bir enerjinin dış vurumu demek ve bu olay bize gerçekten ilham verdi ve bunu fotoğraflayıp bir sergi oluşturarak bu enerjiyi izleyenlerle de paylaşmak istedik'.⁶¹

⁶⁰ Barnier, J. *Daguerreotypes* 60

⁶¹ Barnier, J. *Daguerreotypes* 77

4.9 SALLY MANN

Sally Mann Lexington Virginia doğumlu fotoğrafçı ve yazardır. Putley okulundan mezun olduktan sonra Bennigton kolejine gitmiştir. Ardından Hollins Üniversitesinde eğitimine devam etmiştir. Eğitimi esnasında babasının teşvikiyle fotoğrafçılığa yönelmiştir. Ayrıca babası tarafından hediye edilen 5x7 formatlı kamera ile fotoğraf hayatına başlamıştır. Okulu bitirdikten sonra Washington Lee üniversitesinde fotoğrafçı olarak çalışmıştır. Dc Sanat Corcoran galerisinde ilk kez bir kadın olarak sergi açmıştır. 1990 yıllarında 8x10 cam negatif üzerine Islak Kolodyon manzara fotoğrafları çekmeye başlamıştır. Bu fotoğrafları çekmek için 100 yıllık bir 8x10 format körüklü bir kamera kullanmıştır. Genelde çektiği fotoğraflar portre ve manzara temalıdır. Portre olan işlerinde sadece canlı insan portrelerinin yanında ölmüş ve çürüyen üzerinde böcekler olan portre çalışmaları da yapar.

Neredeyse Mann'ın tüm fotoğraflarında baskın olan duygu, sıcakla sarmalanmış tuhaf bir sıkıntıdır. Sıcaklık, objelerin çıplaklığı ya da açık renkli giysileriyle konuk olur fotoğraflara. Sıcaklık, yaşam, yaz ve güneş de demektir aynı zamanda. Ama çocukların ifadelerinde, sıcaklıktan gelen bu sıkıntının izlerini göremeyiz. Çocukların yüzlerinde, erken büyümüş çocukların hata yapıp karşılıklarını aldıkları andaki "acımadı ki!" ifadesi daha yoğun olarak kendini hissettirmektedir. Mann'ın tüm önemli fotoğraflarındaki ifadelerde bunu görürüz.

Mann'ın fotoğraflarındaki ışık, sıcaklığı iletmeyen bir ışıktır; güneş değil. Ayrıca kullandığı teknik, onun çektiği fotoğrafların her santimetrekaresini kurgulamasını kolaylaştırmaktadır. Sally Mann bu fotoğraflarının tümünü 8x10 inch (20x25cm) makine ile çekmekte ve alan derinliğini, fotoğrafı sürprizlere gebe bir teknik olarak kullanmaktadır. Teknik, anlatımın içinde bir alt dil olarak belirlemektedir. Sally Mann Siyah ve beyazın detaysız kesinliğinden genelde uzak durarak grilerin getirdiği mesajlardan yararlanmaktadır. Siyah-beyaz ve kontrastlığı kullanmadan, adeta bazı sözcükleri kasıtlı olarak söylemeyerek, mesajı özellikle silik vermekte ve her yeni okumada izleyicilerin imgelemine daha çok şey bırakmaktadır. Sally Mann, orta ve koyu grilerle anlatımını gerçekleştirmektedir. Flu olarak kullanılmış da olsa, siyahlarında her zaman detaylar gözükmektedir.⁶²

Fotoğraf 45 :Sally Mann'ın çekmiş olduğu portreler

Sally Mann Gürcistan ve Virginia'da Son Manzara ve Derin Gümüş sergilerini açmıştır.Bu sergide Lousiana ve Missisipi manzaralarına yer vermiştir. Bu sergisinde çektiği fotoğrafları 19.yy baskı tekniği olan Islak Kolodyon yöntemiyle yapmıştır.Islak Kolodyonu cam plaka üzerine sürdükten sonra fotoğrafları bu cam plaka üzerine çekmiştir.Bu sergi oldukça beğenilmiştir ve The New York Times gazetesine konu olmuştur. Doğa üstü bir nitelikle ve gerçek bir nitelikle yapılan fotoğraf çalışmaları diye yazılmıştır.

Sally Mann bugüne kadar 8 adet kitap çıkartmıştır. Bu kitaplarda yapmış olduğu işlerle ve kullandığı tekniklerle ilgili işler ve bilgiler bulmak mümkündür. Ayrıca kitapları herkesin anlaması için yalın bir dille yazılmış ve kullandığı teknikleri bütün detaylarıyla anlatılmıştır.

Sally Mann 2010 yılında yayımladığı son kitabı 'Et ve Ruh' isimli kitabında Richmond, Virginia Güzel Sanatlar Müzesinde kapsamlı bir sergi ile birlikte yayımlanmıştır.Bu 200 sayfalık kitapta Sally Mann'ın çekmiş olduğu portreler, manzaralar,adı geçen tıp enstitüsünde çekilmiş olan ölü görüntüleri'nin yanı sıra daha önceden yapmış olduğu renkli çocuk fotoğrafları,renkli poloroidler ve platinyum baskılar vardır.⁶³

---

⁶³ <http://sallymann.com/>

4.10 SARAH VON KAUREN

Sarah Von Keuren Swarthmore kolejinde sanat tarihi eğitimi almıştır. Sonra Philadelphia kolejinde 5 yıl özgün baskı teknikleri eğitimi görmüştür ve Delaware Üniversitesinde fotoğrafçılık eğitimi almıştır. Sarah Von Keuren sanat ve fotoğraf eğitimlerini aldığı sırada Cyanotype ve Gum Birkromat tekniklerine ilgi duymuştur. Sarah Von Kauren yaptığı çalışmalarda mavi,kırmızı,sarı ve siyah baskıları katmanları olarak uygular. Her fotoğraf için bu dört renkli işlemi kullanır. Bu işlemler fotoğrafa esneklik ve derinlik katar.Ayrıca mavi rengi çok sevdiği için ve içindeki mavi zenginliğini ortaya çıkartmak için Cyanotype işler yapar.Sarah Von Kauren'e göre ben 'kapsamlı çizilmiş ve boyanmış işleri severim ve bence fotoğraf aracılığıyla doğruluğu arayan ilgi değil daha çok renk ve renklerin doğruluğudur bu yüzden de benim bir fotoğraftaki amacım doğru tonu yakalamaktır' demiştir.Sarah Von Kauren seçtiği tekniği ve çalışmalarını genellikle doğa'dan ilham alır ve bunu en estetik biçimiyle ifade eder ve izleyiciye sunar.1980 yılından beri Sanat üniversitesinde gümüş baskı teknikleri dersleri vermektedir.2002 yılında Fotoğrafik Eğitim dersleri vermeye başlamıştır.Ayrıca ücretsiz olarak Cyanotype ve Gum Birkromat teknikleriyle ilgili çalışmalar ve workshoplar yapar.Sarah Von Kauren Lindback ödülü çeşitli yerlerden Onur ve sanat ödülleri almıştır ayrıca bir çok program ve gösterilere katılmıştır son olarak Woodmore trinealine katılmıştır.

Fotoğraf 47:Sarah Von Kauren'in cyanotype bir fotoğrafı

Sanat ilgili olarak kitaplar ve dergilerde yazılar yazmıştır. Alternatif fotoğraf süreçleri kitapları bulunmaktadır. Eric Reeneer'ın 2008 yılında çıkarttığı İğne Deliği kitabında yazı yazmıştır. Bu yazılar okuyucular tarafından beğenilmiş ve oldukça fazla ilgi gördüğü için Sarah Von Kauren eskiden yaptığı workshoplara bir yenisini ekleyerek İğne Deliği Fotoğraf içinde ücretsiz çalışmalar ve workshoplar yapmaya başlamıştır.

A Non Silver Manuel isminde bir kitap hazırlamaktadır. Bu kitapta Cyanotype, Gum Bicomat ve Vandyke baskılar ve bu baskıların nasıl yapıldığını neler yapılacağını ve yeni başlayanlara daha kolay ve hızlı öğretmektedir. Bu Kitap sadece öğrenciler için değil sanatçılara yardımcı olacak bir yapıda yazılmıştır.

Bireysel ve toplu sergilerin ve çalışmalarının yanında Sarah Von Kauren'ı üretmiş olduğu işler Bryn Mawr kolej kütüphanesi, Amerikan Sanat Ulusal Müzesinde, Philadelphia Müzesinde ,Harrisburg ve Pennsylvania devlet müzelerinde sergi ve koleksiyon halinde görülebilir.

4.11 BİN H DANH

Binh Danh 9 Ekim 1977 Vietnam doğumlu fotoğrafçı ve sanatçıdır.1979 yılında ailesiyle birlikte Amerikaya göç etmiştir.

Binh Danh Jose State Üniversitesinde eğitim görmüş ve 2002 yılında Amerika ve Asya'da çalışmalarına başlamıştır. Ardından fotoğraf üzerine lisans yapmıştır.25 yaşına geldiğinde Stanford Üniversitesinde master'a davet edilmiştir.Güzel Sanatlar programına davet edilen genç sanatçılardan biri olmuştur ve okulu yüksek dereceyle bitirmiştir. Belirli zaman sonra Binh Danh tekrardan doğduğu yer olan Vietnam'a fotoğraf projelerini gerçekleştirmek için gitmiş ve orada çok sayıda fotoğraf çekip tekniğini geliştirmiştir.

Binh Danh sanatını yaşatmak için kendi icadını olan Klorofil baskı tekniğini kullanır. Fotoğrafları bir yaprak üzerine çekerek sanatını yapar. Bu yaprakları sadece annesinin bahçesinde sonbahar mevsiminde yere düşenlerden kullanır. Ayrıca Binh Danh klorofil baskı tekniklerinin dışında 19.yy baskı tekniği olan daguerreotype fotoğraflarla da ilgilenir ve bu teknik ile sergiler yapar.

Binh Danh doğduğu ve büyüdüğü yer olan Vietnam ve Vietnam Savaşını kendi duygularını ve yorumlarını katarak yaprak üzerine aktarır. Çünkü Vietnam'da yaşadığı savaş ve kaos nedeniyle hayallerinde olan kırılabilirlik, halsizliği, zorluğu ve umutsuzluğu yapraklara aktarmıştır. Ayrıca Binh Danh insanları yapraklara benzettirir şöyleki bir insan doğar büyür ve yaşlanır ölür .

Ölüm onun için yaprakları ifade eder çünkü yapraklar daldan kopmuş yerde parçalanmaya yüz tutmuş aynı ölen insanlar gibidir. Ayrıca eğitimi boyunca bilim ve fotoğrafçılıkla ilgilendiği için bu tekniği seçmiştir. Bu tekniğin eğitimiyle ve yaşamından kesitlerle doğru orantılı olduğunu söyler.

Yaptığı işlerde Binh Danh Vietnam savaşı dönemi üzerinde ağırlıklı olarak odaklanır ve yaptığı işlerin teması ölümdür. Binh Danh yaptığı işlerle ilgili olarak Vietnam'ı size getirmek için bu işleri yapıyorum der ve işlerini izleyen izleyiciler için güçlü olmaları gerektiğini çünkü savaşın, çaresizliğin, korkunun ve ölümün üzerinde durduğunu söylemiştir ve işlerinde klorofil baskılardan elde edilen görüntülerin doğal dünyanın birbirine olan inancını yansıttığını söylemektedir.⁶⁵

---

⁶⁵ Levine,K.Binh danh's chlorophyll art 55

Binh Dnah çok sayıda televizyon programlarında ve gazete haberinde yer almıştır ayrıca yaptığı işlerle ilgili 6 tane ödül kazanmıştır.

Binh Danh ayrıca ücretsiz konferanslar, workshoplar vermektedir ve yine ücretsiz olarak klorofil fotoğraf baskı teknikleri dersleri vermektedir.

Fotoğraf 48 :Binh Danh'in Klorofil baskıları

Önemli eserleri olarak 'Yaşam:Ölüm' konulu fotoğraflarında 28 Mayıs-3 Haziran 1969 yılında ölen Amerikan askerlerinin görüntüleri ile basılmış çerçevesiz ve solmuş yapraklardan oluşur.Bu fotoğraflar Life dergisinde konu edilmiş ve büyük ilgi görmüştür.Ayrıca 'Kosmos Aranıyor' isimli fotoğraflarında gece, gökyüzü ve fotosentez konularını ele almıştır.Gece gökyüzünün internetten indirilen görüntüleri kullanılmış ve bu görüntüler tek tek kurutulmuş damarlı badem yapraklarının üzerine fotoğraflanmıştır.Fotoğrafların negatifleri yaprakların üzerindeki gölgelerin olduğu yerler ışıktan yoksun anlamına gelmektedir.

Ayrıca 2003 yılında Oakland Müzesinde Binh Danh'in ölü fotoğrafları, mumlar, tütsüler ve buda heykeli ile birlikte bir sergi açmıştır. Burada Binh Danh'in ölümü kendi kültürüne göre uyarlaması olarak yorumlanmıştır.⁶⁶

⁶⁶ Levine,K.Binh danh's chlorophyll art 58

4.12 DAN ESTABROOK

Dan Estabrook 1969 yılında Boston'da doğmuştur. İlerleyen yıllarda Harvard Üniversitesine gitmiştir ve ardından İllions Üniversitesinde master diploması almıştır.

Dan Estabrook 20 yıldan beri 19.yy dan kalma eski fotoğraf baskı teknikleri kullanarak çağdaş sanat yapmaktadır. Son yıllarda calotype negatifler, tuzlu kağıt baskılar ve el manipulasyonlarıyla yapılan suluboya ve renkli kalem ile ayrıca eski kağıt fotoğraflarla ilgilenmektedir.1994 yılında Ulusal Sanat Vakfı bursu da dahil olmak üzere pek çok ödül almıştır.Dan Estabrook Chicago'da Catherine Edelman Galerisi ,New York'ta Jackson, Atlanta Güzel Sanatlar ve Daniel Cooney Güzel Sanatlar tarafından temsil edilmektedir.

Dan Estabrook aynı zamanda çeşitli yerlerde William Fox Talbot tarafından bulunan ve kendisinin yaptığı calotype negatifleri hakkında workshoplar hazırlayıp insanlarla etkileşime geçmektedir. Dan Estabrook un en son sergisi Kuzey Florida Sanat Galerisi Üniversitesinde Ocak ile mart 2012 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Sergide 20 adet fotoğraf bulunmaktadır. Serginin amacı eski fotoğraf ve resim baskı yöntemleri üzerine vurgu yapmaktır.⁶⁷

Shortness of Breath (2004)

Loss of Appetite (2004)

Weakness (2004)

⁶⁷ <http://danestabrook.com/>

Heart Rate Increase (2004)

Chills (2004)

Fever (2004)

Delirium (2004)

Sleeplessness (2004)

Euphoria (2004)

Fotoğraf 49 :In 9 Systems
serisi

Dan Estabrook ilk Tuzlu Kagit Bakı tekniği kullanılarak oluşturulan dokuz ayrı fotoğraf bulunduğu yeni sergisinde 19.yy tekniklerini kullanarak oluşturduğu Nefes Darlığı, Nabız Atışı, Ölüm ve Acı gibi eski tıbbi fotoğrafı çağrıştıran 'IN 9 SYMPTOMS' adlı sergiyi size sunmuştur. Sergide aynı zamanda 9 ayrı fotoğrafı da daha belirgin ve canlı kılmak için üzerinde mürekkep ve suluboya ile eklemeler yapmıştır. Sonuçta insanlık durumunu tanımlayan karmaşık bir yapıt oluşturmak için bir araya gelen 9 ayrı fotoğraf ortaya çıkmıştır.⁶⁸

⁶⁸ <http://danestabrook.com/>

SONUÇ

Bu tez çalışması, genel anlamda eski fotoğraf baskı tekniklerinin günümüzde tekrardan fotoğrafçılar tarafından gün ışığına çıkarılıp yeniden yorumlanmasını ve izleciler tarafından beğenilmesine değinilmiştir. Ayrıca fotoğrafçıların bir araya gelerek grup oluşturması, ücretsiz workshoplar yaparak eski baskı tekniklerini izleyicilere hem yeniden hatırlatıp hem de ilgilenmelerine katkı sağlamıştır. Ben bu teze başlarken ilgilendiğim birkaç adet fotoğraf tekniği bulunurken şunda tekniklerin çok daha fazla olduğunu ayrıca var olan tekniklerin fotoğrafçılar tarafından daha güzel etkiler vermek için değiştirilebileceğini öğrendim. Ayrıca dijital dünyada oluşturulan fotoğraflara tam karşıt olarak bir fotoğrafla saatler vererek uğraşmak ve izleyiciye sunarken çok daha farklı tatlar elde edebilmek için yapılan uğraş ayrıca eski baskı tekniklerini halka sevdirmek için yapılan sergiler, kitaplar. Tezin çıkış noktasını oluşturan kitap ve belgesel filmde fotoğrafçıların izleyicilere bu eski fotoğraf tekniklerini anlatmak için yapılan işlerden yararlanılmıştır. Bu tezde eski fotoğraf tekniklerinin ilk başlarda sadece ilgilenenler tarafından bilinmektedir fakat yukarıda da bahsettiğim gibi yapılan çalışmalarla hem ilgilenenler artmıştır hem de fotoğrafçıların yapmış olduğu workshoplara katılan insanlar zamanla bu işi oldukça benimseyerek kendileri sergiler açmaya başlamıştır. Ayrıca bu tezle geline nokta yapılan işlere ve önemli fotoğrafçılara değinip insanlara eski baskı tekniklerini daha nitelikli bir şekilde bilmesini sağlamaktır. Bence ileride eski fotoğraf teknikleriyle uğraşan kişilerin sayısının bir hayli artacağını bu nedenle de eski fotoğraf teknikleriyle uğraşan fotoğrafçılarındaki sayısının artacağını düşünüyorum.

KAYNAKÇA

Barnier,John.(2000).*Coming into FocusUSA*;Chronicle Books

Bidaut,Jayne.Hinds.(1999)*TintypesUSA*:Graphis Press

Bonitzer, Pascal.(2006)*Kör Alan ve Dekadrajlar* Metis Yayınları

Buttmann.Gunther, (2006)*The Shadow of the Telescope : a Biography of John Herschel* The Trinity press

Close,Chuck.(2002)*Chuck Close* The Museum of Modern Art

Ekstein .S. *Resurrecting antique Method's in Modern Photography*

Hommer .William.Innes.(2002) *Stieglitz and the Photo-Secession* BRITAIN:Tripod

Işık ,G.(2010)*Alternatif Fotoğrafçılık*

James,Christopher.(2001)*The Book of Alternative Photographic Process*
BRITAIN:Delmar Thomson Learning

King, Sindy.(2008) *Carbon Transfer Printing* USA:Alternative Photography

Lenman, Robin.(2005) *The Oxford Companion to the Photograph*

Levine,K.(2008) *Binh Danh's Chlorophyll art*

Madiano, Alberto.(2007) *Fotoğraf Tarihine Giriş* Art stüdyo

Nezaket Koç.(2008)*Afsad Baskı Seminerleri*

Rexer.Lyle.(2002) *Photography's Antiquarian Avant-Garde* Harry N. Abrams

Rinhard, Marion. (1999)*The American Tintype* Ohio State University

Saryal Cenap.(2012) *Afsad Baskı Seminerleri*

Spagnoli,Jerry.(2006)*Daguerreotypes* GERMANY:Steidl

Seçer.Nesrin (2012)*The Epoc Times TÜRKİYE:The Epoc Times*

Talbot.William.Henry.Fox(1899)*Specimens And Marvels* USA:Aperture

Ware.Mike(2006) *An Investigation of Platinum and Palladium Printing*

Wilson,Micheal.(2010)*The Last Days of İmmanuel Kant* Robert Mann

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.bydigi.net/genel-kultur/220018-fotograf-nedir-fotografin-tarihcesi.html>
(10/2011)

<http://danestabrook.com> (6/2012)

<http://www.edebiyatsahili.com/fotograf-teknikleri-piktoryalizm-surrealizm-popart-postmodernizm-yamuk-bakis/#&panel1-5> (11/2011)

http://en.wikipedia.org/wiki/Autochrome_Lumi%C3%A8re (10-2011)

<http://en.wikipedia.org/wiki/Calotype> (12/2011)

<http://www.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?id=51,23,0,0,1,0> (1/2012)

<http://www.fotografcilik.info/?i=253> (1/2012)

<http://feminalamia.blogspot.com/2012/01/edward-steichen-objektifinden-kareler.html> (1/2012)

http://jmcolberg.com/weblog/extended/archives/a_conversation_with_jerry_spagnoli
(5/2012)

<http://inventors.about.com/od/dstartinventions/a/Daguerreotype.htm> (3/2012)

<http://www.msxlabs.org/forum/guzel-sanatlar/139327-baski-teknikleri-litografi-tas-baski.html> (9/2011)

<http://www.milligazete.com.tr/haber/-mavi-dusler-letonya-da-206186.htm>

<http://sallymann.com> (8/2012)

<http://tr.scribd.com/doc/44551524/Erken-Donem-Sanat-Foto%C4%9Fraf%C4%B1-I-doc>
(6/2012)